

KUINKA OLLA EKOAKTIIVI

**Opas kouluttajille ja aktivisteille, jotka haluavat
vaikuttaa planeetan hyvinvointiin**

www.ecoactiveforplanet.eu

HANKEKONSORTIO

Tämä käsikirja laadittiin osana hanketta ECO-ACTIVE FOR PLANET, johon osallistuu asiantuntijajärjestöjen konsortio 5 maasta :

- Puola: **The Polish NGO Trainers' Association – STOP** (www.stowarzyszeniestop.pl)
- Puola: **The Federation of Polish Food Banks** (www.bankizywnosci.pl)
- Tsekki: **The Association of Czech Experts in Andragogy – AOA** (www.aocr.cz)
- Latvia: **Latvian Permaculture Association – LPB** (www.permakultura.lv)
- Suomi: **The Finnish Lifelong Learning Foundation – KVS** (www.kansanvalistusseura.fi)
- Belgia: **Green European Foundation – GEF** (www.gef.eu)

Banki Żywności

Kvs
Säätiö • Foundation

TEKIJÄT:

Agnieszka Borek, Weronika Felcis, Céline Huart, Łukasz Jaroń, Aleksandra Jasińska, Kateřina Krausová, Katarzyna Lipka-Szostak, Ivana Mariánková, Marcin Mitzner, Lenka Prokopová, Carla Urbano, Bartłomiej Walczak

This publication is licensed under a [Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) (CC BY-SA 4.0)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Euroopan komission tuki tämän julkaisun tuottamiselle ei merkitse sisällön hyväksymistä. Sisältö kuvastaa vain kirjoittajien näkemyksiä, eikä komissiota voida pitää vastuussa sen sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

Sisällysluettelo

4	Lämpimästi tervetuloa ekoaktiivin oppaaseen
5	Luku 1: Ekologisen ajattelun muodot – mitä taitoja tarvitsemme planeettamme suojelemiseksi?
7	Luku 2: Kuinka toteuttaa merkityksellisiä koulutuksia
14	Luku 3: Miten kouluttajat voivat tukea aikuisia oppimaan?
20	Luku 4: Ekopoetiikka – Muutoksen sanoittaminen
23	Luku 5: Tunteiden hallinta: Osallistujat ja kouluttajat
30	Luku 6: Permakulttuuria koulutajille: Kuinka valmistella ja pitää työpajoja permakulttuurin periaatteiden innoittamana?
44	Luku 7: Kuinka mitata vaikutustasi? Koulutuksen arviointi
47	Luku 8: Realisisia muutoksia, realistisia toiveita, sosiaalista oikeudenmukaisuutta
52	Luku 9: Miten meidän pitäisi toimia kouluttajina?
67	Luku 10: Työkaluja, toimintatapoja ja ideoita ekologisiin koulutuksiin
68	Ekologinen jalanjälki
71	Tiedä tulevaisuutesi! Megatrendikortit
75	Tarinankerrontakortit ja -taulut
78	Ekofestivaali
83	Eko-tutkimusmatka
87	Permakulttuurin periaatteet pelaten (PePe-Peli)
93	Vuori
96	Tiedon muruja – Hävikkiruokatyöpaja tietoisuuden tvistillä
99	Kestävä liikenne
101	Permakulttuurin periaatteet tutuksi toimien
104	Loppusanat

Lämpimästi tervetuloa ekoaktiivin oppaaseen

Tämä käsikirja on tarkoitettu kaikille, jotka haluavat toteuttaa koulutuksia siitä, miten planeettaamme voi suojella.

Tämän oppaan tarkoituksena on:

- Innostaa kouluttajia ja vapaaehtoisia kannustamaan ihmisiä toimimaan tehokkaammin ympäristön pelastamiseksi
- Rohkaista kouluttajia, aktivisteja ja kansalaisia tekemään osansa hyvien ekologisten toimintamallien levittämiseksi.
- Voimaannuttaa ja varustaa kouluttajat ja koulutusaktivistit tarvittavilla tiedoilla, taidoilla, arvoilla ja asenteilla, jotta kansalaiset toimisivat aktiivisesti planeetan hyvinvoinnin puolesta.
- Tukea kouluttajia ja koulutusaktivisteja kehittämään muiden ihmisten tukemiseen liittyvää ammatillista osaamistaan ekologisista koulutuksista koskien.
- Välittää hyviä käytäntöjä kouluttajille ja koulutusalan aktiiveille erilaisten hyvien ympäristökäytäntöjen edistämistä kehittävien opetustyökalujen muodossa.

Tästä oppaasta löydät:

- Ekologisia asenteita ja arvoja sanoittavan listan ekologisista toimintatavoista.
- Keskeisiä periaatteita ja sääntöjä, jotka auttavat opetusalan ammattilaisia toteuttamaan ympäristökoulutustoimintaansa
- Työkalupakin, joka sisältää välineitä ja lähestymistapoja aktiivisen kansalaisuuden ja ympäristöystävällisen ajattelun työpajoihin ja koulutuksiin

Uskomme, että tästä oppaasta on Sinulle hyötyä omassa ekotoiminnassasi.

Inspiroidu ekoideoista ja -ratkaisuista!

[Tutustu Eco-Active puutarhaamme](#): tietoa projektista, materiaaleista ja toiminnastamme.

LUKU 1

Ekologisen ajattelun muodot – mitä taitoja tarvitsemme planeettamme suojelemiseksi?

Nykyään kohtaamme paljon ympäristöhuolta. Ympäristöongelmat, kuten ilmaston lämpeneminen, happosateet, ilmansaasteet, jätehuolto, otsonikerroksen oheneminen, veden saastuminen, ilmastomuutos vaikuttavat ihmisiin kaikissa maissa. Viime vuosikymmeninä planeettamme luonnonvarojen käyttö ja ympäristön pilaantuminen ovat lisääntyneet hälyttävää vauhtia. Johdonmukainen, perusteellinen koulutus ja ihmisten tukeminen voi johtaa ekologisen tietoisuuden lisäämiseen, päivittäisten käytäntöjen muuttamiseen, ikätovereihin vaikuttamiseen ja poliitikkojen painostamiseen muuttamaan hallituksen ekologisia tavoitteita ja asetuksia.

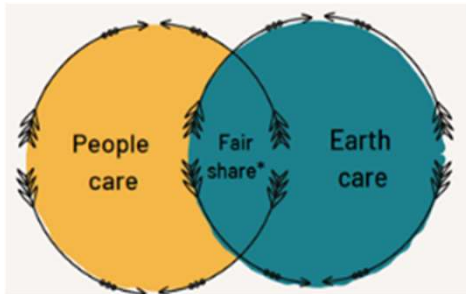
Tarvitsemme aktiivista kansalaistoimintaa ilmastomuutoksen ehkäisemiseksi ja ympäristön suojelemiseksi. Meillä kouluttajina, koulutusaktivisteina ja kansalaisina tulee olla tarvittavat tiedot, taidot, arvot ja asenteet, jotta voimme toimia aktiivisesti planeetan hyvinvoinnin puolesta.

Uskomme, että kansalaisaktivismi oikeudenmukaiseen siirtymään kohti koko planeettaa koskevia ekologisesti kestäviä ratkaisuja alkaa eettisistä valinnoista elämämme kaikilla ulottuvuuksilla. Meidän on muokattava ekologista ajattelutapaamme, kehitettävä ympäristönsuojeluun liittyvää osaamistamme ja tuettava kansalaisia toimimaan aktiivisesti planeetan hyväksi paikallisella tasolla. Tämän vuoksi olemme tunnistaneeet ja kuvanneet sekä kansalaisen perustaitoja että kouluttajatason edistyneitä ympäristötaitoja, jotka koostuvat tiedoista, käytännön taidoista ja asenteista.

Ihmiset tarvitsevat näitä perustason taitoja jokapäiväisessä elämässään pienentääkseen ympäristöjalanjälkeään. Edistyneen tason ympäristötaitoja puolestaan tarvitsevat ihmiset, jotka haluavat työskennellä asenteiden muuttamiseksi ja ekologisten arvojen edistämiseksi.

Edistynyt taso on myös tarpeen aktivisteille ja ammattilaisille, jotka työskentelevät sellaisten ryhmien kanssa, joihin systeemiset ongelmat todennäköisemmin vaikuttavat ja joiden on ehkä ymmärrettävä paremmin sosiaalisten, taloudellisten ja ympäristöongelmien välisten yhteyksien monimutkaisuutta. Heidän tehtävänä on myös toimia esimerkkinä parempien valintojen puolesta.

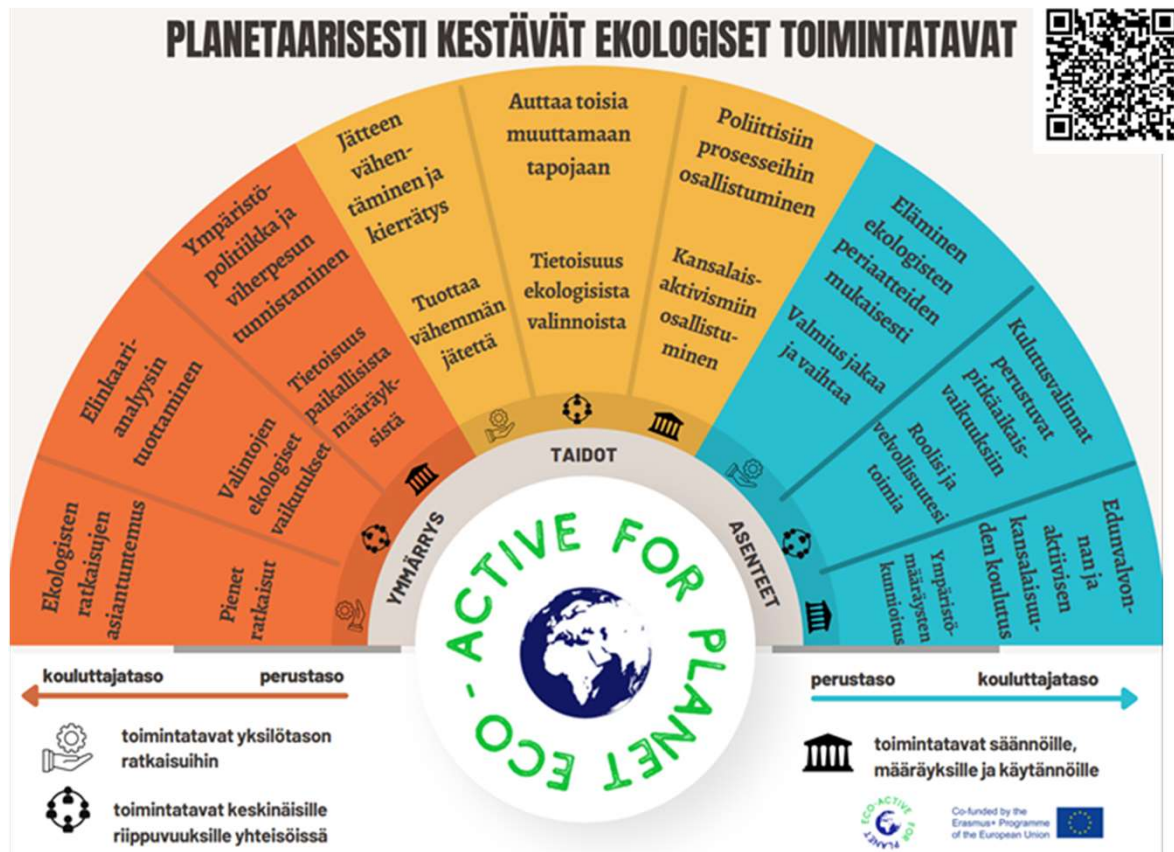
Tässä esitetyt kompetenssit liittyvät kolmeen eettiseen perusarvoon, jotka on esitetty permakulttuurin periaatteissa ja jotka löytyvät myös muiden henkisten ja filosofisten perinteiden taustalta ympäri maailmaa. Arvot ovat ihmisistä välittäminen, maapallosta välittäminen sekä reilu jakaminen.

Fair share – kulutuksen ja tuotannon rajoittaminen ja varojen uudelleenjakko

Planetaarisesti kestävä ekologiset toimintatavat on järjestetty visuaalisesti viuhkan muodossa. Kunkin tason osaaminen on jaettu kolmeen tyyppiin – ymmärrys, taidot ja asenteet – ja lajiteltu vaikutusalueen mukaisesti

- Toimintatavat yksilöllisiin ratkaisuihin
- Toimintatavat keskinäisille riippuvuuksille yhteisöissä
- Toimintatavat säännöille, määräyksille ja käytännöille

LATAA: [Ekologisia toimintatapoja](#)

LUKU 2

Kuinka toteuttaa merkityksellisiä koulutuksia

Kuinka motivoida ihmisiä oppimaan?

Motivaation ala on yksi eniten tutkituista ja on olemassa monia oppimisen motivaatioon liittyviä teorioita, joiden toimivuus on todistettu käytännössä. Aikuisten motivointi oppimaan on erityisen tärkeää koulutuksen onnistumisen kannalta.

Motivaatio on sisäinen psykologinen prosessi, joka syntyy tarpeesta ja joka johtaa haluttuun sisäiseen tilaan. Tämä prosessi voidaan käynnistää sisäisesti tai ulkoisesti – sisäiset motiivit ja ulkoiset kannustimet vaikuttavat ihmisen käyttäytymiseen. Motiivi (kannustin) on ärsyke tai voima, joka saa yksilön harjoittamaan fyysistä ja psyykkistä toimintaa.

Motiivit ja kannustimet johtavat kahteen perusreagointiin:

- Haluun tavoitella jotakin toivottua
- Haluun välttää jotakin ei-toivottua

Ero motivaation ja motiivin välillä

Motivaatio ilmaisee prosessin, kun taas motiivi ilmaisee hypoteettisen taipumuksen kyseiseen prosessiin (ensisijainen – nälkä, jano, sukupuoli; emotionaalinen – motiivi pysyä turvassa tai aggression motiivi; toissijainen – sosiaalisen kosketuksen motiivi, vallan motiivi jne.).

Jos haluamme motivoida ihmisiä, meidän on ymmärrettävä heidän motiivinsa.

Aikuisten oppimismotivaation herättäminen

Aikuisten erityispiirre koulutuksen suhteen on se, että heillä on oltava tavoitteita. Näitä tavoitteita voidaan pitää verrattavina motiveihin. Ne voivat olla esimerkiksi

- Henkilökohtaisen kehityksen harjoittaminen
- Muu hyöty
- Työllistyminen

Aikuisen on näin ollen saatava jonkinlaista hyötyä koulutuksesta – sen tulee vastata yksilön nykyiseen tilanteeseen tai tarpeisiin. Milada Rabušicová, Roman Rabušic ja Klára Šedová (2005) tekemä tutkimus vahvistaa tätä käsitystä. Tutkimus toteutettiin aikuisten keskuudessa, jotka tietyn ajan kuluttua valmistumisensa jälkeen aloittivat koulutuksen uudelleen.

Muodollinen koulutus

Muodollinen koulutus on opetusta, jota koulutettu opettaja **toteuttaa opistoissa tai kouluissa ja joka määritellään lainsäädännössä.**

1) Vastaajat olivat ylivoimaisesti motivoituneimpia palaamaan muodolliseen koulutukseen seuraavista syistä:

- Työllistettävyyden parantuminen (53%)
- Henkilökohtainen kehitys (25%)

2) Ulkoisten kannustimien osuus muodolliseen koulutukseen osallistumiseksi oli paljon pienempi

- Työnantajan vaatimus (12%)
- Yhteisön vaikutus (4%)

Non-formaali / vapaamuotoinen koulutus

Non-formaali koulutus määritellään koulutukseksi, joka tapahtuu virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella. Tavoitteena on kehittää tai laajentaa osaamista, taitoja ja asenteita. Vapaamuotoista koulutusta tarjoavat oppilaitokset ja yhteisöt, jotka voivat olla muodoltaan erilaisia. Tutkimuksessa näitä edustivat ammatillinen, kieli-, perhe-, vapaa-aika- ja kansalaiskasvatus, henkilökohtainen kehitys ja PC-työ.

- Yli puolta ammatilliseen koulutukseen osallistuneista vastaajista (67 %) motivoivat työhön liittyvät syyt
- Vain kolmannes (38%) kertoivat syyksi ulkopuoliset motivaatiotekijät

Myös ulkoinen motivaatio mainittiin usein kansalais- ja vapaa-ajan koulutuksessa, tosin ammatillista koulutusta harvemmin. Syy tähän löytyi ympäristön asettamista tavoitteista, kuten työnantajan vaatimasta kielitaidon parantamisesta.

Tutkimusten johtopäätöksenä oppimismotivaatio on pääsääntöisesti sisäänrakennettua, eli **oppiminen itsessään on opiskelijaa motivoivaa**. Non-formaalissa koulutuksessa oppimisen motiivina on usein omien työllistymismahdollisuuksien parantaminen. Oppimismotivaatio voi usein liittyä myös ammatin ulkopuolisiin tavoitteisiin ja palvelee tällöin henkilön omien oppimistarpeiden täyttymistä, persoonallisuuden kehittämistä, perustuen yksilön henkilökohtaiseen arvomaailmaan.

Mikään edellä mainituista ei kuitenkaan sulje pois mahdollisuutta, että opiskelumotivaatio on samanaikaisesti sekä sisäänrakennettua että ulkoa ohjautuvaa. Vahvimman luontaisen motivaation oppia jakavat kunnianhimoiset (usein nuoremmat) ihmiset, jotka haluavat menestyä työelämässään, ja ihmiset, jotka ovat luonnostaan kiinnostuneita ympäristöstään ja yhteiskunnastaan. Ulkoinen motivaatio jatkokoulutukseen voi olla epäilemättä esimerkiksi työpaikan menetys tai työllistymisen epävarmuus.

Oppimismotivaatiota estävät tekijät

Aikuisen oppimismotivaatiota voivat heikentää tietoiset esteet. Tässä tapauksessa henkilö epäilee omaa kykyään vastata haasteisiin ja saavuttamaan tavoitteensa, mikä voi johtaa motivaation heikkenemiseen tai kokonaan kouluttamatta jättäytymiseen.

Ulkoiset (tilannesidonnaiset) esteet

yksilön nykytilanne (esim. rahan puute, perheenjäsenestä huolehtiminen, ajan käytön haasteet jne.). Esimerkiksi ikääntyneet ihmiset voivat olla vähemmän motivoituneita: jatkokoulutus on heille ajan ja rahan investointi.

Sisäiset (henkilökohtaiset) esteet

Nämä perustuvat negatiiviseen käsitykseen itsestä opiskelijana. (esim. En tarvitse lisäkoulutusta, tietoni ja taitoni ovat riittävät, olen liian vanha; en ole koskaan ollut hyvä oppimaan jne.)

Institutionaaliset esteet

Instituutioiden asettamat esteet (esim. hankalat lukujärjestykset, huonot liikenneyhteydet)

Rabušicin mukaan edellä mainittuun kyselyyn vastanneet mainitsivat useimmiten, että syy siihen, että he eivät osallistu jatkokoulutukseen, on taloudellisten resurssien puute (53%) ja työelämän asettamat ajankäytölliset haasteet (48%). Useimmin mainittu sisäinen este on tunne siitä, että koulutus ei ole tarpeeksi hyödyllistä vastaajille (49 %). Institutionaalisia esteitä mainittiin vain vähän.

Henkilökohtaisten ominaisuuksien vaikutus oppimismotivaatioon ja kouluttautumiseen

Ihmiset eroavat toisistaan siinä, miten he hankkivat uutta tietoa ja oppivat uusia taitoja. Erot johtuvat heidän luontaisista tarpeistaan ja ympäristöistään. Jos puhumme motivaatiosta vapaamuotoisessa koulutuksessa, henkilön persoonallisuustyyppillä ja sen ominaisuuksilla on vaikutusta siihen, minkä tyyppiseen koulutukseen henkilö voi osallistua, mitkä menetelmät hänelle sopivat ja mikä on se tapa, jolla he lähestyvät koulutusta ja oppimista yleensä. Typologioita on erilaisia: **J. Plaminekin teoria** (Plaminek, Jiří: The Mystery of Motivation, Grada, 2015) **jakaa ihmiset motivaation mukaan 4 perustyyppiin.**

Nämä perustyyppit on tunnistettavissa yksinkertaisilla menetelmillä, mikä helpottaa työskentelyä koulutuksen aikana ja ennen kaikkea auttaa tukemaan näiden ihmisten ulkoisessa motivoinnissa.

Ratkaisijat

Ratkaisijoita houkuttelee eniten esteiden voittaminen ja haasteiden vastaanottaminen. He kokevat esteiden voittamisen kilpailuna itsensä kanssa ja haluavat parantaa suorituskyykyään. Heillä on paljon ideoita ja he ovat luovia. Heille konflikti ei ole keino hallita toista, vaan puolustaa aluettaan.

Oikaisijat

Oikaisijoita houkuttelee mahdollisuus vaikuttaa muihin ihmisiin. He ovat hyvin herkkiä yhteiskunnan hierarkkisille rakenteille ja heillä on tarve asettaa ympärillään olevat ihmiset tällaisiin rakenteisiin. Yhteistyön alussa oikaisijat testaavat sinua esimerkiksi haastamalla sinut tai työsi nähdäkseen, mihin sovit heidän maailmankuvaansa. Oikaisijat haluavat olla huomion keskipisteenä, he ovat hyviä myymään ideoitansa ja suostuttelemaan muita. Oikaisijat ovat kilpailuhenkisiä.

Edistäjät

Edistäjä on ihmistyyppi, joka keskittyy vakauteen ja tehokkuuteen. Edistäjille kaikki pyörii ihmisten, heidän suhteidensa ja tunteidensa maailmassa ja heidän tyytyväisyytensä ympärillä. Heille ei ole tärkeää, kuka on yläpuolella ja kuka alapuolella; pikemminkin he ovat kiinnostuneita pinnasta – kuka on kenen kanssa, miksi ja miten.

Edistäjät haluavat puhua, ja keskustelu heidän kanssaan on yleensä hyvin hyödyllistä ja miellyttävää. He haluavat esittää kysymyksiä ja heillä on tapana kuunnella vastaukset mielipide-eroista huolimatta. Edistäjät voivat ymmärtää muita ihmisiä erittäin hyvin ja heillä on erittäin kehittynyt empatia. He pyrkivät tekemään ympäristöstään täydellisen, miellyttävän, inhimillisen ja ymmärtävän.

Tarkistajat

Tämä on pieni ja ahkera osa väestöstä, jossa yhdistyy suuntautuneisuus hyödyllisyyteen ja vakauteen. Tarkistajilla on taipumus olla luotettavia, huolellisia ja vaativia itselleen ja ympäristölleen.

Tarkistajat haluavat työn olevan hyvin organisoitua; he pitävät yllä hyvää järjestystä töistään ja tavaroistaan. He vaativat selkeitä tehtäviä ja suorittavat ne tarkasti. Standardit ja säännöt ovat heille tärkeitä. Heillä on taipumus käyttäytyä tavallisella, ennustettavalla ja oikealla tavalla. He ovat yleensä kiinnostuneita numeroista ja haluavat analysoida tietoja. He eivät halua ottaa riskejä.

Nämä persoonallisuustyyppit voidaan tunnistaa niiden reaktioiden perusteella neljään tyyppiseen tilanteeseen

- Reagointi kehumiseen
- Reagointi kritiikkiin
- Reagointi stressiin
- Reagointi epäoikeudenmukaisuuteen

Koska koulutustoiminnassa ajankäyttö on tarkoin rajattu, kritiikillä tai epäoikeudenmukaisuudella voi olla nopeasti kielteinen vaikutus koulutuksen onnistumiseen. On suositeltavaa tarkkailla osallistujien reaktioita kouluttajan kehuihin. Seuraavat reaktiot ovat ominaisia kullekin tyyppille:

TYYPILLISET REAKTIOT	Oikaisijat • Liioittelu • Vaikutusvallan hyödyntäminen	Ratkaisijat • Nopea hyväksyntä • Kärsimättömyys
	Edistäjät • Keskittymisen harhaantuminen	Tarkistajat • Ilo • Hämmennys

Yhteenveto

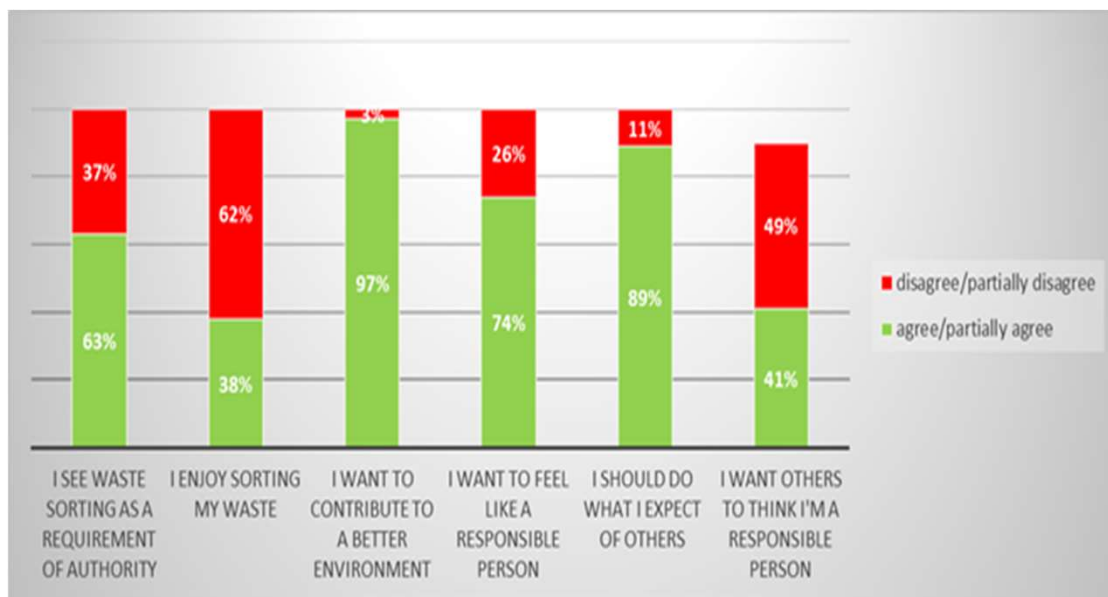
On tärkeää huomata, **että motivaatio vapaamuotoiseen koulutukseen on yksilöllistä ja riippuu useista tekijöistä**. Ei ole olemassa yhtä kaikille sopivaa tapaa edistää motivaatiota; pikemminkin avain on ymmärtää sitä kohderyhmää, johon sisällöntuottaja, kouluttaja tai opettaja suuntaa toimintansa.

Alla esitämme joitain ehdotuksia siihen, miten suunnitella osallistumaan motivoiva koulutustapahtuma:

- Koulutuksen otsikon tulisi olla myyvä, heti ensi silmäyksellä silmiinpistävä, mutta sen pitäisi olla merkityksellinen myös tapahtuman sisällön kannalta.
- Tapahtuman tavoite ja siitä saatava lisäarvo tai hyöty, jonka tapahtuma tuo osallistujille tulee olla selkeästi hahmoteltu ja ilmoitettu
- Poista tekstissä kuvatut potentiaaliset institutionaaliset ja muut esteet jo koulutustapahtumaa suunniteltaessa, jotta vältetään tarpeeton motivaation menetys.
- Oppimismenetelmiä valittaessa, ota huomioon erilaiset persoonallisuustyyppit ja niille sopivat oppimistyyli. Jos menetelmä on liian yksipuolinen, joidenkin persoonallisuustyyppien kiinnostus voi vähentyä ja potentiaalisten oppijoiden tai kurssilaisten määrä huveta.
- Älä pelkää paljastaa joitain menetelmiä ja sisältöä jo etukäteen – se on kiinnostavaa ja voi lisätä oppimismotivaatiota.
- Mukauta vuorovaikutuksen tapoja ja koulutusmenetelmiä osallistujien motivaatio- ja persoonallisuustyyppihin soveltuviksi jo koulutuksen aikana lisätäksesi motivoituneisuutta koulutukseen ja ohjautumista mahdollisiin jatkokoulutuksiin

Ympäristöalalla motivaatio koulutukseen on yhteydessä ympäristömyönteiseen käyttäytymiseen. Ihmisillä, jotka käyttäytyvät ympäristömyönteisesti, on yleensä ympäristömyönteinen asenne ja päinvastoin. Nämä ihmiset ovat motivoituneempia opiskelemaan tätä alaa, vaikka yksittäiset motiivit voivatkin olla erilaisia jokaiselle henkilölle, kuten Bruvolon, Halvosenin ja Nyborgin (2002) tutkimus osoittaa.

Tutkimuksessaan he esittivät kysymyksiä yli tuhannelle norjalaiselle selvittääkseen ihmisten syitä ja motiiveja jätteen lajitteluun. Niiden tulokset on kuvattu alla.

Huomionarvoista on ulkoisen motivaation merkityksellisyys viranomaisten vaatimuksia koskevassa motiivissa. Kaiken kaikkiaan tämäkin tutkimus vahvistaa sitä käsitystä, että motivaatio ympäristömyönteiseen käyttäytymiseen syntyy voimakkaimmin, kun se tulee sisältä päin, henkilön henkilökohtaisesta vakaumuksesta ja käsityksestä siitä, mikä on oikein ja tarpeellista.

LUKU 3

Miten kouluttajat voivat tukea aikuisia oppimaan?

Ihmisten on aktiivisina kansalaisina käsiteltävä monia ympäristökysymyksiä. Meidän puolestamme on kouluttajina ja ekoaktivisteina tuettava muita ihmisiä kehittämään ekotaitojaan. Miten voimme tehdä sen tehokkaasti?

Voimme hyödyntää aikuiskoulutusta koskevasta tutkimuksesta kerättyä tietoa, josta ammennettuja periaatteita meidän kannattaa noudattaa koulutustoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tarkastelemme tässä artikkelissa Malcolm Knowlesin ja David Kolbin oletuksiin kokemuksellisesta oppimissyklistä ja aikuiskoulutuksesta, keskiössä

- Aikuisten oppimistarpeet
- Oppimisprosessin rakenne

Mitä aikuisten on opittava?

Lyhyt vastaus tähän kysymykseen voisi olla: **aikuiset tarvitsevat osaamisperustaista lähestymistapaa, jossa keskitytään oppimiseen opettamisen sijaan.**¹ Malcolm Knowles ottaa tämän kannan vaikutusvaltaisessa aikuisten oppimista koskevassa teoksessaan "The Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy to Andragogy", josta on kiistatta tullut tunnetuin ja yksi vaikutusvaltaisimmista kirjoista tällä alalla. Knowles alleviivaa kirjassaan:

Aikuiskoulutuksen tulee ensisijaisesti tarjota resursseja ja tukea itseohjautuville kyselijöille.²

¹ M. S. Knowles, The Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy to Andragogy (Cambridge, The Adult Education Company, New York, 1980, p. 43).

² Ibidem, p. 19.

Aikuisten oppiminen on pääosin itseohjautuva prosessi. Aikuisopiskelija ottaa vastuun omien tarpeidensa diagnosoinnista, oppimisprosessin suunnittelusta, sisällön asettamisesta, menetelmien ja resurssien valinnasta ja arvioinnista. Aikuisten oppiminen ei tapahdu luokkahuoneessa, vaan se voidaan nähdä ja sisällyttää helposti osaksi päivittäistä toimintaa. Knowlesin tunnetut oletukset aikuisten oppimisprosesseista on kehitetty 30 vuoden aikana ja niistä voidaan tiivistää 6 pääkohtaa:

1. Minäkuva

Aikuiset ovat tottuneet itsemääräämisoikeuteen, ja aikuiskoulutuksen on tunnustettava tämä opetuksen suunnittelussa.

2. Kokemus

Aikuiset tuovat koulutukseen kokemusta, joka tulisi tunnustaa arvokkaaksi voimavaraksi. .

3. Oppimisvalmiudet

Aikuiset ovat joko enemmän tai vähemmän motivoituneita oppimaan perustuen yksilöllisiin taipumuksiin ja sosiaaliseen kontekstiin.

4. Orientaatio oppimiseen

Aikuisille oppiminen on ongelmanratkaisua, ja koulutuksessa on sovellettava tätä periaatetta, jotta ajankäyttö pysyy mielekkäänä.

5. Tarve tietää

Aikuisoppijoiden on oltava tietoisia siitä, miksi heidän täytyy tietää jotain. Mitä hyötyä oppimisesta on?

6. Motivaatio

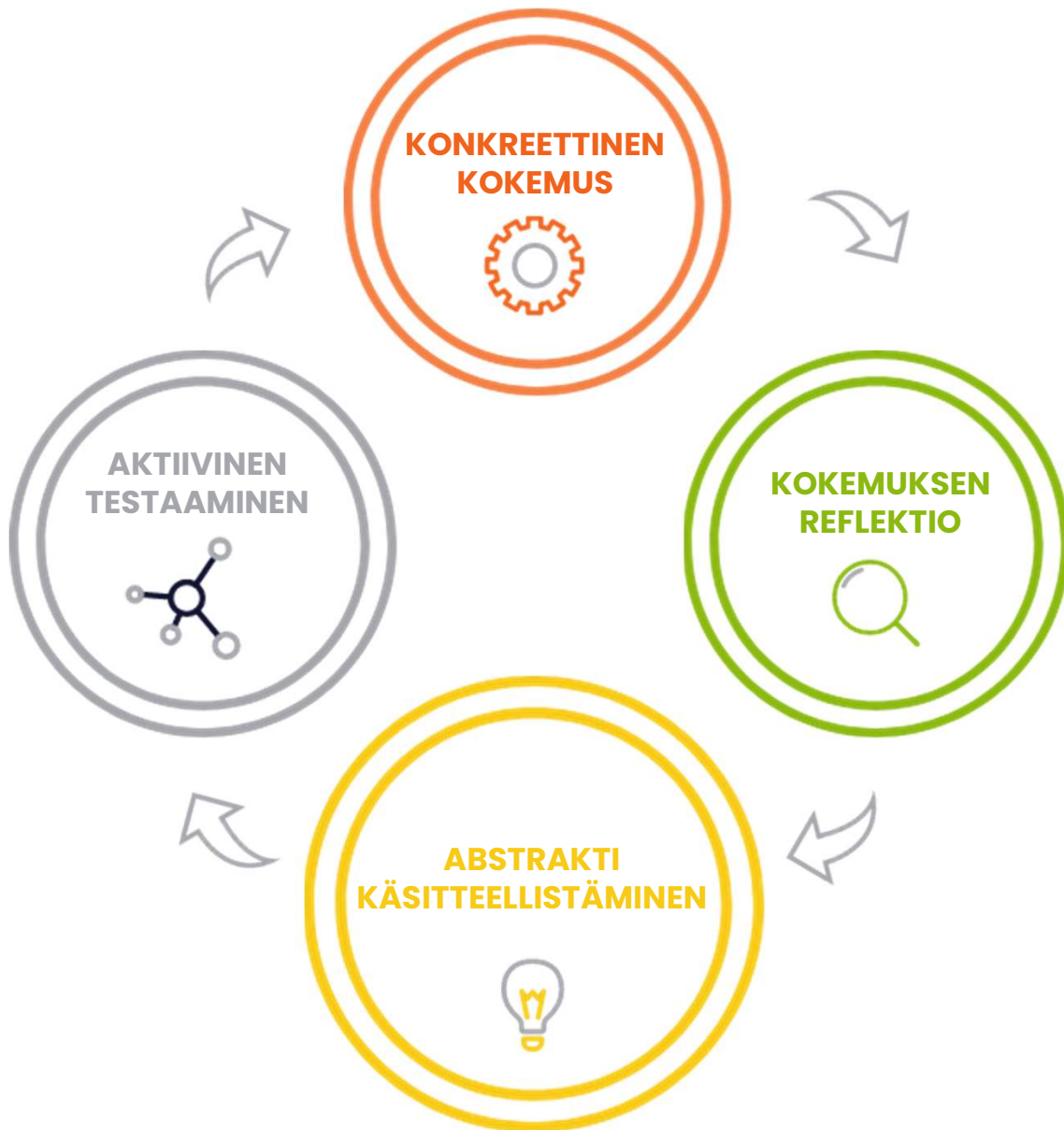
Sisäiset motivaattorit ovat aikuisopiskelijoilla vahvin tekijä, vaikka elämäkokemukset ovat saattaneet heikentää halua oppia uutta.³

Miten rakentaa aikuisten oppimisprosessi?

Ehdottamamme rakenne on niin kutsuttu **kokemuksellisen oppimisen teoria (ELT)**, joka tunnetaan parhaiten David Kolbin teoksista. Se muistuttaa Knowlesin oletuksia aikuiskoulutuksesta kokemusten rakentajana, oppimisprosessin reflektiivisen ajattelun kehittäjänä ja keskittymällä käytännön vaikutuksiin ja sovelluksiin. Se on myös luultavasti yksi vaikutusvaltaisimmista ja yleisimmin käytetyistä metarakenteista aikuiskoulutuksessa.

³ Kuten St. Clair R, K  pplinger B., lainaa, op. cit. p. 271.

David Kolbin ehdottama malli, joka konkretisoituu EST: ssä koostuu neljästä vaiheesta. **Oppijan on koettava jotakin, reflektoitava tätä kokemusta, muotoiltava kokemuksesta abstrakti käsitys** ja lopuksi **aktiivisesti testattava** tätä käsitystä. Tämä prosessi noudattaa Kolbin käsitystä oppimisesta. Hän toteaa: "Oppiminen on prosessi, jossa uutta tietoa luodaan muuttuneiden kokemusten avulla"⁴. Erityisen tärkeää tässä on parien kahtiajako: toiminta ja sen reflektio sekä testaaminen ja abstraktio ovat ratkaisevassa asemassa. Tieto on omaksuttava testaamalla käytännössä ja sitten työstämällä se transformatiiviseksi oppimiskokemukseksi kokemuksesta tulkitsemalla ja abstraktion mukaan toimien. Luova jännite kaikkien neljän vaiheen välillä on tarpeen.

⁴ ibidem, p. 49

Mitkä ovat ELT:n tärkeimmät oletukset⁵?

ELT keskittyy oppimiseen prosessina behavioristisen oppimisen tuloksiin keskittymisen sijaan. Kuten Kolb huomautti: "Taipumuksesta määritellä oppiminen sen tulosten perusteella voi tulla määritelmä epäoppimiselle, silloin prosessista voi syntyä sellainen tunne, että epäonnistuminen ideoiden ja tapojen muovaamisessa oppimiskokemuksen seurauksena olisi kyvyttömyyttä sopeutua uuteen ajattelumalliin".⁶

Oppiminen on jatkuva prosessi, joka perustuu kokemukseen. Tieto lähtee kokemuksesta ja sitä testataan uusien kokemusten kautta. **Tämä tarkoittaa, että kaikki oppimisprosessit ovat uudelleenoppimisprosesseja.** Ajatus oppijasta Carta Blancana, tyhjänä astiana, joka pitäisi täyttää tiedolla, ei enää päde. Jokainen oppija tuo oppimisprosessiin mukanaan jonkin verran tietoa. Tätä tietoa on tulkittava uudelleen ja sitä tulee usein laajentaa ja muotoilla uudelleen. Keskeistä on, että kouluttaja ei ole ainoa, joka tarjoaa uutta tietoa – vaan hänen on kyettävä rakentamaan uusia konstruktioita olemassa olevista tiedoista ja kokemuksista. ELT:n lähestymistavassa on olennaista paitsi ottaa käyttöön uusia asioita, myös hälventää tai muokata olemassa olevia.

Uusien ja vanhojen ideoiden yhdistämiseen on kaksi päämekanismia: yhteensovittaminen ja korvaaminen. Yhteensovittamisen kautta omaksutut tiedonjyvät liittyvät vahvasti yksilöllisiksi käsitysjärjestelmiksi. Korvaaminen puolestaan perustuu ristiriitaisuuteen aiempien ideoiden kanssa ja voi saada aikaan kognitiivisen dissonanssin.

Oppimisprosessin aikana radikaalisti vastakkaisten käsitysten väliset ristiriidat olisi ratkaistava. Jännitys tai konflikti on osa oppimisen luonnetta. Jokainen edellä kuvattu Kolbin syklin vaihe edellyttää kykyä vähentää jännitteitä: kykyä osallistua ennakkoluulottomasti konkreettiseen kokemukseen; reflektoida tätä kokemusta eri näkökulmista; järjestää käsitteitä yhdistelevät havainnot abstrakteiksi rakenteiksi ja soveltaa näitä uusia käsityksiä toiminnallisesti uusissa kokemuksissa.

ELT:ssä oppiminen on osa kokonaisvaltaista maailmaan sopeutumisprosessia. Oppiminen on enemmän kuin luokkahuoneessa tapahtuva toiminta. **Sitä tapahtuu ihmiselämän kaikissa vaiheissa ja se on jatkuva prosessi, joka sitoo eri alat yhteen.**

Laajemmasta näkökulmasta katsottuna oppiminen voidaan nähdä **elinikäisenä kehitysprosessina sopeutumisessa maailmaan.** Tämä oletus korostaa tarvetta hyödyntää eri elämäntilanteiden kokemuksia oppimisessa ja opettamisessa.

⁵ ibidem. s. 37 ja seur.

⁶ ibidem. s. 37

Oppimiseen liittyy tapahtumia oppijan ja todellisen ympäristön välillä. ELT kiinnittää erityistä huomiota kokemuksen kahteen erityispiirteeseen ja tarkastelee sitä paitsi subjektiivisena, sisäisenä prosessina, myös objektiivisena, sosiaalisia ulottuvuuksia sisältävänä tapahtumana. Kolb tiivistää: ”Oppiminen on aktiivinen, itseohjautuva prosessi, jota voidaan soveltaa paitsi ryhmäympäristössä myös jokapäiväisessä elämässä”³.

Oppiminen on tiedon luomisprosessi. Tämä luominen tapahtuu objektiivisen, kulttuuriin kumuloituneen sosiaalisen kokemuksen ja yksilöllisen, subjektiivisen kokemusten rajapinnalla. Käytännön esimerkki on yksilön huomioon ottaminen tässä prosessissa.

Käytännön vinkkejä kouluttajille ja koulutuksia ohjaaville ekoaktiiveille

Kohtelee osallistujia arvokkaina tietolähteinä.

Arvosta heidän aiempia kokemuksiaan antamalla tilaa jakaa ajatuksia istuntojesi aikana. Tutustu osallistujien elämänfilosofiaan ja heidän keskeisiin vakaumuksiinsa yksityiselämästä, ammatillisesta toiminnasta jne.

- Pyydä osallistujia jakamaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan ekologisista kysymyksistä (esim. Mitä permakulttuuri tarkoittaa sinulle? Mitä ruokahävikki tai jätteettömyys tarkoittaa sinulle?)
- Pyydä osallistujilta kommentteja esittämistäsi ajatuksista. Yritä ymmärtää, miltä keskustelun kohteena oleva ongelma näyttää heidän näkökulmastaan tai elinpiiristään käsin. Pyri kuroma umpeen mahdollista kuilua ekologisten ratkaisujen ja osallistujien vakaumusten välillä.
- Anna osallistujille aikaa jakaa tunteuksiaan ja oivalluksiaan kokemuksistaan. Voit esittää seuraavat kysymykset:
 - Mitä teitte? Miten työskentelit, keskustelit jne.?
 - Mitä ajattelet koulutuksesta tähän mennessä?
 - Mitä havaitsit? Onko jokin yllättänyt sinut?

Anna osallistujille mahdollisuus valita.

- Voit pyytää heitä valitsemaan, mitä tapausta he haluavat analysoida tai miten he haluavat työskennellä tietyssä tilanteessa.
- Voit kysyä osallistujilta, haluavatko he käsitellä uutta ajatusta vai jättää sen mieluummin hautumaan. Kerää nämä käyttämättä jääneet ideat yhteisesti talteen mahdollisesti niihin palaamista varten.

³ Ibidem, s. 48.

Rohkaise osallistujia antamalla heidän olla itsenäisiä sen suhteen, mitä he tuottavat.

- Keskustele osallistujien kanssa kaikista heidän epäilyksistään ja kysymyksistään. Jos osallistujat eivät keskustele jostakin, he eivät opi siitä.
- Pyydä istunnon alussa osallistujia kertomaan tärkeimmät haasteet, joita heillä on ekoaiheisiin liittyvissä kysymyksissä.
- Anna osallistujien kokea, rakentaa ja kehittää tietotaitojaan pohtimalla kokemuksiaan.

Tue osallistujia tekemään johtopäätöksiä, jotka haastavat vanhat kokemukset. Osoita, mikä on toivottavaa käyttäytymistä vetoamalla tietoon johtopäätösten taustalla.

Voit kysyä seuraavat kysymykset:

- Mikä on tärkein vaikutelmasi tästä aktiviteetista?
- Miten tämä on yhteydessä muihin kokemuksiisi, jotka liittyvät negatiivisen vaikutuksemme lisääntymiseen planeetallamme?

Kertaa uutta tietoa käytännössä. Voit pyytää osallistujia tiivistämään istunnon lopussa, mitä he ovat oppineet ekokompetensseista ja miten he voivat soveltaa niitä käytäntöön omassa elämässään:

Voit kysyä seuraavat kysymykset

- Mitä opit tästä kokemuksesta?
- Mitä ekokompetensseja olet kehittänyt tämän koulutuksen myötä?
- Mitä muutoksia haluaisit tehdä arkeesi?

Lähteet:

- Knowles, M. (1984). *Andragogy in Action*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Knowles, M. (1984). *The Adult Learner: A Neglected Species* (3rd Ed.). Houston, TX: Gulf Publishing.
- Kolb, David A (2015)., *Experiential Learning: Experience as the source of Learning and Development* Second Edition, Pearson Education, <https://qrqo.page.link/cNi7M>
- Knowles, M. *The Modern Practice of Adult Education. From Pedagogy to Andragogy*, Cambridge The Adult Education Company, New York, 1980.
- Schneider Corey Marianne, Corey Gerald, Corey Cindy. (2018). *Groups: Process and Practice*, Edition 10 (Vol. 10e). Cengage Learning.
- St. Clair R, Käßpflinger B. Alley or Autobahn? Assessing 50 Years of the Andragogical Project. *Adult Education Quarterly*. 2021;71(3):274-6. doi:10.1177/07417136211027879
- TEAL Center Fact Sheet no. 11: *Adult Learning Theories*, 2011, p. 1. [https://web.archive.org/web/20171215125941/http://communitycolleges.wy.edu/Data/Sites/11/missionFiles/abe/training/abe-ntt/mod-6-articles/ntt---module-6---fs-11-teal-center-adult-learning-theory-fact-sheet-air-logo-rev12-06-11.pdf](https://web.archive.org/web/20171215125941/http://communitycolleges.wy.edu/Data/Sites/11/communitycolleges.wy.edu/Data/Sites/11/missionFiles/abe/training/abe-ntt/mod-6-articles/ntt---module-6---fs-11-teal-center-adult-learning-theory-fact-sheet-air-logo-rev12-06-11.pdf)
- "Education by the way, manual for education activists working with people with low competencies", p. 13-17. https://edu-btw.eu/wp-content/uploads/2020/10/Manual_EDU-BTW.pdf

LUKU 4

Ekopoetiikka – Muutoksen sanoittaminen

Ekologisista ongelmista käytävän julkisen keskustelun kieltä hallitsevat katastrofin ja maailmanlopun metaforat. Onko kouluttajilla ja aktivisteilla keinoja vakuuttaa muu yhteiskunta siitä, että muutos on mahdollista?

Ekologisuuden läsnäolo aiheena kaikkialla on tehnyt monista meistä immuuneja aiheelle. Meille tulvii säännöllisesti iskulauseita "ekologisuudesta", "planeetan pelastamisesta" ja "ympäristönsuojelusta", mutta helposti kohtelemme niitä tyhjinä sanoina. Yleinen näkemys on, että ekologia yrittää pakottaa muuttamaan käyttäytymistä ja tapoja, mutta samalla unohtuu, mikä tekee muutoksesta mahdollisen ja tehokkaan: **tunteet ja yksilölliset motiivit**. Jos emme pysty tehokkaasti vetoamaan ihmisten tunteisiin, emme luo muutoksen ilmapiiriä emmekä murtaudu sen muurin läpi, johon opitut asiat helposti unohtuvat heti koulutuksen, oppituntien ja työpajojen jälkeen.

Puolalainen runoilija ja akateeminen luennoitsija Julia Fiedorczuk on todennut, että "ilmastokriisi on mielikuvituksen kriisi". Maailman ekologisista ongelmista puhuttaessa kieltä hallitsevat sodan, katastrofin ja maailmanlopun metaforat. Se on houkutteleva ja näyttävä kertomus, joka viittaa Hollywood-elokuvien kuviin ja vetoaa erittäin voimakkaisiin tunteisiin: pelkoon, ahdistukseen, epävarmuuteen. Sillä on kuitenkin myös pimeä puolensa: ongelman näyttäminen voimakkaana ja ylivoimaisena herättää pohdintaa: "Jos ongelma on väistämätön, mitään ei voida tehdä." Siksi yksi suurimmista haasteista ekologisen muutoksen tavoittelussa on luoda positiivinen narratiivi, joka osoittaa, että tällainen muutos on mahdollinen.

Tässä julkaisussa esitellyt ekokompetenssit ja työkalut kannustavat uudenlaiseen herkkyyteen, tietoisuuteen ja yhteisöllisyyteen perustuvaan tapaan puhua ekologisesta muutoksesta. Työpajassa ja koulutusprosessissa on äärimmäisen tärkeää korostaa toimijuutta: "Sinäkin voit tehdä tärkeitä asioita". **Kieli ja ilmapiiri, jonka luomme keskustelussa ekologiasta, ovat yhtä tärkeitä kuin tieteelliset ja teknologiset löydöt.** Ne mahdollistavat muutokset sosiaalisissa suhteissa ja liikkeen kohti oikeudenmukaisempaa maailmaa – herkkää yhteisöä, joka on vastuussa jokaisesta jäsenestään, kollektiivisista päätöksistään, luonnosta ja tulevaisuudesta.

Ekologia tieteenalana pyrkii tutkimaan maailman rakennetta ja sen elementtien välisiä syviä suhteita. Mutta vasta kun ihminen itse todella tuntee, että hän, muut ihmiset, eläimet ja ympäristö ovat olennaisia ja toisistaan riippuvaisia osia samassa maailmassa, hänen ajattelunsa ekologiasta muuttuu peruuttamattomasti. Tarve huolehtia planeetasta ei ole enää pelon ruokkima abstraktio, vaan se alkaa olla elämäntapa, jonka tärkeimmät näkökohdat ovat empatia ja tietoisuus. Joten miksi et käyttäisi meditaatiosta tai mindfulness-harjoituksista tuttuja menetelmiä puhuessasi suuresta muutoksesta?

Vinkkejä toivon ja toiminnan kieleen

Kiinnitä huomiota tapaan, jolla käsittelet ekologisia aiheita.

Mitä tunteita haluat herättää yleisössäsi? Mitä ne itse asiassa saavat aikaan? Mitä tunteita tunnet itse? Harjoita mindfulnessia sekä valmennustyössä että työpajahuoneen ulkopuolella. Tätä tarkoitusta varten voit harkita käyttäväsi mindfulness-harjoitusten elementtejä tai vaikkapa runoutta. Tieteellinen tutkimus vahvistaa, että runouden lukeminen auttaa ihmisiä paremmin tavoittamaan tunteensa, kehittää herkkyyttä, kriittistä ajattelua ja edistää itsereflektiota.

Pidä taukoja. Anna itsesi ja muiden puhua "aiheen vierestä".

Muihin ihmisiin vapaasti tutustuminen on hyvää empatian ja myötätunnon harjoittelua.

Ota rauhallisemmin. Huomioi ympäristösi: linnut ikkunan ulkopuolella, halkeilevien päällystelaattojen välistä kasvavat kasvit. Anna itsesi olla utelias ja nauttia pienistä asioista.

Kiinnitä huomiota siihen, mitä tunnet yksilönä ja ryhmässä.

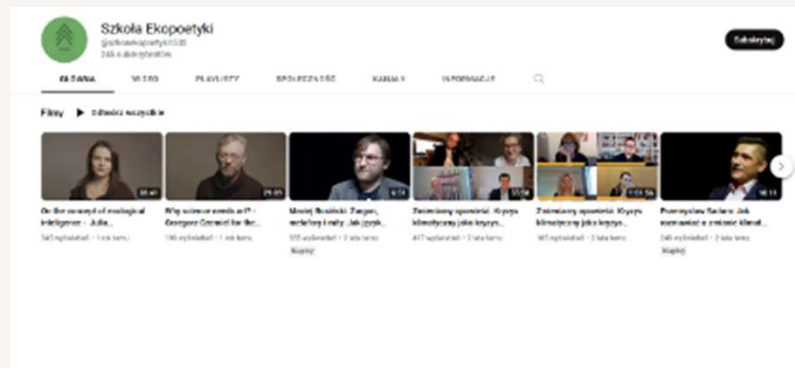
Nimeä tunteet, jotka syntyvät työpajojen ja toimintojen aikana. Se helpottaa yksilöllisten motivaatioiden tunnistamista ja pelkojen tai ahdistuksen hoitamista.

Löytääksemme uusia metaforia ja korvataksemme katastrofin kielen toivon kielellä, on syytä hakea vaikutteita ekopoetiikasta ja ekologisiin valintoihin ja vihreään siirtymään kohdistuvasta kritiikistä. Alun perin ihmisen ja luonnon välistä suhdetta kaunokirjallisissa teksteissä tutkittiin osana kirjallisuuden tutkimusta. Pian kävi kuitenkin ilmi, että ekopoetiikka voidaan ymmärtää paljon laajemmin: näkökulmana ajatella ja puhua siitä, mikä on inhimillistä ja ei-inhimillistä, mahdollistaen ihmiskunnan paikan uudelleenmäärittelyn maailmassa.

Jos haluat lisätietoja, voit tutustua seuraaviin:

Ekopoetiikan miniluennot Youtubessa: [SZKOŁA EKOPOETYKI](#) (Englanninkielinen tekstitys)

Julia Fiedorczukin ja Gerardo Beltrán edellä mainittu essee: [Ekopoetyka / Eco-poética / Ecopoetics](#) (lataa ilmaiseksi puolan-, espanjan- tai englanninkielinen versio)

LUKU 5

Tunteiden hallinta: Osallistujat ja kouluttajat

Ilmastomuutos on esimerkki niin sanotusta viheliäisestä ongelmasta, johon ei ole yksinkertaista ratkaisua. Tavoitteenamme on oppia elämään ilmastomuutoksen ja niiden tunteiden kanssa, joita meillä on muutoksen suhteen.

Käytämme sanoja "tunteet" ja "vaikutukset" melko löyhästi.

Mikä on tunne?

- Tunne on energiaa ja toimintaa
- Tunne on sekä yksilöllinen että yhteisöllinen käsite
- Tunne muuttaa tietoa. Se kertoo meille maailmasta ja kokijastaan
- Tunnekokemus kertoo, että käynnissä on jotakin merkityksellistä
- Tunne saa meidän valmiiksi toimimaan

Opettajat ja kouluttajat ovat erityisen vastuullisessa asemassa, koska he voivat joko tukea tai tukahduttaa opiskelijoiden/osallistujien ilmastotunteiden käsittelyprosesseja.

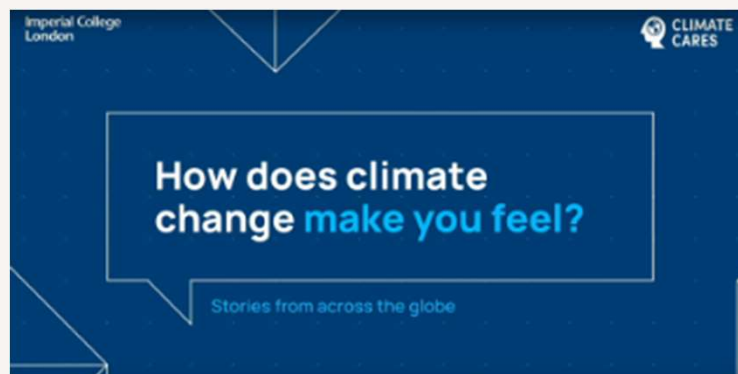
Tunteet liittyvät ilmastokasvatuksessa sekä kognitiivisiin että taidollisiin tavoitteisiin.

Kyky tunnistaa ja käsitellä tunteita auttaa ihmisiä käsittelemään paremmin kognitiivisesti monimutkaisia ilmiöitä.

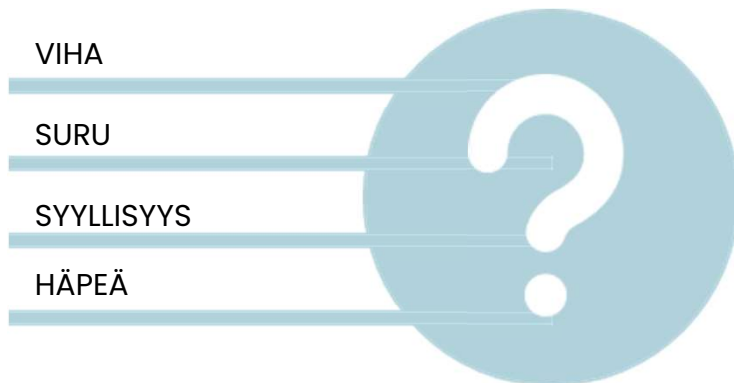
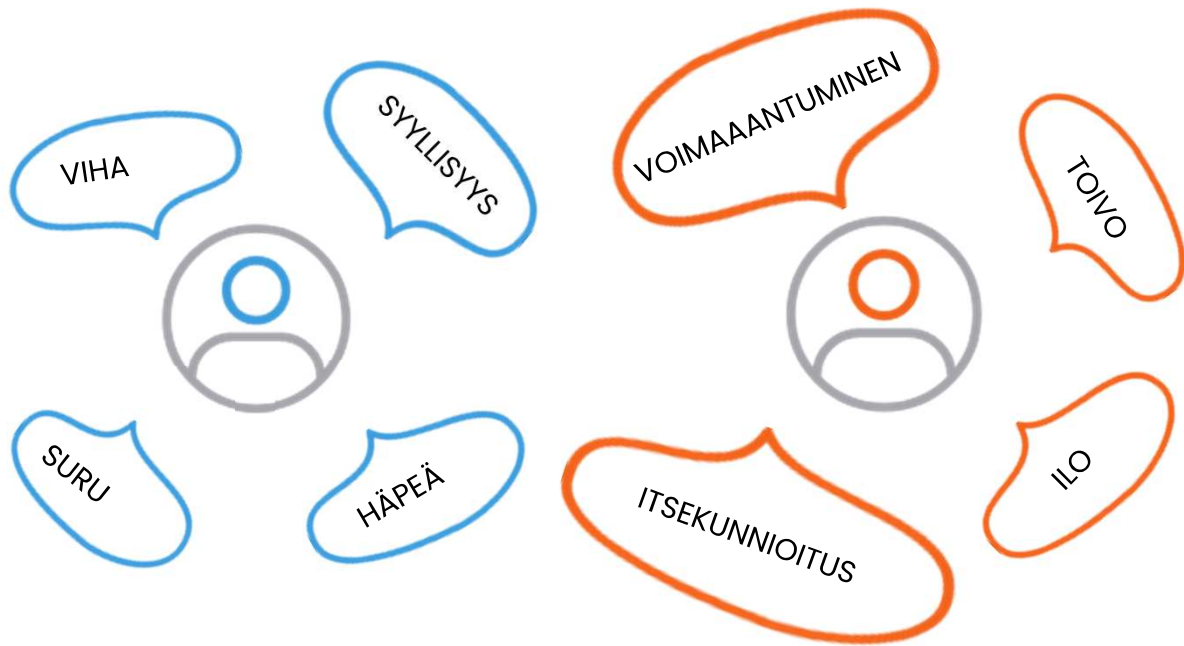

Institute of Global Health Innovation:

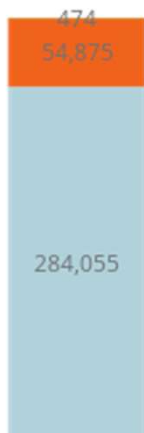
[Mitä ilmastomuutos saa sinut tuntemaan? \(ENG\)](#)

EMOTIONS AND CLIMATE CHANGE

**ILMASTOAHDISTUS
VAI
AKTIIVISUUTTA JA
ILOA RUOKKIVA
MUUTOSVOIMA?**

Tiedätkö, kuinka monta tutkimusta mielenterveydestä ja ilmastonmuutoksesta on tehty?

Mielenkiintoista on, että sekä ilmastonmuutosta että mielenterveyttä on tutkittu paljon erikseen, mutta ei kovin paljon yhdessä.

PudMedin mukaan vuosina 2011–2021 julkaistujen artikkeleiden määrä:

- **Mielenterveys:** 284,055
- **Ilmastonmuutos:** 54 875
- **Mielenterveys ja ilmastonmuutos:** 474

Kouluttaja

On tärkeää ja merkityksellistä, että kouluttajat ovat tietoisia omista tunteistaan ja selviytymisstrategioistaan, koska ilman omien tunteidensa käsittelyä uupumuksen riski on suurempi. On mahdollista tuntea kynnisiä tunteita, joilla on ei-toivottu vaikutus sekä opetukseen että oppimiseen. Kouluttajien ja kouluttajien tulisi olla tietoisia siitä, kuinka tärkeää on käsitellä tunteita, kuten vihaa ja inhoa ja niiden psykologista dynamiikkaa. Psykologisen tutkimuksen mukaan vihan tunne on hyvinkin mahdollista muuttumaan energiaksi, mikä voi auttaa ilmastoapatian muuttamisessa sosiaalisesti vaikuttamistoiminnaksi.

Ilmastonmuutoksen torjuminen voi myös herättää ilon, voimaantumisen, arvon ja ylpeyden tunteita. On havaittu, että voimaantumisen ja ilon tunteet näyttävät usein edellyttävän, että syyllisyyden, avuttomuuden ja surun tunteita on käsitelty riittävästi.

Mitä pidemmälle ekokriisi ja tietoisuus siitä etenee, sitä enemmän on kiinnitettävä huomiota vaikeisiin tunteisiin. Jotta selviytyisimme paremmin, on erittäin tärkeää pystyä olemaan riittävän ylpeä ja tyytyväinen hyviin tekoihin ja toiveisiin.

Kouluttaja, yhdessä oppiminen ja tunteminen

Kouluttajien tulisi rohkaistua oppimaan tunnemaailman puitteissa. Yhdessä oppiminen voi hyödyttää sekä kouluttajaa että osallistujia.

Jos opettajat tunnustavat tunteiden olemassaolon, he toimivat opiskelijoille tärkeinä roolimalleina.

Joitakin pedagogisia ja eettisiä haasteita

Kouluttajan itsereflektio

- Kuinka taitavasti voin huomioida keskustelun sävyjä ja suuntaa?
- Miten laajasti voin havainnoida osallistujien tunnereaktioita?
- Kuinka hyvin voin huomioida heidän tunnetilansa ja sen vaikutukset?

Kysymyksiä, jotka on otettava huomioon koulutuksen suunnittelussa

- Milloin ja millä menetelmillä on tarkoituksenmukaista pyytää osallistujia käsittelemään tunnereaktioitaan ekokriisiin?
- Miten hierarkkiset suhteet ja dynamiikka muuttuvat, jos kyseessä on yhteinen tunnemaisema? Mikä on kouluttajan rooli?
- Mikä on valmentajan henkilökohtaisen ja ammatillisen roolin raja?
- Miten varmistetaan, että tilanne palvelee hyvin erilaisista taustoista ja ikäryhmistä tulevia henkilöitä?
- Onko kouluttajan velvollisuus tarjota osallistujille turvallinen tila käsitellä tunteitaan ja tunteitaan?
- Onko oppilaitoksilta ja järjestöiltä saatavilla tukea kouluttajille tai osallistujille?
- Miten tunnetyön tärkeyden ja tehokkuuden kokenut kouluttaja voi kannustaa muita tekemään samoin?

Kuinka käsitellä ilmastotunteita: Kolmen askeleen malli

11 vinkkiä ilmastotunteista keskustelemiseen

- Anna tilaa keskustelulle.
- Esitä kysymyksiä siitä, mitä ihmiset ajattelevat ja tuntevat ilmastomuutoksesta / ilmastohätätilasta.
- Kuuntele tarkkaan ja osoita, että olet kuullut, mitä muut sanovat.
- Anna tarvittaessa esimerkkejä sanoista, joita voidaan käyttää ilmastotunteiden kuvaamiseen.
- Anna tietoa tunteiden säätelystä.
- Muista, että sinun ei tarvitse tietää tai ratkaista kaikkea.
- Myönnä se, jos et tiedä.
- Valitse sinulle sopiva henkilökohtaisuuden taso.
- Tarkkaile tapahtuman emotionaalista ilmapiiriä.
- Mieti, miten hoidat käytännön toiminnan.
- Päätä istunto johonkin voimaannuttavaan ja palauttavaan.

Keskustelunaiheita ilmastotunteisiin liittyen

AHDISTUS

- Ahdistuksen eri muodot. Mitä ovat kaikki ne tunteet, jotka saattavat olla ahdistuksen takana?
- Millainen ahdistus lamauttaa?
- Millainen ahdistus voi puolestaan johtaa positiiviseen muutokseen?

EPÄTOIVO

- Jos joku sanoo: "Tämä on toivotonta", mitä yleisiä tunteita siihen voi liittyä? (Epätoivo, toivottomuus, viha, katkeruus, suru, inho, kyynisyys, masennus ?)
- Miten uupumusta tai ilmastouupumusta voitaisiin välttää?

PELKO JA HUOLI

- Mitä hyötyä pelosta on? (Vaarojen tunnistaminen, niiden ehkäisemiseen tähtäävien toimien sääntely)
- Mikä voi olla pelon välttämisen haittapuoli (pelon pelko)?
- Ilmastopelot: mitä me tarkalleen pelkäämme ilmastomuutoksessa?

SURU

- Keskustelu siitä, miksi suru usein pidetään omana tietona
- Pohdintaa siitä, miten ihmiset voisivat käsitellä surun eri muotoja rakentavasti.

SYLLISYYS

- Millainen syyllisyys lamauttaa?
- Millainen syyllisyys pystyy johdattamaan toimimaan paremmin?
- Miten ilmastoasioissa voisi rakentaa riittävän hyvän omantunnon?

RIITTÄMÄTTÖMYYS/VOIMATTOMUUS

- Riittämättömyyden tunne/voimattomuus ovat hyvin yleisiä tunteita, eikä niissä ole mitään hävettävää.
- Pohdinta siitä, miten näitä tunteita voitaisiin vähentää (esim. ongelmien jakaminen, yhdessä työskenteleminen, ystävällisyys itselleen ja muille).

VIHA

- Miten viha voitaisiin kanavoida rakentavalla tavalla?
- Mitä voit tehdä, jos olet oikein raivoissasi?
- Miksi monet ihmiset turhautuvat ilmastomuutokseen?
- Miten turhautumista voisi lievittää?

Keskustelunaiheita ilmastotunteisiin liittyen

ILO

- Vaikka hyväksyt ilmastokriisin vakavuuden, voitko silti kokea iloa? Miksi/miksi ei?
- Millaiset asiat tai tapahtumat voivat tuottaa ilmastoiloa?

VOIMAANTUMINEN

- Mitkä asiat tai kokemukset saavat sinut voimaantumaan?
- Yhteenkuuluvuuden tunne: mitkä yhteenkuuluvuuden tunteet tuovat voimaa (yhteys luontoon, yhteys muihin)?

ÍTSEKUNNIOITUS / TERVE YLPEYS

- Onko vaikea puhua itsekunnioituksesta tai terveestä ylpeydestä ilmastomuutokseen liittyen? Miksi/miksi ei?
- Miten ylpeyden tunteita voisi vahvistaa?
- Mikä on syyllisyyden ja ylpeyden tunteiden suhde?

TOIVO

- Onko toivo jotain syvempää kuin optimismi tai pessimismi?
- Mitä hyötyä optimismista voisi olla? Ja voiko pessimismi olla hyödyllistä?

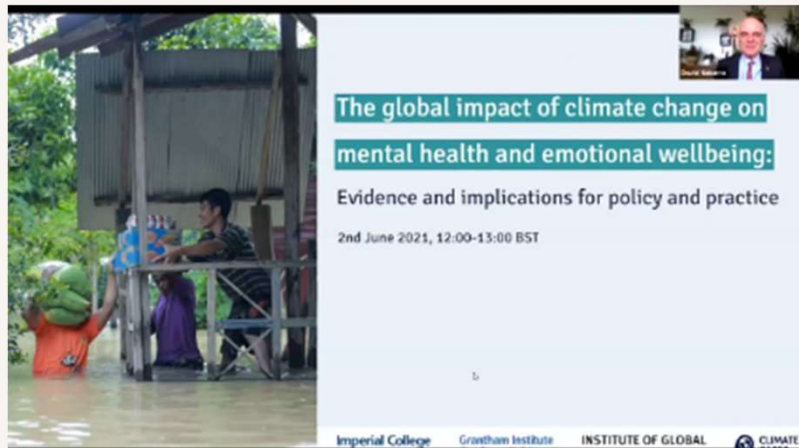
Blogi ilmastoahdistuksesta ja toivosta (ENG):

[10 recommendations for people with eco-anxiety](#)

Institute of Global Health Innovation:

[The global impact of climate change on mental health and emotional wellbeing \(ENG\)](#)

Joitakin mindfulnessin perusajatuksia tunteiden käsittelemisen avuksi

- Käänny kohti tunteitasi. Älä yritä pullottaa niitä tai työntää niitä pois.
- Tunnista ja merkitse tunteesi. Käytä yllä olevaa luetteloa apuna. Sen sijaan, että sanoisit "olen vihainen", yritä sanoa: "Tämä on vihaa, jota tunnen". Et leimaa itseäsi, vaan sen sijaan tunteitasi.
- Hyväksy tunteesi. Näin se on nyt. Hengitä. Näin se on nyt. Tee siitä mantrasi. Yritä puhua itsellesi ikään kuin puhuisit rakkaalle ystävällesi. Teit parhaasi.
- Ymmärrä tunteidesi pysymättömyys. Anna itsesi todistaa ja tarkkailla näitä tunteita ystävällisesti ja kärsivällisesti huomioiden. Voit kysyä näitä kysymyksiä auttaaksesi itseäsi tuntemaan empatiaa:
 - a. "Mitä ja missä tämä tunne on?"
 - b. "Mitä tarvitsen nyt?"
 - c. "Kuinka voin vaalia tätä tunnetta?"
- Kysy ja tutki. Kysy itseltäsi: Mikä minua vaivasi? Mikä aiheuttaa nämä tunteet? Mistä tämä epämukavuus nousee?
- Anna tunteidesi olla. Sinun ei tarvitse hallita tunteitasi.

LUKU 6

Permakulttuuria kouluttajille: Kuinka valmistella ja pitää työpajoja permakulttuurin periaatteiden innoittamana

On yleistä ajatella, että permakulttuuri on puutarhanhoitoa varten, vaikka suunnittelun periaatteita voidaan soveltaa moniin näkökohtiin: yrityksen, koulun, perheen organisaatioon ja myös itseemme, toimintamalleihimme ja -tapoihimme. Visioitamme ja unelmiamme voidaan tukea permakulttuurin periaatteilla. Puhutaan sosiaalisen permakulttuurin haarasta, joka kuvaa työskentelyä vuorovaikutusta ja työskentelyä ihmisten kanssa. **Koulutukset vaativat juuri näitä suunnittelua ja mukautumista vaativia taitoja – joten miksi et inspiroituisi permakulttuurin periaatteista koulutuksessa?***

Suunnittelussa jokaista periaatetta käsitellään sen luontoyhteydestä käsin, liittyen siihen, miten kyseinen periaate soveltuu oppimisen ekosysteemiin sekä tarjoten vinkkejä kouluttajille koulutusten valmistamiseen ja periaatteiden soveltamiseen. Sovella niitä periaatteita, jotka ovat olennaisia ja soveltuvia omaan kontekstiisi!

Pikajohdanto sosiaaliseen permakulttuuriin pohjautuvan suunnittelun taustaperiaatteisiin:

- Havaitse missä olet
- Tiedosta, minne haluat mennä
- Tunnista, mitkä ovat ne askeleet joilla saavutat tavoitteesi

Permakulttuurin eettiset perusteet ja 12 periaatetta julisteena ja muuta maksutonta materiaalia:

www.permacultureprinciples.com

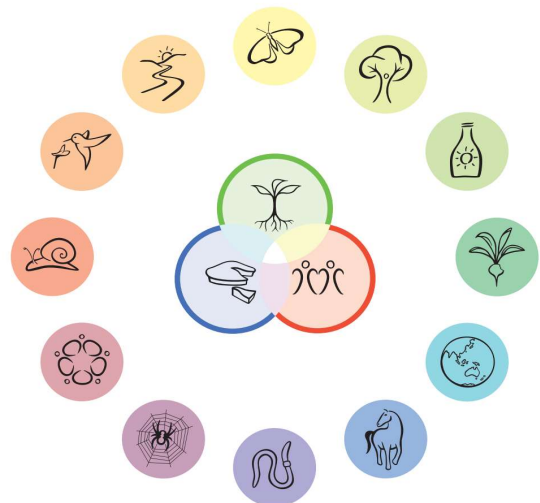
Permakulttuurin Etiikka

- Luonnosta Huolehtiminen
- Ihmisisestä Huolehtiminen
- Kaikki Joka

Permakulttuurisuunnittelun Periaatteet

1. Huomioi ja voinnista
2. Käytä ja varastoi energiaa
3. Varmista laatu
4. Arvioi tilanteesi ja etsi vaitaan palatetta
5. Käytä ja arvosta olemassa olevia resursseja ja päntöitä
6. Älä tuota jätettä
7. Suunnittele ensin laajempi kuva, sitten yksityiskohdat
8. Tiedästä mieluummin kuin oletella
9. Käytä pieniä ja hitaita ratkaisuja
10. Arvosta ja laatuun maksimointia
11. Luo vaimoja ja arvosta marginaaleja
12. Vältä muutoksia laatuun

www.permacultureprinciples.com

Source: www.permacultureprinciples.com / CC BY-NC-ND 3.0

* 12 Permakulttuurin periaatteeseen perustuva artikkeli sisältyy David Holmgrenin teokseen Permakulttuurin perusolemus, helposti lähestyttävä johdanto permakulttuurin konseptiin ja periaatteisiin: <https://permacultureprinciples.com/resources/free-downloads/>

1. Tarkkaile ja ole vuorovaikutuksessa...

“Kauneus on katsojan silmässä”

Tarkkailu voi tapahtua kaikkien aistien kautta. Laiskainen näkee huonosti ja tuopuiden lehtiä kasvoilleen haistellakseen niiden tuoreutta ennen illallisen valitsemista.

Ryhmän ekosysteemiin sisältyy monenlaista: haurautta, joustavuutta, jännitystä, ikävystymistä, huolia... **Uusi ryhmä käy läpi vaiheita luontevan yhteistyön saavuttamiseksi.** Olemassa oleva ryhmä voi tuoda mukanaan vanhoja jännitteitä. Ryhmä, joka ei tapaa usein, saattaa tarvita aikaa sopeutuakseen toisiinsa. Uudessa ympäristössä suunnistaminen ja turvallisuuden löytäminen voi viedä aikaa. Kouluttajana meitä koskettavat kaikki nämä osa-alueet (uusi ryhmä, uusi paikka, uusi sisältö). Toisaalta työpajassa, jota olemme vetäneet monta kertaa voi käydä niin, että oma puheemme ohjaa meitä rutiinomaisesti ilman että huomaamme yleistä merkkejä yleisestä hämmennyksestä tai keskittymisen herpaantumisesta. **Työpajan alku luo puitteet kaikille rentoutua ja tuntea olonsa turvalliseksi osallistua.**

VALMISTAUTUMINEN

- Aloitus: mitä näen tai tunnen; miltä kehossani tuntuu; mitä odotuksia minulla on juuri tästä koulutuksesta? Voit tarkistaa, mitä edellisten kokousten esityslistalla oli; mitkä ryhmien säännöt, sopimukset, virstanpylväät yms. olivat
- Ole aidosti utelias ryhmästäsi: mitä tiedät heistä ja mitä voit havaita ympärilläsi?

TYÖPAJAN ALOITUS

- Pidä vapaamuotoinen hetki alussa: esim. 15 minuuttia saapumiseen, orientoitumiseen, tarjoiluihin ja asettautumiseen
- Aloitus – aloita pitämällä kierros, jossa osallistujat kertovat toiveistaan ja odotuksistaan ja siitä, miltä heistä tuntuu tällä hetkellä. Suurelle ryhmälle tämä voidaan toteuttaa pareittain
- Tutustuminen tilaan ja ryhmään. Ole henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa joidenkin osallistujien kanssa esimerkiksi edellä olevan ”peili” -harjoituksen avulla. Peili –pariharjoituksessa toinen pareista sulkee silmänsä ja toinen ohjaa häntä turvallisesti liikkumaan tilassa. Kun liikettä ohjaava pari haluaa näyttää jotain ohjattavalleen, hän sanoo: ”Nyt, katso peiliin”. Ohjattava henkilö avaa silmänsä ja tarkkailee ympäristöään muutaman sekunnin ajan, sulkee sitten silmänsä uudelleen ja harjoitusta jatketaan. Viiden minuutin kuluttua vaihdetaan paria.

TYÖPAJAN AIKANA

Jos huomaat tunnelman kiristyvän (esim. keskustelun äänet kovenevat tai jotkut osallistujat tuntevat olonsa epämukavaksi):

- Pidä tauko tai tehkää 3 syvää hengitystä yhdessä. Kysy sitten: "Huomaako joku, mitä ryhmässä on tapahtumassa?"

Jos yhteistyö ei suju tai tunnelma on väsynyt (passiivinen osallistuminen, haukottelu)

- "Huomaan, että nyt, että ... (tilannekuvaus) – Huomaako kukaan muu? Voimmeko tehdä asialle jotain?" esim. tauko, toiminnan muutos, yhteinen yhteenveto tms.

Kouluttajana tehtäväsi on tarjota taukoja, joiden aikana voit arvioida toimintaa ja mukauttaa työpajan kulkua ryhmän tilanteen mukaisesti

2. Kerää ja varastoi energiaa...

"Tee heinätyöt hyvän sään aikana"

Ennen talvea horrostavat eläimet säilyttävät lämpöä kehossaan. Keväällä puut käyttävät maaperän veden painetta ja auringon lämpöenergiaa nostaakseen mahlan huipulle.

Ryhmässä energiatasot vaihtelevat. **Rauhallisempiin hetkiin kannattaa tarttua uudistavien aktiviteettien tarjoamiseksi** (lepo, syöminen, raikas ilma, aurinko, fyysiset harjoitukset, musiikki, stimuloivat keskustelut, meditaatio) **ja energiset huippuhetket hyödyntää intensiivisille tai vaativille aktiviteeteille** (uuden oppimisen omaksuminen, kuuntelu, aivoriihi ja päätösten tekeminen). Energiasa riippuu jokaisesta yksilöstä ja energia kasvaa, kun tunnemme toiminnan olevan tarkoituksenmukaista. Jos ryhmä kehittyy yhdessä pitkällä aikavälillä, **oKouluttajan oma energiasa on myös tärkeä tiedostaa**. Lisäksi on hyödyllistä käsitellä sitä, miten yhteen kokoontuessamme ryhmän energia herätetään esiin.

VALMISTAUTUMINEN

- Huolehdi henkilökohtaisista tarpeistasi: kun saat tarpeeksi unta, ruokaa ja liikuntaa, olet valmiimpi kohtaamaan haasteita
- Oman kokemuksesi ja ryhmän tietojen perusteella kysy itseltäsi, mikä aktiviteetti sopisi parhaiten juuri tähän aikaan ja paikkaan?
- Kirjoita ylös koulutuksen ohjelma ja jaa se osallistujille
- Suunnittele tapoja ladata omaa energiaasi harjoitusten avulla (esim. hetken hiljaisuudesta nauttiminen itsekseen, kävely, nokoset)

TYÖPAJAN AIKANA

- Aluksi voit luoda harjoituksen, joka tuo lisää ja kokoaa ryhmän energiaa. Käytä esimerkiksi 3 minuuttia tutustumiseen kättelemällä ja kertomalla kaikkien osallistujien nimet.
- Tauon jälkeen herättele keho yhdessä hengittämällä tai lyhyellä energisoivalla harjoituksella
- Pyydä osallistujia huolehtimaan omista tarpeistaan: jokaisella on esimerkiksi oikeus pyytää taukoa tai mennä hetkeksi raittiiseen ilmaan.
- Tarjoa harjoitus tietoisuuden lisäämiseksi omaan energiaan liittyen: "Mikä energiatasosi on juuri nyt?", "Miten palaudut ja lataudut?", "Mikä voisi olla tapamme virittäytyä myönteisellä energialla ryhmänä, yhdessä?"
- Luo pienempiä ryhmiä keskittyäksesi enemmän ja luodaksesi turvallisen tilan.
- Tarjoa valinnaisia toimintamalleja: "Kuka on halukas ilmoittautumaan vapaaehtoiseksi muistiinpanojen tekijäksi? "

3. Varmista sato...

"Et voi työskennellä tyhjällä vatsalla"

Ajattele lehmii, vuohia, biisoneita... Laiduntajat viettävät suurimman osan ajastaan syömällä, päämääränään sadon korjaaminen.

Ryhmässä yleinen motivaatio voi vaihdella ajoittain ja myös ulkopuoliset tekijät voivat vaikuttaa ryhmään (esim. valon puute talvella, tämän hetken poliittinen ympäristö jne.). **Tavoitteen saavuttaminen, askeleittain eteneminen ja välietappien juhlistaminen on merkittävä motivaatiotekijä.** Oppimisprosessissa tiedonsiirto on keskiössä saatavan hyödyn kannalta. Se voi tapahtua myös ystävystymisen, leikin ja sen inspiraation kautta, joista osallistujat voivat nauttia koulutuksessa. Asia on nimittäin näin: on olemassa aika ennen ja on aika jälkeen. Kouluttaja voi kiinnittää tähän huomiota kannustaakseen toiminnan hyvään hyötysuhteeseen ja sadon korjaamiseen ("Emme voi hyötyä sellaisesta sadosta, mitä emme voi korjata").

VALMISTAUTUMINEN

- Osaatko sanoittaa, mitä osallistujat saavuttavat? Onko olemassa mahdollista ylimääräistä bonusta, jota saattaa kertyä toiminnan sivutuotteena?
- Aina kun mahdollista, työskentele tosielämän kontekstien kanssa (esim. osallistujien kohtaamat haasteet), jotta harjoittelu johtaa konkreettisiin, sovellettavissa oleviin tuloksiin.

TYÖPAJAN AIKANA

- Sanoita, mitä osallistujat tulevat saamaan tästä työpajasta. Onko olemassa jotakin ekstrapaa varsinaisen sisällön lisäksi, joka voi olla hyödyksi?
- Sanoita saavutukset ja kertaa samalla mitä on tehty.
- Rohkaise löytämään omat tavat juhlia (esimerkiksi Dragon Dreaming -menetelmä voi toimia inspiraation lähteenä)
- Keskustelkaa yhdessä työn vaikutuksista, antakaa palautetta ja pyydä sitä ryhmältä, jotta ihmiset voisivat hyödyntää sitä (sekä emotionaalista että älyllistä)
- Loppuarviointi: Vastatkaa loppuringissä kysymykseen: "Mitä viet tuliaisina kotiin?"

4. Käytä itsesääntelyä ja ota vastaan palautetta...

"Isiemme synnit kulkevat seitsemänten sukupolveen"

Hyönteisten ja kukkien yhteiselo on vuosikymmenien palautteen vastaanottamisen ja siihen mukautumisen tulos. Jo yksi siemen, jonka ihminen tai lintu kuljettaa valtameren yli, avaa kokonaisen luvun kasvilajille ja yhteisöille, joihin se saapuu.

Kouluttaja on tässä pääkohde, koska **saat paljon kuuntelemalla osallistujia parantaaksesi koulutuksen muotoa, sisältöä tai logistiikkaa**. Osallistujat voivat myös tuntea olevansa voimaantuneita saadessaan kommentteja siitä, miten he ottavat roolinsa. He oppivat myös saamalla kommentteja käyttäytymisestään ohjeiden suhteen. Tyypillisesti ekstroverttina, pitkiä puheita harrastavana puhujana olemisen voi olla hyödyllistä joissakin tapauksissa ja käyttää tilaa ja energiaa, jota tarvitaan kaikkien äänien kuuntelemiseen. Ihmisten panoksen valoisaa puolta huomaaminen on myös osa palautetta. **Harjoittelun myötä on mahdollista ja vapauttavaa kuunnella palautetta ilman kritiikin tunnetta, ja tilaa löytyy kiitollisuudelle ja sille, mitä toisissamme arvostamme.**

VALMISTAUTUMINEN

- Harkitse muistiinpanojen ja palautteen lukemista osallistujilta viimeisimmästä koulutuksesta: miten voit toteuttaa ne? Miten voit seurata edistymistäsi?

KOULUTUKSEN AIKANA

- Kouluttaja voi asettaa alussa suuntaviivoja rajojen ja raamien muotoilemiselle viestintää ja palautetta varten (esim. avauspiirissä emme puhu kahdesti ennen kuin kaikki ovat puhuneet).
- Millä tavoin voit saada palautetta osallistujilta? Avaa esimerkiksi toiminnan jälkeen tila kysymyksille (Mikä oli vaikeaa? Mikä oli helppoa?) tai pyydä heitä antamaan palautetta nostamalla käsi tyytyväisyyden ilmaisemiseksi ja laskemalla käsi maata kohti tyytymättömyyden ilmaisemiseksi. Voit myös kerätä nimetöntä palautetta kirjallisesti. Mitä lähempänä kokemusta palaute kerätään, sen parempi.
- Ota muistiinpanoja havainnoistasi, mikä toimi hyvin ja mikä ei niin hyvin.

5. Käytä ja arvosta uusiutuvia luonnonvaroja ja palveluita... "Anna luonnon kulkea radallaan"

Kasvit kasvavat auringosta ja vedestä, niiden energiaa kierrättäen. Voimme myös ajatella, että hevosta arvostetaan sen kauneuden, tavaroiden tai ihmisten kuljetuksen, maatyön, lannan tuotannon tai virkistys- ja terapeuttisten tarkoitusten vuoksi.

Ihmiset ovat uusiutuvia kokonaisuuksia ja voimme arvostaa ja käyttää heidän panostaan monin tavoin. Voimme vaihtaa vapaasti tietoja ja taitoja. Ryhmässä on usein tarve olla hyödyllinen ja tämä energiavaraos voi tuoda tyydytystä ja suuria saavutuksia. Voimme myös kiinnittää huomiota omien "luonnonvarojemme" käyttöön: miten käytämme energiamme? Mitä olet valmis antamaan? Vastanottamaan? Milloin vaadimme tai annamme liikaa? "Kerää ja varastoi energiaa" -periaatteen liittyen on viisasta tarkkailla energiatasoamme ja sanoa "ei" pyynnöille, kun energia on vähissä. Kouluttajana saatat tarvita apua työtovereilta - on suositeltavaa olla pyytämättä liikaa liian harvoilta liian kauan ja olla aina valmis ottamaan vastaan myös "ei" -vastaus.

VALMISTAUTUMINEN

- Pohdi koulutuksen järjestämiseen tarvittavia resursseja: mikä osa on uusiutuvaa? Mikä ei ole? Miten uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä voidaan vähentää?
- Oletko tietoinen ryhmän uusiutuvista voimavaroista? Voiko niitä käyttää työpaikassasi? Kysy esimerkiksi ryhmältä, haluaisiko joku ohjata toimintaa, toimia jäänmurtajana tai energisoijana (ajoita ja mieti vaihtoehtoisia ideoita, jos kukaan ei ole vapaaehtoinen).

TYÖPAJAN AIKANA

- Voit aloittaa työpajan kysymällä: "Onko sinulla kokemusta tai tietoa aiheesta? "
- Kirjoita fläppitaululle tai vastaavalle otsikko "Mitä olen valmis jakamaan ryhmän kanssa", ja kootkaa tähän asioita, kuten yhteiset kyydit, keskustelukumppanuus, tietyn työkalun tai kirjan lainaaminen jne.
- Kannusta kiinnostuneita muodostamaan vertaisoppimisryhmiä
- Tee yhdistettyjä harjoituksia ja aktiviteetteja – hyvissä väliaikaharjoituksissa toistetaan ennen tai jälkeen harjoituksen työstettäviä teemoja – jolloin asiat kertautuvat ja oppimisenergia hyödyntyy tehokkaasti.

6. Älä tuota jätettä...

"Korjaaminen ajallaan säästää ison työn myöhemmin"

Linnut keräävät luonnonvaraisten eläinten turkista pesänsä rakennusmateriaaleiksi. Kuollut puu edustaa buffetia ja hotellia monille hyönteisille, sienille ja selkärangattomille.

Osallistujien – mutta myös kouluttajien – keskuudessa yksi hämmäntävä tunne on tunne siitä, että tuhlaamme aikaamme, menemme väärään suuntaan tai että työpanostamme ei arvosteta. **Toiminnan tarkoituksen selkeys, nähdä ja kuulla tuleminen sekä sen näkeminen, miten erilaisten panosten moninaisuus voidaan yhdistää helposti, on kiehtova prosessi.**

Tiedämme, että aineellisia hyödykkeitä koskien voimme kieltäytyä, vähentää, käyttää uudelleen ja kierrättää. Laajentakaamme tätä käsitystä myös aineettomiin hyödykkeisiin korjaamalla, kouluttamalla uudelleen, lahjoittamalla eteenpäin, täydentämällä ja ajattelemalla uudelleen, jotta voimme olla tuottamatta jätettämyös ihmissuhteissamme ja oppimismatkallamme. Jätteettömyys voi olla myös hoitamista.

VALMISTAUTUMINEN

- Viesti selkeästi tavoitteesta, yleisestä toiminnasta ja muodosta (kesto, ryhmän koko jne.)
- Reflektoi, miten käytät aikaasi ja mitkä ovat parhaat käytänteet toiminnalle, jotta et tuhlaa aikaa. Esimerkiksi lähikokousten suosiminen verkkokokousten sijaan.

TYÖPAJAN ALOITUS

- Aloita muistuttamalla osallistujia siitä, miksi olemme täällä tänään – ole avoin selventäville kysymyksille
- Pyydä osallistujia kertomaan odotuksista tai huolenaiheista avauskierroksella. Se voidaan tehdä myös pareittain täydentämällä lause: "Olen täällä, vaikka..."

TYÖPAJAN AIKANA

- Käytä menetelmiä, jotka antavat tasavertaisen ilmaisutilan ajatusten ja mielipiteiden keräämiseen
- Ole valmis ohjaustoimenpiteisiin, jos aikaa tuhlaantuu tuloksettomassa keskustelussa
- Kun teet päätöksen, mainitse, että syrjään jääneet ideat voidaan siirtää sivuun myöhempää käyttöä varten tai "kompostiin muuntautumaan"
- Ryhmäpohdinta: mihin tuhlaan aikaani? Miten voin estää tämän? Mitä voin oppia epäonnistumisistani työpajoissa? Miten epäonnistumisiani voidaan hyödyntää?
- Työstäkäyhteenvedo tuotoksista ja keskustelkaa seuraavista vaiheista. Jos mitään ei ole suunniteltu, avaa keskustelu: "Olemme tehneet x, y, z tänään – tunnetteko kutsumusta viedä eteenpäin sitä, mitä teimme?"

7. Suunnittele kokonaisuudesta yksityiskohtiin...

"Näe metsä puilta"

Näemme spiraalin saniaisessa ja kuoressa. Samoin puiden juurilla ja oksilla on sama kuvio, mutta sen yksityiskohdat muuttuvat ja vaikuttavat tuhansiin eri lajeihin.

Kuten jokainen suunnitelma on ainutlaatuinen, jokaisella ryhmällä on myös erityispiirteensä, jotka vaihtelevat ajan myötä. Kun tarkastellaan koulutussuunnitelman yleistä onnistumista, on olennaista kiinnittää huomio tärkeiden yksityiskohtien mukauttamiseen ja löytämiseen. Kouluttajana voi myös käydä niin, että keskitymme liikaa yksityiskohtiin ja unohdamme kokonaisuuden. Toisaalta yksityiskohdissa voi olla houkuttelevaa valita strategia lyhyen aikavälin tulosten ja hyötyjen perusteella (esim. kertakäyttöiset astiat piknikille), vaikka se voi heikentää pitkän aikavälin tavoitetta. Jotta voimme lähentää ja loitontaa suunnittelua johdonmukaisesti, on tarpeen tarkastella yhtä isoa kuvaa tulevaisuutta ajatellen. Voit inspiroitua olemassa olevista työpajamalleista ja löytää omaan kontekstiisi sopivan. Tässä on esimerkkinä Elämän Spiraali sivustolta "Työ, joka palauttaa yhteyden":

1. Saavu tyytyväisenä
2. Kunnioita tuskaa
3. Näe uusin silmin
4. Mene eteenpäin.

VALMISTAUTUMINEN

- Inspiroidu käyttämään teorioita, malleja ja ryhmäprosessirakenteita ryhmien ominaisuuksien tunnistamiseen ja niiden taloudellisempaan sopeutumiseen niiden tarpeisiin.
- Kun suunnittelet koulutustasi, kerää tärkein sanoma, eettiset periaatteet ja yleinen rakenne ennen yksityiskohtien kirjaamista. Pidä tämä suuri suunnitelma oppaana matkan aikana.
- Jos sinulla on tietoa ryhmästä (ryhmän koko, ikä, kulttuuri, odotukset), ajattele niitä suunnitellessasi yksityiskohtia
- Kouluttajana saatat tuntea toimintamalleja, joita on hyvä hyödyntää hämmentävän tilanteen välttämiseksi. Kysy apua eri kouluttajilta, hyödynnä yhteisön voimaa.

TYÖPAJAN AIKANA

- Ajatus: "tunne ja mukauta" mielummin kuin "estä ja hallitse" sopii tähän hyvin: ole valmis muuttamaan joitain yksityiskohtia ilman että suuri suunnitelmaa muuttuu.
- Pohdinta ryhmän kanssa: mitä toimintamalleja tässä on mukana? Mitkä ovat hyödylliset mallini (tottumukseni, käyttäytymiseni) ja mitä haluaisin muuttaa?

8. Yhdistä ennemmin kuin erottele...

"Yhteistyössä on voimaa"

Symbioosissa kasvien juurien kanssa bakteerit muodostavat mitä hämmästyttävimmän tehtaan jossa ilmakehän typpi muuttuu kasvien ravinnoksi. Muurahaiskeko ja mehiläispesä toimivat yhdessä yhteisen päämäärän eteen.

Olemme kaikki kokeneet turhautumista sellaisen tehtävän edessä, joka olisi paljon tehokkaampaa tehdä yksin. Sanonta kuuluu: "Mitä useampi kokki sitä parempi soppa". Itse asiassa elementtien välinen yhteys on yhtä tärkeä kuin itse elementit, ja tässä kouluttajalla on oma roolinsa. **Kun olemme osallistavia ja vieraanvaraisia työskennellessämme ryhmien kanssa, kaikki voivat osallistua ja lopputuloksilla on enemmän mahdollisuuksia edistetyiksi.** Yksilötasolla lähestymistapa, joka yhdistää päähän, kädet ja sydämen, voi tuoda meidät lähemmäksi parasta potentiaaliamme.

VALMISTAUTUMINEN

- Tarkastele ohjelmaasi. Voitko luoda temaattisia yhteyksiä aktiviteettien ja aiheiden välille?
- Vuorotteletko pään (aivoriihi), käsien (esineiden käsittely, liikkuminen) ja sydämen (tunteiden jakaminen/kuunteleminen) aktivointia?
- Ennen pienryhmätyön suunnittelua on pohdittava sen etuja (enemmän tilaa puhua, itseorganisoituvuus, intiimimpi jakaminen) ja haittoja (rinnakkaiset toiminnot voivat jakaa osallistujia tarpeettomasti)
- Pohdi itse etuoikeuksiasi ja tutki vallan dynamiikkaa

TYÖPAJAN AIKANA

- Aloita tervetuloiluvotuksella
- Kuuntele huolellisesti jokaista pientä ideaa, jopa niitä, jotka kommunikoidaan kömpelösti tai sopimattomasti, koska ne voivat sisältää puuttuvan "timantin", jos ne muotoillaan uudelleen (joillakin ihmisillä on heikommat taidot ilmaista itseään).
- Jos huomaat eristäytymistä/syrjäytymistä, mieti, miten voit käsitellä sitä yksityisesti tai ryhmän sisällä tavoitteena "integroida, ei erotella" koko ryhmä mukaan oppimisprosessiin.

9. Valitse pienet ja hitaat ratkaisut

“Kestävin voittaa kilpailun”

Puu kasvaa joka vuosi lisäämällä puusolukerroksia. Näemme erilaisia strategioita: pioneerilajit tulevat ensin avautumisen jälkeen: ne kasvavat nopeasti ja kuolevat myös nopeammin kuin muut. Ne valmistavat tilaa hitaasti kasvaville puille, jotka tuottavat vahvempaa puuta ja ovat siellä pidempään.

Oppimisen ekosysteemissä, jossa aika on usein rajallinen, **on houkuttelevaa asettaa määrä laadun edelle ja supistaa aktiviteetteja aikataulun mukaisiksi**, vaikka osallistujat osoittaisivat väsymyksen merkkejä tai tarvetta sulattaa tietoa ajan kanssa. "Vähemmän on enemmän" on periaatteena usein toimiva, vaikka yhteiskunta arvostaa sitä vähemmän ja joskus se voi aiheuttaa pettymystä tai turhautumista osallistujien odotuksiin nähden.

Joanna Macy, joka tukee kouluttajia "Work that Reconnects" -kampanjassa, muistuttaa meitä siitä, että **tavoitteet ovat pitkäjänteisiä**. Osallistujat, jotka vaikuttavat tyytymättömiltä heti koulutuksen jälkeen, saattavat saada uuden oivalluksen jonain päivänä, viikon tai vuoden kuluttua ja hyötyä siitä silloin, kuin opin siemen. Jonka itäminen ottaa aikansa. Tämä periaate on myös kehoitus käsitellä jännitteiden solmukohtia inkrementaalisella otteella: yksi pieni askel kerrallaan.

VALMISTAUTUMINEN

- Valitse pieni suuren sijaan: ennen kuin järjestät suuren seminaarin, tee pienempi tapahtuma
- Toimintojen pituuden ja lukumäärän tarkastelu: onko ajoittamisesi realistinen? Älä täytä ohjelmaa liian monilla aktiviteeteilla ja anna ihmisille aikaa käydä asioita läpi emotionaalisesti ja kognitiivisesti.

TYÖPAJAN AIKANA

- Älä puske koko pääagendaasi läpi väkisin, vaan keskity pienempiin askeliin
- Harkitse suunnitelmaasi uudelleen: voit aina tarkastella suunnitelmaasi ja päättää yksinkertaistaa sitä säilyttäen sisällön ja tärkeimmät viestit. Jos päädyt tähän, älä mainitse, että osallistujat "jäivät vaille" osaa ohjelmasta.
- Kun syntyy ongelma (esim. tekninen): järjestä aivoriihi pienen ratkaisun löytämiseksi. "Mikä olisi yksinkertaisin tapa, jolla voimme ratkaista ongelman nyt?"

10. Hyödynnä ja arvosta monimuotoisuutta...

“Älä laita kaikkia munia samaan koriin”

Vuorijänis vaihtaa turkkinsa valkoiseksi talvea varten. Tämä antaa sille enemmän mahdollisuuksia selviytyä. Vatsassamme elää noin 300–500 erilaista bakteeria, jotka auttavat organismiamme sulattamaan ravintoa, suojaamaan taudinaiheuttajilta, vahvistamaan immuunitietämme ja jopa tekemään jonkin verran huoltotöitä.

Olet huomannut, että ryhmä koostuu hyvin erilaisista yksilöistä, joilla on erilainen persoonallisuus, taidot, tiedot ja prioriteetit. Looby Macanamara¹⁰ vertaa ryhmää puutarhaan, jossa jokainen yksilö on kasvi, jolla on omat ominaisuutensa, satonsa ja tarpeensa kukoistaa. Jotkut pitävät auringosta eivätkä välitä tuulesta, kun taas toiset tarvitsevat rikkaan maaperän ja suojaisen paikan. Joidenkin panos voi olla maan alla ravitsemalla maaperää; toiset ovat esteettisesti kukoistavia ja edelläkävijöitä, jotka nauttivat uusien urien avaamisesta. Huomaamme myös, että kasvit eroavat eri kehitysvaiheissaan: siemenelle, taimelle, kasveille ja kypsälle puulle tarvitaan erilaisia resursseja. Puutarhassa kasvit voivat tukea toisiaan, jos kaikille annetaan oma tilansa. Samoin **ryhmässä jokainen henkilö voi osallistua omalla ainutlaatuisella tavallaan, kun heille annetaan tilaa.** Ryhmädynamiikka on maaperän rakenne ja yksi ainesosa, joka on aina tervetullut, on orgaaninen aine. **Meidän tapauksessamme orgaaninen aine olisi kuunteleminen ja kunnioitus.**

¹⁰ Looby Macnamara, Ihmiset & Permakulttuuri – henkilökohtaisen, kollektiivisen ja planetaarisen hyvinvoinnin suunnittelu, Permanent Publications, 2019

VALMISTAUTUMINEN

- Kokoa yhteen monipuolinen materiaali erilaisten oppimistapojen kohtaamiseksi (esim. visuaalinen materiaali, yksittäiset tehtävät, ryhmäkeskustelut)
- Jos tunnet ryhmän, voitko listata, mikä tekee siitä monipuolisen ja miten voisit hyödyntää sitä työpajassa?

TYÖPAJAN AIKANA

- Anna tilaisuuksia oppia muiden kokemuksista
- Saatat saada osallistujalta ehdotuksen, jota et ota huomioon tai huomaa mielipide-eron vuoksi. Ennen kuin sanot ei ajatukselle, tarkista, voiko ajatukset yhdistää mielekkäällä tavalla. "Miten voisimme hyödyntää erilaisia mielipiteitä?"
- Pohdinta rooleista ryhmässä yksilöllisesti, sitten alaryhmittäin: "Ryhmässä minä pääasiassa...", "Onko siitä apua?", "Onko siitä haittaa?" , "Onko muutoksia, jotka haluaisin tehdä?" Esimerkkejä rooleista: ideoiden tuominen, johtaminen, harmoniasta huolehtiminen, tarkkaileminen, vitsaileminen, pisteiden yhdistäminen, palautteen antaminen.
- Käytä De Bonon kuutta ajatteluhattua ¹¹ ideoidaksesi luovasti tapaa, jolla muoto auttaa pohtimaan eri roolien arvoa.

11. Käytä reunat ja arvosta rajapintoja...

"Älä luota, että olet oikeilla jäljillä vain koska teet niinkuin muutkin"

Luonto kukoistaa reunoilla: katso metsän reunoja, lammen reunaa tai koralliriutta, jossa asuu neljäsosa kaikesta meren elämästä.

Reunat ovat rajapintoja kahden ekosysteemin välillä. Rajapinta on tuottavuuden paikka, jossa asiat tapahtuvat, vaikka se alueena olisikin pieni, ohut tai kapea. Reunat voivat olla yhtä dynaamisia kuin valtameren vuorovesi. Reuna koulutuksessa voi olla kykymme venyä mukavuusalueemme ulkopuolelle. Se voi olla myös se reuna niiden rajojen sisällä, jotka asetamme itsellemme ja muille. Se voi tapahtua myös ajallisessa ulottuvuudessa, kuten tauko sisään- ja uloshengityksen välillä tai tauko toimintojen välillä, jolloin ryhmän kaikkein mielenkiintoisimmat keskustelut saattavat tapahtua. S voi olla aiheiden risteyskohta, jota on joskus vaikea hahmottaa monimutkaisuudessaan, mutta joka on hyvin merkityksellinen todelliselle elämälle. Lopuksi, yhteiskunnassa pidämme joitain ihmisiä "marginaalina"; yhteiskunnan reunamilla elävinä, mikä voi johtua asianomaisten henkilöiden pienestä määrästä tai heidän elämäntapansa erilaisuudesta verrattuna siihen, mitä pidetään "normaalina".

Rajapintoja ja reunoja on monipuolisina kasvun mahdollisuuksina olemassa paljon.

¹¹ Ajattelun kuusi hattua: Kuinka parantaa päätöksentekoa esimerkkien avulla. (ENG) Matthew Channell: <https://www.tsw.co.uk/blog/leadership-and-management/six-thinking-hats/>

VALMISTAUTUMINEN

- Mitkä ovat koulutuksesi reunat? (esim. tauot, oppimistilan vieressä oleva käytävä) Miten voit saada aikaan tietoisuutta ja aktivoida (suoraan tai epäsuorasti) osallistujia hyödyntämään niitä?
- Valmistele yksi esimerkki innostavasta harvinaisesta käyttäytymisestä, joka liittyy käsiteltävään teemaan .
- Johdanto: mikä on valmiutesi improvisoida? Jos löydät jotain uutta (oman osaamisesi reunalla), olisitko valmis seuraamaan sitä?

TYÖPAJAN AIKANA

- Itsereflektio: mitkä ovat mukavuusalueeni reunat? Miten voin laajentaa näitä rajoituksia? Mitkä ovat ymmärrykseni rajat? Kuinka voin kasvattaa halukkuuttani tavata muita oppiakseni heiltä?
- Aivorihi: mainitse yksi epäsuotuisa, normalisoitu käyttäytyminen (esim. kaatopaikalle tuotu ruokajäte) ja kerää esimerkit ylös. Ovatko ne jotain hyvin harvojen tietämiesi ihmisten vaihtoehtoista käyttäytymistä vai yleisiä toimintamalleja?

12. Suhtaudu muutoksiin luovasti ja hyödynnä ne...

“Visio ei ole asioiden näkemistä sellaisina kuin ne ovat, vaan sellaisina kuin ne tulevat olemaan”

Toukka syö hitaasti lehtiä ja valmistautuu majesteettiseksi perhoseksi, joka pystyy lentämään useita kilometrejä päivässä.

Olemme kaikki olleet mukana työpajoissa, joissa mikään ei mene odotetulla tavalla: osallistujien määrä ei ole ennakoidun mukainen; materiaali on epätäydellinen; ennustetun aurinkoisuuden sijaan sataa ja epäselvä viestintä luo odotuksia toisenlaiselle formaatille. Näissä tapauksissa **muutos on väistämätön, ja tärkeintä on se, miten käsittelemme sitä**: todetkaa uusi tilanne ja katsokaa, mitä sen jälkeen voidaan tehdä. Hämmennyksen ja inspiraation puutteen hetket auttavat orientoitumaan siihen **suuntaan, johon haluat mennä ryhmän kanssa**. Suunnitelmasi oli yksi polku, joka ei ole nyt käytettävissä tai rakenteilla. Mitä uutta polkua voit tarjota? On myös hienoa tietää vain ensimmäinen askel suuntaan ja antaa sattuman serendipiteetin ohjata prosessia. Uusia mahdollisuuksia voi avautua; se on **uusi perusta oppimiselle luottamuksen ja pohdinnan oppitunnilla**.

VALMISTAUTUMINEN

- Pohdi koulutuksen suunta: mikä on tähän koulutukseen liittyvä visio? Minne haluan ryhmän pääsevän tavoitteessaan?
- Harjoittele kiinnittymättömyyttä tunnettuun suunnitelmaasi: missä ja miten vastustan muutosta? Onko sinulla suunnitelmat B ja C ja oletko avoin tarttumaan niihin?
- Voitko tuoda luovuuden tueksi erilaisia materiaaleja, jotka ovat hyödyllisiä vaihtoehtoihin suunnitelmiin?

TYÖPAJAN AIKANA

- Kun huomaat, että muutosta tarvitaan, pysähdy ja ajattele. Varmista sitten, että muutos on todella tarpeen ja vahvista intuitiosi ryhmän kanssa
- Anna osallistujille tilaa sopeutua, etsiä uutta ja omaksua se - muutos on aina emotionaalinen haaste ja heidän on myös tiedettävä, että he voivat esittää näkemyksensä uudesta suunnasta
- Jos haluat luoda vaihtoehtoisia suunnitelmia, muista "älä tuota jätettä" -periaate, jotta voit kierrättää joitain toimintojasi toisessa muodossa

Oregonin Yliopiston eKampus:
[The Permaculture Principles](https://www.permacultureprinciples.com/)

Artikkelissa käytetyt **Permakulttuurin perusteiden ikonit** on suunnitellut David Holmgren. Lähde:
www.permacultureprinciples.com

Kuinka mitata vaikutustasi? Koulutuksen arviointi

Koulutuksessa arviointi ymmärretään yleensä koulutusohjelman tai sen yksittäisten osien laadun tai arvon tarkasteluna. Sen avulla voidaan tehdä johtopäätöksiä tutkimuksen yleisestä tehokkuudesta. Se palvelee luennoitsijoita ja organisaatioita palautteen saamiseksi osallistujilta ja tietolähteenä mahdollisista muutoksista sekä koulutuksen sisältöön ja muotoon.

Ajallisesti arviointi voidaan toteuttaa:

Ennen koulutustoiminnan aloittamista tai sen alussa. Tässä vaiheessa suoritetaan arviointi, jonka tarkoituksena on tutustua osallistujiin, heidän alustaviin tietoihinsa ja taitoihinsa sekä heidän odotuksiinsa.

Vinkki: Alussa koulutuksen pitäjä voi tarkistaa, mitä osallistujat jo tietävät aiheesta ja periaatteista esittämällä asianmukaisesti valittuja kysymyksiä permakulttuurin periaatteista tai osallistujien mieltymyksistä. Näin ollen se voi toiminnallisesti mukauttaa sisältöä tai jopa koulutuksen muotoa osallistujille sopivammaksi.

Koulutustoiminnan aikana. Näin toimitaan erityisesti pidemmän aikavälin koulutusohjelmissa. Erityisesti tällöin arviointi selvittää osallistujien mielipiteet koulutusohjelmasta ja sen osista, kuten luennoitsijasta, opetusympäristöstä, käytetyistä didaktisista menetelmistä ja tekniikoista, apuvälineistä, oppimateriaaleista jne. Tuloksia käytetään yleensä saman kurssin mahdollisiin korjauksiin.

Koulutustoiminnan lopussa. Yleensä tämä arviointi keskittyy määrittämään osallistujien reaktioita koulutusohjelmaan, mutta myös heidän oppimisensa tuloksiin, esimerkiksi siihen, onko koulutustoiminnan tavoitteet saavutettu.

Koulutustoiminnan päättyttyä. Joissakin tapauksissa on myös toivottavaa selvittää, ovatko osallistujat siirtäneet oppimaansa työelämään – mitä he ovat käyttäneet ja mitä he eivät ole oppineet – ja tehdä näiden tietojen perusteella muutoksia myöhemmissä samanlaisissa tai samankaltaisissa koulutusohjelmissa ja toiminnoissa. Vapaamuotoisessa harrastuskoulutuksessa tämä on melko vaikeaa; luennoitsija ei useinkaan tapaa opiskelijoita toiminnan päättyttyä.

Nonformaalin koulutuksen arvioinnissa on mahdollista käyttää kaikkia edellä mainittuja arviointityyppejä; yksi tehokkaista työkaluista arvioinnin toteuttamiseksi on **Donald L. Kirkpatrickin** 1960-luvulla luoma malli, jota voidaan pienillä muutoksilla hyödyntää hyvin myös informaalisissa koulutuksissa.

Kirkpatrick tunnisti neljä koulutuksen arvioinnin tasoa:

- Reaktiot
- Oppiminen
- Käyttäytyminen
- Tulokset

Arvioinnin tulisi aina alkaa tasolta yksi (vaste) ja edetä sitten tasoilla kaksi, kolme ja neljä. Jokainen seuraava taso alkaa edellisestä ja perustuu siihen tai siinä saatuihin tietoihin. **Nonformaalisissa koulutuksissa on suositeltavaa käyttää kolmea ensimmäistä tasoa:**

REAKTIOT

Tällä tasolla etsimme vastausta kysymykseen: pitivätkö he tästä?

Tällä tasolla arvioidaan osallistujien reaktioita, esimerkiksi heidän tyytyväisyyttään koulutusohjelmaan ja sen yksittäisiin osiin. Vastausten mittaaminen ja havaitseminen on erittäin tärkeää vapaaehtoisessa koulutuksessa. Tässä tapauksessa se, pitääkö osallistuja koulutuksesta, on tärkeä motivoiva tekijä jatkokoulutukseen osallistumiseen ja erittäin tärkeää koulutuksen suosittelemiseksi mahdollisesti tuleville osallistujille.

Mittaamme osallistujien reaktioita yleensä palautteena koulutuksen loputtua käyttämällä havaintoja, haastatteluja tai kyselylomakkeita – menetelmiä, joita voidaan mukauttaa kokoonpanon tai osallistujamäärän perusteella. Tämän tason arviointi on erittäin subjektiivista, ja se, mitä tietoa saadaan, riippuu pitkälti siitä, mitä kysytään ja miten kysymykset esitetään. Myös osallistujien odotukset ovat tässä avainasemassa. Tästä syystä on hyvä tehdä lyhyt arviointi ennen koulutuksen alkua, jotta luennoitsija voi selvittää osallistujien odotukset.

Vinkki: Ekologisen osaamisen koulutusta koskien on suositeltavaa selvittää, oliko koulutus hauskaa osallistujille, mitä he pitivät eniten toiminnasta ja mitä päinvastoin vähiten pitivät.

Vaikka tällä arviointitasolla saadut tiedot eivät osoita koulutusohjelman yleistä tehokkuutta, se on silti erittäin arvokasta järjestäjälle ja luennoitsijoille.

OPPIMINEN

Tällä tasolla etsimme vastauksia kysymykseen: oppivatko he?

Oppimistason arvioinnin kautta sekä osallistujat että luennoitsija saavat palautetta tietojen, taitojen ja asenteiden muutoksista koulutusohjelmaan osallistumisen vuoksi. Siksi selvitämme, onko koulutustoiminnalle asetetut tavoitteet saavutettu.

Tämän tason arviointi toteutetaan yleensä erilaisilla suullisilla, kirjallisilla tai käytännön testeillä. Vaikka tässä arviointivaiheessa suositellaan erilaisia testejä ja kokeita, myös muunlainen arviointimuoto soveltuu epäviralliseen kiinnostuksen kohteisiin perustuvaan koulutukseen. Kaikki työkalut on suunniteltu noudattamaan permakulttuurin periaatteita. Varmistaakseen, että osallistujat ovat ymmärtäneet tietyn periaatteen oppimistoiminnan kautta tai varmistaakseen, että oppimistoiminta todella keskittyy tähän ruhtinaaseen, opettaja voi keskittyä näihin periaatteisiin arvioinnin aikana.

Vinkki: Esimerkiksi suuremmille ryhmille sopivat kortit, joissa on yksilölliset periaatteet, jotka osallistujat antavat lopussa suorittamalleen tehtävälle. Pienemmille ryhmille on mahdollista tarkistaa aiheen ymmärtäminen esimerkiksi koulutustoiminnan lopussa käytävän keskustelun tai roolipelien avulla, mikä on myös mahdollista.

KÄYTTÄYTYMINEN

Tällä tasolla etsimme vastauksia kysymykseen: sovelsivatko he sitä käytännössä?

Käyttäytymisen arviointi selvittää, ovatko opitut taidot siirtyneet käytäntöön ja onko osallistujien käyttäytyminen jotenkin muuttunut koulutusohjelman suorittamisen jälkeen. Siksi määritämme opitun "siirron" osallistujan elämään tai koulutustoiminnan valmistumiseen.

Tällä tasolla luennoitsijalla ja nonformaalin koulutuksen järjestäjällä on yleensä rajalliset mahdollisuudet selvittää, käyttivätkö osallistujat todella hankittuja tietoja ja taitoja. Koulutustoiminnan lopussa olevien haastattelujen ja kysymysten perusteella luennoitsija voi selvittää osallistujilta heidän tulevaisuuden aikomuksensa ja suunnitelmansa sekä missä tai miten he haluavat käyttää hankittuja tietoja ja taitoja.

Vinkki: Tämä on sopiva tilanne koulutuksen toteuttajalle antaa käytännön vinkkejä ja suosituksia osallistujille hankittujen tietojen ja taitojen soveltamiseen.

LUKU 8

Realistisia muutoksia, realistisia toiveita, sosiaalista oikeudenmukaisuutta

Elämme epäilemättä haastavia aikoja Euroopassa ja sen ulkopuolella. Covid-pandemian vaikutukset, planeettamme jatkuvasti heikkenevä tila sekä Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan aiheuttamat ihmisoikeus-, energia- ja elintarvikekriisit ovat paljastaneet 20. vuosisadan mallien puutteet ja vahvistavat poliittisten lähestymistapojen ja yhteiskuntanäkemyksien muutosta.

Tässä yhteydessä ympäristöahdistuksen ja voimattomuuden tunteet lisääntyvät samalla, kun yhteiskunnat polarisoituvat yhä enemmän. Ekologisten hätätilanteiden, geopolittisten myllerrysten ja syvän sosiaalisen eriarvoisuuden keskellä muutosvaatimus kaikuu yhä kovemmin.

Siirtyminen kohti ihmisoikeuksia ja maapallon sietokyvyn rajoja kunnioittavaa avointa ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa edellyttää ymmärrystä siitä, että ekologinen politiikka on epätäydellistä, ellei se ole tiiviisti sidoksissa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja kansalaisten, erityisesti ilmastoon liittyvän epäoikeudenmukaisuuden kohteeksi joutuneiden kansalaisten osallistumiseen.

Yksittäiset toimet muuttamalla jokapäiväisiä tapoja ympäristöjalanjäljen pienentämiseksi edistävät vihreämpää tulevaisuutta. Samaan aikaan tämä on valinta, joka on vain etuoikeutetumpien käytettävissä keskuudessamme.

Sosioekonomisella taustallamme ja asuinpaikallamme voi olla suuri vaikutus siihen, mitä voimme tehdä ja mitä vaihtoehtoja on helposti saatavilla. Ja kun otetaan huomioon, että näin suurta uhkaa on yksinkertaisesti mahdotonta käsitellä yksilönä, koko yhteiskunnan on omaksuttava tarvittavat muutokset (kuten siirtyminen uusiutuviin energialähteisiin, vähemmän lihaa ja enemmän paikallisesti ja luonnonmukaisesti tuotettuja elintarvikkeita), jotta niillä olisi todellista vaikutusta.

Miten voimme puuttua tähän eriarvoisuuteen kohdataksemme haasteen yhdessä?

Yksinkertaisesti sanottuna **nykyiseen ekstraktivismiin ja luonnonvarojen liiakäyttöön perustuvaan järjestelmään on tehtävä rakenteellinen muutos**, sen sijaan, että viivytellään ja sysätään meneillään olevan ympäristökriisin koko paino ja vastuu yksilön harteille.

Vaikka on käynyt yhä selvemmäksi, että ilmastonmuutoksen vaikutukset eivät ole enää abstrakti tulevaisuuden uhka, vaan hyvin pitkälti nykypäivän todellisuutta, on syytä pohtia seuraavaa kysymystä: **miten lisääntynyt tietoisuus ilmastokriisistä ja oikeudenmukaisen siirtymän tarpeesta saadaan muutettua toiminnaksi?** Tai toisin sanoen, miksi mielekäs toiminta puuttuu edelleen, vaikka tietoisuus ilmastonmuutokseen liittyvistä kysymyksistä on lisääntynyt ja ne on jossain määrin valtavirtaistettu?

(Epävirallisen) koulutuksen tapaus

Eurooppalaiset kouluttajat – olivatpa he opettajia tai muita epävirallisen oppimisen edistäjiä – ovat asemassa, jossa he voivat olla suorassa vuorovaikutuksessa uraauurtavan sukupolven kanssa: sukupolven, joka kantaa taakan rakentaa Euroopalle toisenlaisen tulevaisuuden, joka muuttaa lupaukset rauhasta ja vauraudesta todellisuudeksi. Tulevaisuutta, jossa tunnustetaan, että sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja ilmastoa koskevia ohjelmia ei voida erottaa toisistaan, ja tulevaisuutta, joka on demokraattisempi.

Käsillä oleva tehtävä on valtava, mutta niin on myös vauhti. Vaikka yhteiskunnallisten liikkeiden aktivoituminen viime vuosina osoittaa selvästi, että kansalaiset vaativat vihreämpää tulevaisuutta, monet ovat eksyneet epätarkoituksenmukaisen tai disinformaation aaltoihin sekä hallitusten ja yritysten lisääntyviin viherpesuyrityksiin.

Jos koulutuksen tärkein tehtävä on auttaa yksilöitä navigoimaan elämässään ja tunnistamaan ja hyödyntämään potentiaaliaan, **vihreä koulutus on välttämätöntä, jotta yhteiskuntamme voi valmistautua elintärkeisiin muutoksiin**, jotka meidän on toteutettava vastataksemme nykyisiin ja tuleviin haasteisiin.

Ekologisten alojen kouluttajilla on siksi tärkeä rooli kansalaisten ohjaamisessa kohti vihreämpään, oikeudenmukaisempaan, rauhanomaisempaan ja avoimempaan yhteiskuntaa.

Arvopohjainen koulutus

Yksi vihreitä kysymyksiä koskevan koulutuksen keskeinen ulottuvuus on arvokysymys. Vihreä koulutus ja (epävirallinen) koulutus ovat vain yhtä vaikuttavia kuin niiden taustalla olevat arvot. Sillä miten voimme oppia kansalaisosallistumisen ja demokratian merkityksestä vihreän agendan edistämiseksi epädemokraattisessa luokkaympäristössä?

Tärkeimmät vihreät arvot, jotka on otettava huomioon koulutusten suunnittelussa

- 1. Autonomia** – koulutukseen osallistuvilla on tilaa määritellä oppimismatkansa, ja heiltä varmistetaan lupa tärkeillä hetkillä. Jos koulutus esimerkiksi kestää yli ajan, osallistujat osallistuvat ohjelman mukauttamista koskevaan päätökseen.
- 2. Demokratia ja aktiivinen osallistuminen** – varmistaminen, että kaikki äänet tulevat kuulluiksi, on avain tehokkaaseen vihreään koulutukseen. Tämä edellyttää, että opettajat harkitsevat erilaisia tapoja, joilla osallistujat voivat antaa palautetta (kirjallinen vs. suullinen, yksilöllinen vs. ryhmätyö jne.), Sekä suurten ryhmäkeskustelujen huolellista moderointia varmistaakseen, että eri ryhmillä tai äänillä on tilaa puheenvuorolle.
- 3. Väkivallattomuus** – edistä koulutusympäristössä ympäristöä, jossa jokainen voi olla oma itsensä ja kaikki ovat tervetulleita. Harjoitteissa kaikkien tulisi tuntea olonsa turvalliseksi. Osallisuus ja turvallisuus kulkevat siis käsi kädessä.
- 4. Ekologisuus** – tarkkaavaisuus ekologisten muutosten vaikutuksista paitsi ihmisiin myös muihin lajeihin, joilla voi lopulta olla vaikutusta ihmisten terveyteen. Tämä edellyttää myös eri kysymysten välisten yhteyksien tarkastelemista systeemisen ajattelun avulla ja rohkeita muotoja ja tiloja kriittiselle pohdinnalle, kysymyksille ja keskusteluille siitä, miten koulutusohjelma liittyy muihin osallistujien elämän ja työn alueisiin.
- 5. Kestävyys** – koulutusprojektissa kestävyys ei tarkoita vain osallistujille toimitettua sisältöä, vaan myös käytettyjä materiaaleja, tauoilla tarjottua ruokaa tai istuntojen kestoa. Huomion kiinnittäminen osallistujien hyvinvointiin, tarpeisiin ja energiatasoon on ratkaisevan tärkeää kestävyiden varmistamiseksi.

Vihreitä kysymyksiä koskeva koulutus: roolit ja rajoitukset

Vihreitä asioita koskevalla koulutuksella on kaksi päätehtävää:

Antaa yksilöille tietoa ymmärtää nykyhetkeä sekä taitoja ja asenteita, joita tarvitaan joustavuuden rakentamiseen ja ohjautumiseen epävarmuudessa.

Ilmastonmuutos on epäilemättä yksi aikamme suurista haasteista ja lasten ja nuorten tietoisuuden lisääntyessä (Clayton, 2018) heistä tulee alttiimpia ympäristöahdistukselle ja mielenterveyshaasteille. Siksi on ratkaisevan tärkeää rakentaa ymmärrystä aiheesta tämän kohderyhmän keskuudessa ja antaa hoitajille (opettajat, vanhemmat, yhteisöhoitajat, isovanhemmat jne.) oikeat tiedot, jotta he voivat antaa tukea lapsille ja nuorille.

Vihreitä aiheita koskeva koulutus auttaa kansalaisia ryhtymään toimiin tulevaisuutensa luomiseksi

Kun julkinen keskustelu kehittyy ydinenergian, tuulimyllyjen vaikutuksen luonnon ekosysteemeihin tai energian geopolitiikan ympärille, siinä voi olla ylivoimaista pysyä ajan tasalla ja sitoutua. Tähän liittyy joko väärän tiedon riski (tiedon häviäminen moniin ristiriitaisiin viesteihin, kansalaisten hukuttaminen harhaanjohtavan tai väärän tietoon) tai sitoutumattomuuden riski (kansalaiset eivät tiedä mitä uskoa ja heistä tulee passiivisia). Vihreitä ratkaisuja koskeva koulutus voi näin ollen auttaa laajentamaan vuoropuhelua ja laajempien yhteiskuntaryhmien osallistumista aikamme tärkeimpään keskusteluun.

Nämä kaksi toimintoa täydentävät toisiaan, ja niiden olisi pysyttävä tasapainossa: liiallinen keskittyminen ensimmäiseen voi johtaa ongelman minimointiin ja sen pelkistämiseen yksittäiseksi toiminnaksi. Liiallinen keskittyminen toiseen voi johtaa yksilöllisten tarpeiden laiminlyöntiin ja loppuunpalamiseen.

Tasapainoinen koulutushanke rakentaa selkeän käsityksen ilmastonmuutokseen liittyvästä erityisestä haasteesta, siitä, miten se kytkeytyy muihin aiheisiin, mitkä ovat ratkaisevan tärkeitä pohdintoja yksilötasolla, mutta myös kriittisen ajattelun kehittämisestä siitä, miten yhteiskunnat voivat löytää tulevaisuuden kestäviä vastauksia. Se löytää myös oikean tasapainon ilmastonmuutoksen kiireellisuuden ymmärtämisen ja yksilöllisten rajoitusten tunnustamisen sekä yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunteen edistämisen välillä.

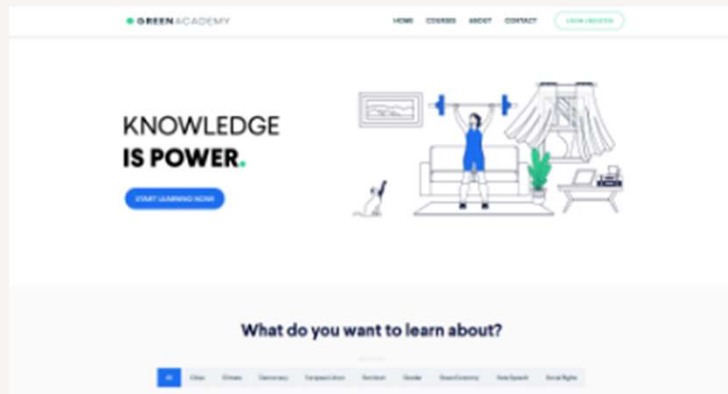
Lopuksi, vihreän kouluttajan on myös tarkistettava, missä kohdassa hän on menossa näissä kahdessa ulottuvuudessa. Koulutusmateriaalin oppimista on täydennettävä itsetutkiskeluprosessilla ja ymmärtämällä yksilöllisten tarpeiden, reaktioiden ja asenteiden ja tunteiden välistä tasapainoa, joka voi syntyä sen tunnustamisesta, että planeettamme tilanne on vaikea. Samalla sen tunnustaminen, että koulutusprosessi ei voi eikä tule ratkaisemaan käsittelemiämme kysymyksiä, vaan toimii ponnahduslautana osallistujien jatkopohdinnalle ja tuleville toimille, vähentää myös painetta löytää lopullisia ratkaisuja valtaviin haasteisiin.

VIHREÄ AKATEMIA

Vihreä akatemia (Green Academy) on the [Green European Foundation](https://www.green-academy.eu) (GEF) järjestön oppimisalusta. Se on suunnattu kaikille, jotka ovat osallisia vihreässä liikkeessä ja siihen liittyvässä toiminnassa. Alustan tarkoituksena on voimaannuttaa ekologisesti aktiivisia eurooppalaisia järjestäytymään, kouluttautumaan ja kohtaamaan päivittäisiä haasteita niin tänä päivänä kuin huomisen arjessa.

www.green-academy.eu

LUKU 9

Miten meidän pitäisi toimia kouluttajina?

Miten meidän, kasvatusalan ammattilaisten ja aktivistien, pitäisi lähestyä ammatillista toimintaamme ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin liittyen? Mitä standardeja meidän pitäisi noudattaa?

Nämä ovat avainkysymyksiä joihin kouluttajan tulee pystyä vastaamaan. Kouluttajan työssä on tärkeää säilyttää käyttäytymisstandardi. Tämä antaa "selkärangan" ja signaalit minne mennä työssämme. Nykyaika on erityinen, koska kaikkea koskettaa huoli luonnollisesta ympäristöstämme. Siksi ei ole vaihtoehto vaan välttämättömyys sisällyttää ekologiset menettelysäännöt työhömmme. Me kouluttajat olemme majakanvartijoita, jotka näyttävät koulutuksen valoa eri ihmisryhmille. Meillä on myös kyky istuttaa ekologista tietoa näihin ryhmiin. Lisäksi emme halua vain opettaa heille ekologiaa, vaan meidän kouluttajina on näytettävä esimerkkiä omalla asenteellamme. Meidän on näytettävä ihmisille mahdollisuuksia käyttäytyä, jotta planeettamme hyötty enemmän.

Luomamme "Toimintatapoja koulutusalan ekoaktiiveille" - materiaali on luettelo periaatteista ja säännöistä, joiden tarkoituksena on auttaa koulutusalan ammattilaisia toimimaan ympäristöön liittyvissä asioissa – antamaan tavoitteita ja arvopohjaa kouluttajille.

Nimesimme toimintatapojen kolme tärkeää osatekijää: kouluttaja, koulutuksen sisältö ja koulutusympäristö.

Tässä esittelemme käyttöönne "Toimintatapoja koulutusalan ekoaktiiveille" -materiaalin. Uskomme, että nämä toimintatavat voivat toimia koulutuksellisen ja sosiaalisen muutoksen työkaluna. Ne voivat tukea:

- Ekologisen tiedon jakamista kouluttajien ja koulutusaktivistien keskuudessa;
- Paikallista ravitsemusjärjestelmää, reilua kauppaa, lähiruokaa (paikalliset ekologiset elintarvikeliikkeet ja esimerkkejä hyvistä käytännöistä)
- Ajatuksen levittämistä siitä, että suojellemme planeettaa joka päivä ja jokaisen koulutuksen aikana

1-1

Kasvata ekologista, vihreää osaamistasi

KUVAUS

Jotta ekologinen tieto ja tottumukset voidaan välittää muille, kouluttajan on ensin hankittava nämä taidot. Lisäksi vihreämpää elämäntapaa voidaan opettaa niin ekologisessa työpajassa kuin täysin asiaan liittymättömässä koulutuksessaakin, esimerkiksi tietokoneen ohjelmointikursseilla. Ekologiset taidot ovat yleismaailmallisia, ja ne jaetaan parhaiten käytännössä.

Keskeiset kysymykset:

- Mitä ekologisia tekoja teet jokapäiväisessä elämässäsi?
- Näetkö mitään yhteyttä koulutuksesi aiheen ja tiettyjen ekologisten aiheiden välillä? Onko olemassa keinoa, jolla voisit käsitellä niitä koulutuksen aikana?
- Mitä tulee työpajojen järjestämiseen ja toteuttamiseen, pystytkö selittämään osallistujille vakuuttavasti pienten ekologisten tekojen merkityksen

MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ

- Kouluttaja voi yleensä jonkin verran vaikuttaa koulutuksen suunnitteluun, valmisteluun ja järjestämiseen. Hyvän ekologisen osaamisen hankkiminen auttaa prosessin jokaisessa vaiheessa.
- Kouluttajien ammatillisen osaamisen ja tietämyksen lisäksi ekologiset taidot auttavat luomaan kurssitehtäville vihreämmän ympäristön ja tuottavat lisäarvoa sekä osallistujille että yhteisölle.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

Työpajoja suunniteltaessa ja koulutusympäristöä järjestettäessä ekologiset taidot ovat hyödyllisiä valmistelun jokaisessa vaiheessa. Mitä laajemmat ekologiset tiedot ja taidot, sitä suurempi on mahdollisuus, että koulutus on kokonaisuudessaan kestäväällä tavalla järjestetty ja toteutettu.

Osallistujat odottavat esimerkiksi usein kurssin aikana jaettavia tulosteita ja ilmaislahjoja. Jos kouluttaja päättää olla käyttämättä niitä ja pystyy tarjoamaan luotettavan ja uskottavan selityksen, miksi niiden käyttämättä jättäminen on tärkeää, tällainen päätös voi vaikuttaa osallistujiin ja muuttaa heidän käyttäytymistään tulevaisuudessa.

KUVAUS	Aiheesta riippumatta on tärkeää aloittaa koulutuksen suunnittelu tieteellisiin tosiasioihin perustuvalla tiedolla, jotta voit luottaa jakamaasi tietoon ja pystyt vastaamaan osallistujien kysymyksiin. Hanki tietoa kustakin aiheesta, miten se liittyy muihin ekoaiheisiin ja miten se koskee osallistujia. Kyse ei ole kaiken tietämisestä, vaan koulutuksen ja harjoitusten tavoitteiden saavuttamisesta osallistujien taustoihin liittyen (kokemukset, osaaminen, tarpeet, tottumukset jne.). Keskeiset kysymykset: • Luotatko omaan tietämykseesi opetettavasta aiheesta? • Perustuuko tietosi tieteellisiin faktoihin? • Oletko valmistautunut osallistujien kysymyksiin? • Tunnetko aiheeseen liittyvän ajantasaisen lainsäädännön? • Tunnetko uusimmat aiheeseen liittyvät tutkimukset/ muut tiedot? Pystytkö mainitsemaan joitakin faktoja? • Tiedätkö, miten aiheeseen liittyvä ratkaisu/ lainsäädäntö tai ratkaisun/lainsäädännön puute vaikuttaa ihmisten elämään/sosiaaliseen elämään/ympäristöön? • Tiedätkö, mitä opettavaan aiheeseen liittyen on sanottu paikallisella/ alueellisella/ kansallisella/ EU: n / maailmanlaajuisella tasolla? • Mitä mielipiteitä / trendejä on viime aikoina aiheen ansiosta ollut esillä?
MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?	Tieteellisiin tosiasioihin perustuva tieto on avainasemassa • Pätevänä kouluttajana ja tiedon lähteenä toimimisessa koulutuksen aikana. • Osallistujien voimaannuttamisessa tieteellisillä tosiasioilla valeuutisten ja salaliittoteorioiden aikakaudella. • Kun tarvitset tuntea omat taitosi hoitaaksesi tehtäviä, jotka eivät ylitä tietämystäsi. • Jotta ihmiset voivat luottaa kouluttajien eko-osaamiseen. Olisi parasta, että sinulla olisi riittävästi asiantuntemusta, jotta osallistujien eko-osaamisen kehittämistarpeisiin voidaan vastata.
KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI	Ennen koulutusta / opetustoimintaa voit: • Tutkia aihetta tutustuaksesi: ▪ Aiheeseen liittyviin uusiimpiin tutkimuksiin ja muihin tietoihin ▪ Asiantuntijoiden ja muiden kuin asiantuntijoiden mielipiteisiin aiheesta • Tehdä mahdollisen aiheeseen liittyvän UKK-listan ja tarkistaa, tiedätkö vastaukset

	• Luoda aiheesta laajemman kuvan nähdäksesi, miten aiheesi liittyy muihin asioihin, joilla on vaikutusta ihmisiin / sosiaaliseen ympäristöön • Analysoi osallistujien aiheeseen liittyvät tarpeet kunnioittaen heidän osaamistaan ja paikallista kontekstia Mitä tulisi mitata: Tunnetko olosi luottavaiseksi vastatessasi tätä aihetta koskeviin kysymyksiin? Millainen indikaattori mittaamiseen: Kykysi viestiä tieteellisistä tosiasioista selkeästi ja kykysi vastata kysymyksiin.
--	--

1-3	Toimi roolimallina koulutuksessa
KUVAUS	Kouluttajana / kasvattajana sinun on oltava johdonmukainen sen ekoviestin kanssa, joka sinulla on osallistujille. Oppiminen ei ole yksinkertainen mekanismi tiedon antamiseen ja vastaanottamiseen kouluttajan / asiantuntijan ja osallistujien välillä. Ihmiset oppivat tarkkailemalla. He tarkkailevat sinua koulutuksen aikana ja sen jälkeen. Olet aidompi, voimakkaampi ja vakuuttavampi osallistujille, kun elät ja hengität vihreitä arvoja. Keskeiset kysymykset: • Mitä sinulla on ylläsi ja mitä se kertoo sinusta, koska se tekee aina vaikutuksen osallistujiin? • Mitä elämäntapasi ja kulutuksesi kertovat osallistujille siitä, että seuraat / et noudata vihreitä arvoja?
MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?	Albert Banduran ja kollegoiden kehittämän sosiaalisen kognitiivisen teorian mukaan mitään tilaa ei ole tehty täytettäväksi ulkoisten paineiden ja rajoitusten perusteella. Ihmiset tarkkailevat, jäljittelevät, kehittävät tiettyä sosiaalista ympäristöä. He oppivat uutta tietoa ja käyttäytymistä katsomalla muita ihmisiä. Teoriassa todetaan, että kun ihmiset tarkkailevat käyttäytymistä ohjaavaa mallia ja sen seurauksia, he muistavat sen ja käyttävät sitä ohjaamaan myöhempää käyttäytymistä. Mallin havainnointi voi myös saada katsojan sitoutumaan jo oppimaansa käyttäytymiseen.
KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI	Suorita itsearviointi eko-osaamisestasi tietääksesi, kuinka johdonmukainen olet ekoviestin suhteen. Kysy itseltäsi ennen kuin päätät koulutuksen / ekoaktiviteetin toteuttamisesta: • Seuraanko aiheeseen liittyviä arvoja arjessani? • Miten voin käyttää itseäni muokkaavana esimerkkinä vaikuttaakseni osallistujiin koulutuksen tavoitteiden mukaan?

Kouluttajayhteistyön tulisi tapahtua vähintään kolmella tasolla:

1. Organisaatiotaso

- Tunnetko organisaation, jota edustat koulutuksessa?
- Kuinka hyvin tunnet organisaation? Arvot, eettiset periaatteet jne.
- Millaista tietoa tarvitsisit omalta organisaatioltasi?
- Tiedätkö mistä löydät kaikki asiaankuuluvat tiedot organisaatiosta?
- Onko kurssissasi jotain, mikä voisi haastaa organisaation kestävä kehityksen ohjelman? Jos on, tiedätkö, miten edetä muutoksen tekemisessä?

2. Kouluttajien välillä

- Tunnetko muita organisaatioita / kouluttajia? Kuinka paljon kontakteja sinulla on?
- Oletko jakanut ekokompetenssi parhaita käytäntöjä? Pystytkö haastamaan niitä uusilla ideoilla?

3. Kouluttajien ja sidosryhmien välillä

Kestävän tulevaisuuden avainkysymykset:

- Onko sinun mahdollista uudistaa yhteiskuntaa yhdessä oppijoiden ja kumppaneiden kanssa?
- Onko sinun mahdollista edistää sidosryhmien ympäristövastuuta?
- Onko sinun mahdollista ottaa sidosryhmät mukaan kestävää hyvinvointia edistävään toimintaan?

KUVAUS

MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ

- Jotta kaikki toimivat samojen periaatteiden ja käytäntöjen mukaisesti
- Ajantasainen materiaali kouluttajien käyttöön
- Avoimuus ja vertaistuki
- Hyviä käytäntöjä, joita on helppo jakaa ja sisäistää.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

- **Organisaatiotaso:** Organisaatiolla on vakiintunut käytäntö (esimerkiksi malli) rekrytoidessaan ja perehdyttäessään kouluttajia organisaation periaatteisiin, käytäntöihin ja menettelytapoihin
- **Alusta,** jossa on mahdollista jakaa hyviä käytäntöjä, käytäntöjen juurruttamista työhön, esimerkkejä ja esimerkiksi vierailuja eri organisaatioihin.
- Kouluttajien oma sidosryhmien "**pankki**". Pankissa on tietoja eri sidosryhmistä, joihin voi ottaa yhteyttä. Esimerkiksi Earth hour = ota yhteyttä tiettyyn sähköyhtiöön

2-1

Kunnioita paikkaa

KUVAUS

Mieti, missä koulutus pidetään. Edistä yhteyttä paikallisiin erityispiirteisiin, tue paikallisia organisaatioita ja arvosta paikallisia resursseja.

Keskeiset kysymykset:

- Mikä tekee sijainnista erityisen?
- Millaisessa maisemassa se on?
- Millaisia rakennus ja huoneet ovat?
- Onko mahdollista käyttää ulkotilaa ainakin osaan koulutuksesta?
- Miten sähkö-, vesi- tai jätehuolto hoidetaan?
- Onko alueella paikallisia yrityksiä, joiden tuotteita voidaan käyttää?

Kun olet vastannut kysymyksiin, yhdistä tiedot ja suunnittele koulutus kunnioittaen paikkaa ja sen ympäristöä. Hyvä koulutuspaikan valinta syventää ihmisten läheistä yhteyttä luontoon ja maisemaan, joiden keskellä he ovat, vaikkakin rajoitetun ajan. Tapahdumapaikan tärkeys on siinä, että ihmiset ovat myös luonnollisia olentoja, jotka ovat aidosti läsnä elävässä maailmassa ja joita yhdistää herkkä suhteiden verkko kaikkeen, mikä sen muodostaa.

MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?

- Ole esimerkki (exempla trahunt), inspiraatio, tarjoten osallistujille motivaatiota jäljittelyyn koulutuksen jälkeen
- Hyviä käytäntöjä eri puolilta, mahdollisesti omin silmin nähtynä - ihmiset huomaavat, että se on mahdollista eikä niin vaikeaa
- Mahdollisuus saada vastauksia, jotka liittyvät tekniseen, organisatoriseen tukeen - miten sitä voitaisiin soveltaa muualla
- Tiedostamaton oppiminen, tottumusten hankkiminen - siirtäminen jokapäiväiseen elämään

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

- Paikka mieluiten maaseudulla, ei suurissa kaupungeissa (Ympäristökasvatuskeskus, jos mahdollista)
- Rakennukset, joissa on ympäristöystävällisiä toimintoja (viherkatto, uusiutuva lämmitys, lämmöntalteenotto, aurinkoenergia, automaattivalojen sammutus, **jätteiden erottelu**, sadeveden keräimet, kuivakäymälät, pyyhkeitä ei tarvitse vaihtaa joka päivä jne.)

- **Luokkatila ulkona, sisäkalusteet, kestävästä lähteistä valmistettu sisustus**

Lihavoituna on asioita, jotka voidaan tarjota, vaikka tila ei olisi täydellisen sopiva – jätteiden erottelu koulutuksen aikana, luokkahuoneen varusteet ja tila koulutuksen ulkona tapahtuvalle osuudelle.

Voit saada inspiraatiota Sluňákovista, Tšekin tasavallasta (ekologisten aktiviteettien keskus – slunakov.cz), Horka nad Moravousta, Tšekin tasavallasta – rakennuksesta, luokkatiloista sisällä ja ulkona (www.otevrenazahrada.cz).

2-2

Käytä kestäväää liikennettä

KUVAUS

Mieti, millaisia vaihtoehtoja on saatavilla, kun ajattelet kuljetusta ja teetkö parhaan valinnan valitessasi sitä.

Keskeiset kysymykset:

- Miten sinä ja muut käytätte erilaisia kuljetuksia?
- Oletko tarjonnut erilaisia matkustusvaihtoehtoja?
- Onko saatavilla kestävämpiä vaihtoehtoja?
- Onko matkustaminen välttämätöntä vai voisitko käyttää sen sijaan online-laitteita?
- Tarjoatteko yhtäläiset mahdollisuudet kaikille osallistujille?

MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?

Kuljetus:

- on merkittävä energiankäyttäjä, ehkä suurin energiankäyttäjä
- aiheuttaa ilmansaasteita, CO₂-, NO_x- ja SO_x-kaasuja sekä hiukkasia
- aiheuttaa melusaastetta

Kuljetusten mahdolliset kielteiset ympäristövaikutukset voidaan luetella seuraavasti:

- ilmanlaadun heikkeneminen, kasvihuonekaasupäästöt,
- maailmanlaajuisen ilmastomuutoksen lisääntynyt uhka,
- vesivarojen huonontuminen,
- melu ja elinympäristöjen häviäminen ja pirstoutuminen.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

Tee valintasi:

- Lähityöpaja: Onko se välttämätöntä? Perustele vastauksesi
- Julkinen liikenne: Onko sitä saatavilla? Oletko ajatellut tasa-arvoa
- Verkkokokous: Pystytkö hoitamaan sen? (tekninen tuki, tarpeeksi kokemusta)

Seuranta...

Mitä mitata

- Miten käytämme kuljetuksia kursseille mennessämme?
- Miten käytämme kuljetuksia, kun osallistumme kursseille?

Miten saada tietoa ja mistä saada tietoa

- Kysely kouluttajille ja osallistujille
- Kerää tiedot ja tee tilastoja

Millainen indikaattori mittaamiseen

- Eri kulkumuotoja käyttävien kouluttajien ja osallistujien prosenttiosuudet
- Prosenttiosuudet käytetyistä kulkumuodoista kuten kävelystä, maastopyörästä, bussista, junasta, omasta autosta, lentokoneesta...

2-3

Mieti työmateriaaleja/resursseja

Mieti, mitä materiaaleja/työkaluja koulutuksessa käytetään, miksi niitä käytetään, miten niitä käytetään, mitä viestit osallistujille.

Koulutukseen kuuluu luontaisesti paperit, kansiot, kirjekuoret, kynät, lyijykynät, sakset, liima. Jopa nämä pienet esineet voidaan valmistaa ympäristöä ajatellen. Kriteereitä, jotka voivat auttaa meitä päättämään, ovat esimerkiksi tuotannon materiaali- ja energiantensiteetti, kierrätettävyys, biohajoavuus, terveydelle (ei)vaarallisuus, kuljetusetaisyys tuottajalta kuluttajalle.

Keskeiset kysymykset:

- Mistä se on tehty?
- Mitkä ovat sen vihreämmät vaihtoehdot?
- Voinko kierrättää sen, käyttää sitä uudelleen?
- Voivatko osallistujat tuoda omat työkalunsa ja taas viedä ne kotiin?

Yritä löytää ympäristöystävällisiä ratkaisuja koulutustilasta: magneettitaulut, valkotaulut, käytä mieluummin elektronisia kuin painettuja materiaaleja jne

KUVAUS

MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?

Esimerkin tiedetään toimivan (Exempla trahunt) - osallistujat innostuvat ja motivoituvat jäljittelemään ekotyökalujen ja -materiaalien käyttöä palattuaan koulutuksesta. Ihmiset huomaavat, että asioita voidaan tehdä eikä se ole niin vaikeaa, koska he näkevät monia esimerkkejä hyvistä käytännöistä omin silmin ja voivat kirjaimellisesti "koskettaa" niitä käytännössä. Kokeillun ja testatun näkeminen luo osallistujille tiedostamattoman oppimisprosessin, joka johtaa tapojen helpompaan oppimiseen ja siten niiden siirtämiseen jokapäiväiseen elämään.

	Jotta ehdotetut toimenpiteet ja ratkaisut toimisivat, mahdollisimman monen osallistujan on otettava ne käyttöön – ja sitä varten heidän on tiedettävä, mitä tehdään ja miksi. Erityisesti vähän tunnetuista toimenpiteistä ja ratkaisuista tarvitaan mahdollisimman paljon tietoa ja perusteluja. Mainosta omia ekoaskeleitasi – epätavallisia asioita tulisi esitellä osallistujille etukäteen. Edistä ja selitä kaikki ekologiset käytännöt asianmukaisesti – kutsuissa, julisteissa, paikan päällä, organisaation ohjeissa.
KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI	Ennen kuin koulutus edes alkaa, sillä voi olla suuri ympäristövaikutus painettujen julisteiden, muistoesineiden ja mainostuotteiden muodossa. Jälleen: mitä vähemmän, sitä vihreämpi – tämä pätee erityisesti erilaisiin "hyödyttömiin" muistoesineisiin. Alla on tärkeimmät seikat, jotka on pidettävä mielessä valmisteltaessa koulutusmateriaaleja, jotka ovat myös suhteellisen helposti saatavilla ja edullisia: • Käytä kierrätettyä, klooraamatonta paperia. • Pidä kunkin asiakirjan kopioiden määrä mahdollisimman pienenä. • Kopioi ja tulosta paperin molemmille puolille äläkä heitä paperia pois, ennen kuin olet käyttänyt molempia puolia. • Paperitavarat – käytä luonnonmateriaaleista valmistettuja lyijykyniä (FSC-puu, bambu, vehnäkuitu, maissinlehdet, paperi) • Teroittimet, nitojat: valitse metallin muovin sijaan. Käytä kokonaan metallisia saksia (ei muovia) Verkkokauppa, jossa on ympäristöystävällisiä toimistotarvikkeita, joissa jokaisessa tuotteessa luetellaan kaikki sen sisältämät kemikaalit (saksaksi): www.memo.de

2 – 4

Valitse sopiva välipala

Koko välipalan käsitettä seminaarissa on käsiteltävä kattavasti neljällä tasolla: ruoka, juoma, ruoka- ja juomapakkaukset sekä ruokahävikkihuolto.

Keskeiset kysymykset:

- Voitko käyttää paikallisia resursseja?
- Onko tarpeen saada pakattuja välipaloja?
- Mitä aiot tehdä tähteille?

KUVAUS

Yleisesti ottaen optimaalista on käyttää paikallisia resursseja, toisin sanoen paikallisia viljelijöitä, joko suoraan tai viljelijöiden markkinoiden kautta. Tällä tavoin sekä luonnonmukaisen maatalouden laatuedellytys että reilun kaupan edellytys täyttyvät.

Juomista helpoin ja usein arvostetuin on paikallinen kaivovesi. Tätä voidaan soveltaa myös muihin juomiin – kotitekoisiin limonadeihin, jotka on valmistettu paikallisista hedelmistä tai paikallisista yrteistä valmistettuun teehen. Mukava lisä ohjelmaan voi olla osallistujien oma hedelmien tai yrttien poiminta.

	Kahvijuumien osalta voidaan käyttää molempia kahveja (tässä on tarpeen tarkistaa eko- ja reilun kaupan etiketti) ja paikallisista tuotteista (sikuri, vilja) valmistettuja korvikkeita. Paikallinen viini, jota on usein luomuviljelytuote, on varmasti loistava lisä illan ohjelmaan, samoin kuin paikalliset väkevät alkoholijuomatkin. Elintarvike- ja juomapakkausten osalta kertakäyttöpakkauksia tulisi välttää. Jos ostat raaka-aineita viljelijöiltä, voidaan käyttää tekstiilipusseja ja erityisiä uudelleenkäytettäviä pusseja vihanneksille ja hedelmille. Juomien osalta käytämme lasiastioita eli palautettavia ja kierrätettäviä pulloja. Samanlaisia sääntöjä sovelletaan tarjoiluun. Puisia ruokailuvälineitä, paperilautasia ja kuppeja voidaan käyttää, mutta perinteinen lasin ja posliinisten pestävien astioiden käyttö on paljon edullisempaa ja näyttää paremmalta.
MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?	• Seminaarin houkuttelevuus – Seminaarit, joissa on mielenkiintoista, paikallisiin tuotteisiin perustuvaa ruokaa, ovat mielenkiintoisempia ja houkuttelevampia erityisesti ulkomaisille osallistujille. • Osallistujien yleinen hyvinvointi – kokoustarjoiluiden osalta ekologinen vaihtoehto tarkoittaa usein kevyempää ja mausteisempaa ruoka- ja juomatarjoilua. Toisaalta esimerkiksi kertakäyttöisten muovisten ruokailuvälineiden ja astioiden käyttö aiheuttaa aina jonkin verran osallistujien tyytymättömyyttä. Taloudelliset syyt – On halvempaa käyttää tavallista posliinia ja lasiastioita, aivan kuten on halvempaa valmistaa teetä, limonadeja tai tuoremehua poimituista yrteistä ja hedelmistä. Itse asiassa voit usein ostaa tuotteita yllättävän halvalla paikallisilta viljelijöiltä.
KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI	Alla luetellut asiat voidaan melkein aina tarjota, minimaalinen työ, jolla on suuri vaikutus: perinteiset pestävät astiat ja ruokailuvälineet, vesijohtovesi kannussa, jossa on siivu sitruunaa tai mintunoksa, kulhollinen kausiluonteisia hedelmiä, pellavalautasliinoja. Löydät inspiraatiota täältä: Veronica - Hostětín-keskus (CZ): Luomuasuminen luonnonmukaisesti, hedelmien ja vihannesten viljely, siideri www.hostetin.veronica.cz, Sonneror (CZ): Yrttien viljely ja teentuotanto, mukaan lukien yrttien ostaminen keräilijöiltä ja pienviljelijöiltä, teehuone ja reilun kaupan kahvila. www.sonnentor.com

3-1

Suunnittele uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja arvoa kunnioittaen

KUVAUS

Aloita siitä vaikutuksesta, jonka haluaisit tällä koulutuksella olevan kohderyhmään ja sen tarpeisiin/ominaisuuksiin sekä valittuun aiheeseen. Anna prosessille tilaa olla avoin ilman ennalta määrättyä lopputulosta. Kun tarkastelet ratkaisuja, pidä tavoitteet ja odotukset alhaisina ensin pienillä ja hitailla ratkaisuilla ja anna aikaa testata niitä. Älä tuhlaa energiaa lyhyen aikavälin näkymiin tapahtumissasi, vaan keskity pitkän aikavälin merkityksellisiin vaikutuksiin. Hyvä visio ja laajempi näkökulma ovat välttämättömiä sopivan tunnelman aikaansaamiseksi alusta alkaen.

Keskeiset kysymykset:

- Miten voit säästää energiaa liikkumisessa ja sähkön käytössä vaarantamatta työn laatua? Voitko käyttää uusiutuvaa energiaa?
- Oletko tarkistanut, mitä resursseja koulutuspaikassa on? Oletko ajatellut, kuinka sisällyttää ne koulutukseen tai mukauttaa koulutuksesi niihin?
- Tiedätkö, mitä resursseja osallistujat voisivat tuoda ja jakaa muiden kanssa koulutuksessa? Tämä sisältää taitoja kuin myös materiaaleja, fyysisiä esineitä ja tehtäviä valmisteluvaiheessa. Suunnittele tämä ajoissa.
- Oletko valmistellut virtuaalisen tilan kokemusten ja pohdintojen jakamiseen koulutuksen jälkeen?

MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?

- Uusiutuvan energian ja muiden resurssien valitseminen ei ainoastaan auta vähentämään vaikutuksia planeettaamme kohtaan vaan myös luomaan osallistavamman ympäristön, joka ei erottele erilaisista sosiaalisista taustoista tulevia osallistujia. Uusiutuvien energialähteiden tietoinen käyttö on myös permakulttuurin periaatteiden mukaista. Henkilöresurssien käsitteleminen uusiutuvina energialähteinä - sen ymmärtäminen, että ihmisen energia ja potentiaali voivat saavuttaa rajansa, jos niitä ei tueta.
- Kouluttajien uupumisen välttämiseksi kouluttajan ja osallistujien välille on luotava keskinäinen energiavirta, joka kannustaa osallistujia antamaan omia ideoitaan ja jatkamaan hankittujen taitojen kehittämistä, jakamalla ja tukemalla toisiaan oppimisprosessissa. Yhdessä luotua tulosta pidetään uusiutuvana, koska tieto on jaettava eikä ole riippuvainen vain kouluttajasta.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

Rakettiunirakentamisen työpajassa käytetään vain luonnonmateriaaleja; työpajan jälkeen kaikki osallistujat kutsutaan liittymään WhatsApp-ryhmään, jossa he jakavat aktiivisesti ideoitaan ja luovat tarjoavan yhteisön. Kun osallistujat luovat rakettiunien rakennusprojekteja itse, apua saadaan muilta ryhmän jäseniltä ja tietoa jaetaan itsenäisesti kouluttajasta riippumatta. Työpajan galleria: www.facebook.com/Smiltenei.un.Latviji

3-2

Tuo käytännön näkökulma esiin

KUVAUS

Opeta arvokkaita ja käytännössä sovellettavia taitoja. **Älä opeta vain miksi, vaan myös miten.** Kannusta osallistujia keksimään omia käytännön ratkaisujaan, kysy heidän kokemuksistaan, hyödynnä sekaviljelypotentiaalia ja osallistujien erilaisuutta.

Käytä potentiaalia hyvän symbioosin luomiseen ja arvosta aina kollektiivista älykkyyttä. Varsinkin kun kohtaamaamme ympäristö- / ilmastohätätilaan liittyvät aiheet voivat aiheuttaa ahdistusta, pelkoa ja hyödyttömyyden tunteita, kouluttajan tulisi opettaa / kouluttaa tavoitteena kestävät ja konkreettiset toiminnot / menetelmät. Tämä antaa osallistujille mahdollisuuden tuntea olevansa valtuutettuja toimimaan, olemaan ekoaktiivisia.

Keskeiset kysymykset:

- Voitko ammentaa inspiraatiota luonnosta koulutuksesi luomiseen?
- Ovatko koulutuksen tavoitteet konkreettisia ja kestäviä toimintoja/vinkkejä?

MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?

Luomalla käytännön päämäärän kurssi antaa tarkoituksen ja hyödyllisyyden tunteen ja kannustaa osallistujia soveltamaan saatua tietoa sopivasti jokapäiväisessä elämässään, mikä rikastuttaa ja kehittää alkuperäistä konseptia. Valmis tuote toimii myös esimerkkinä tulevalle koulutukselle. Taito, jota on käytännössä sovellettu, muistetaan helposti ja sillä on siten suurempi arvo osallistujalle.

Tavoite: kestävät ja konkreettiset toiminnot/metodit

- Osallistujat kokevat voivansa toimia
- Sekä osallistujat että kouluttaja näkevät selvästi koulutuksen konkreettiset ja kestävät seuraukset/vaikutukset, mikä on erittäin motivoivaa ja mukaansatempaavaa. (Mitä me muutamme tänään?)
- Ryhmä työskentelee yhdessä yhteisen tavoitteen eteen

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI

Historiallisen puutarhapenkin luominen museoon osana siementen kerääjien koulutusta. Osallistujat ovat itse mukana prosessissa sen sijaan, että oppisivat vain tarkkailemalla.

Perinteisiä pärekattotyöpajoja järjestetään oikeilla katoilla, jotka myöhemmin palvelevat paikallista yhteisöä. Osallistujat saavat taidon, kun taas koulutuksen käytännön tuloksesta on käytännön hyötyä.

[http://skaidu-](http://skaidu-meistarklase.mozello.lv/skaidu_meistarklases/skaidu_darbnicu_fotostasti/2018-fotostasti/params/group/103519/)

[meistarklase.mozello.lv/skaidu_meistarklases/skaidu_darbnicu_fotostasti/2018-fotostasti/params/group/103519/](http://skaidu-meistarklase.mozello.lv/skaidu_meistarklases/skaidu_darbnicu_fotostasti/2018-fotostasti/params/group/103519/)

Osallistujilla tulee olla koulutuksen lopussa mielessään useita ideoita asioista, joita he voivat tehdä hyvin helposti ja tuntien, että he ovat saavuttaneet jotain yhdessä.

Seuranta...

Mitä mitataan

- Näetkö selvästi, mitkä ovat tämän koulutuksen konkreettiset tulokset?
- Ovatko nämä toimet kestäviä?

Millainen indikaattori mittaamiseen

- Koulutuksen päättyessä osallistujilla on käytössään useita konkreettisia menetelmiä.

3-3

Tarkkaile ja sopeudu

Luonnossa mikään ei pysy vakiona. Kaikki muuttuu, kehittyy. Siksi vihreästi ajattelevana kouluttajana kyky tarkkailla ja sopeutua havaitsemasi perusteella on välttämätöntä ohjatessasi osallistujia. Hyvä valmistautuminen on tärkeää, mutta olennaista on pysyä aina joustavana ja pystyä reagoimaan tilanteeseen nopeasti osallistujien palautteen ja tarpeiden perusteella. Kouluttajan ensimmäinen tehtävä on luoda turvallinen ja avoin tila ajatustenvaihdolle, kannustaen aina palautteen antamiseen, kriittiseen ajatteluun, kysymyksiin ja reaktioihin. Kouluttajan on aina oltava avoin, kyttävä itsereflektointiin ja ottamaan vastaan palautetta.

Keskeiset kysymykset:

- Kun tarkastellaan koulutuksen olosuhteita, miten luot turvallisen tilan keskustelulle, jossa osallistujat voivat vapaasti ajatella kriittisesti, esittää kysymyksiä?
- Miten varmistat, että osallistujillasi on mahdollisuus saada palautetta koulutuksen aikana? Suunnittelitko esityksille tiettyjä aikoja palautteelle?
- Oletko valmis ottamaan palautteen vastaan ja käyttämään sitä itsereflektointiin?
- Suunnitteletko hetkiä, jolloin voit ottaa askeleen taaksepäin ja tarkkailla reaktioita, kehonkieltä, ryhmädynamiikkaa?

KUVAUS

	• Pystytkö paitsi ottamaan vastaan palautetta myös olemaan riittävän joustava muuttaaksesi suuntaa ja sopeutumaan siihen (vaikka se tarkoittaisi alkuperäisten suunnitelmien muuttamista)?
MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?	• Osallistujien tarpeiden ja reaktioiden huomiotta jättäminen koulutuksen aikana johtaisi sitoutumattomuuteen, turhautumiseen ja yleensä negatiivisiin reaktioihin. • Kouluttajan kieltäytyminen palautteen vastaan ottamisesta ja palautteen mukaisesta sopeutumisesta uhkaa suoraan koulutuksen onnistumista ja toimii vastoin inklusiivisuuden keskeisiä arvoja. • Ekoaktiivisuus tarkoittaa kuuntelemista ja sopeutumista, ja siksi ekoaktiivisen kouluttajan on myös kuunneltava, tarkkailtava ja sopeuduttava
KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI	Luokassa on paljon turhautumista, kun kaikki osallistujat eivät osallistu ehdottamiisi aktiviteetteihin. • Valitse lyhyt aktiviteetti, jonka osallistujat voivat tehdä pienemmissä ryhmissä/pareissa. • Ota askel taaksepäin ja vain tarkkaile. • Huomaatko, mistä jännitteet tulevat? • Jos huomaat, käytä hetki uudelleenjärjestelyyn sopeutuaksesi tilanteeseen esimerkiksi muuttamalla ryhmädynamiikkaa ja/tai järjestämällä aktiviteetin, joka vähentää jännitteitä (tai jopa ehdottamalla taukoa). • Jos et pysty tunnistamaan ongelman lähdettä, mieti paras tapa/hetki pysähtyä ja kutsua kaikki palautehetkeen. • Kun ryhmä palaa yhteen, tunnusta rauhallisesti jännitteet ja ehdota lyhyttä taukoa. • Pidä tauon jälkeen palautekierros tai ehdota koulutuksen loppuosaan eri sisältöä ja pyydä osallistujien suostumus siihen.

3–4

Käytä paikallisia resursseja

KUVAUS

Luonnossa mikään ei pysy vakiona. Kaikki muuttuu, kehittyy. Siksi vihreästi ajattelevana kouluttajana kyky tarkkailla ja sopeutua havaitsemasi perusteella on välttämätöntä ohjatessasi osallistujia. Hyvä valmistautuminen on tärkeää, mutta olennaista on pysyä aina joustavana ja pystyä reagoimaan tilanteeseen nopeasti osallistujien palautteen ja tarpeiden perusteella. Kouluttajan ensimmäinen tehtävä on luoda turvallinen ja avoin tila ajatustenvaihdolle, kannustaen aina palautteen antamiseen, kriittiseen ajatteluun, kysymyksiin ja reaktioihin. Kouluttajan on aina oltava avoin, kyettävä itsereflektointiin ja ottamaan vastaan palautetta.

	Keskeiset kysymykset: • Kun tarkastellaan koulutuksen olosuhteita, miten luot turvallisen tilan keskustelulle, jossa osallistujat voivat vapaasti ajatella kriittisesti, esittää kysymyksiä? • Miten varmistat, että osallistujillasi on mahdollisuus saada palautetta koulutuksen aikana? Suunnittelitko esityslistalle tiettyjä aikoja palautteelle? • Oletko valmis ottamaan palautteen vastaan ja käyttämään sitä itsereflektointiin? • Suunnitteletko hetkiä, jolloin voit ottaa askeleen taaksepäin ja tarkkailla reaktioita, kehonkieltä, ryhmädynamiikkaa? • Pystytkö paitsi ottamaan vastaan palautetta myös olemaan riittävän joustava muuttaaksesi suuntaa ja sopeutumaan siihen (vaikka se tarkoittaisi alkuperäisten suunnitelmien muuttamista)?
MIKSI SE ON TÄRKEÄÄ?	• Osallistujien tarpeiden ja reaktioiden huomiotta jättäminen koulutuksen aikana johtaisi sitoutumattomuuteen, turhautumiseen ja yleensä negatiivisiin reaktioihin. • Kouluttajan kieltäytyminen palautteen vastaan ottamisesta ja palautteen mukaisesta sopeutumisesta uhkaa suoraan koulutuksen onnistumista ja toimii vastoin inklusiivisuuden keskeisiä arvoja • Ekoaktiivisuus tarkoittaa kuuntelemista ja sopeutumista, ja siksi ekoaktiivisen kouluttajan on myös kuunneltava, tarkkailtava ja sopeuduttava.
KÄYTÄNNÖN ESIMERKKI	Ennen koulutusta voit tutkia paikallisia kulttuuritapahtumia ja alueella toteutettavia koulutushankkeita. Tutustu paikallisten monitoimitalojen, teattereiden ja kirjastojen tarjontaan. Selaa paikallisia sanomalehtiä, matkaoppaita tai kaupunginvaltuuston verkkosivustoja. Etsi hyviä käytäntöjä alueelta. Jos sinulla on mahdollisuus, voit itse osallistua paikalliseen tapahtumaan tutustuaksesi paikalliseen yhteisöön paremmin. Yritä löytää inspiroivia ihmisiä paikallisesta yhteiskunnasta; jonkun, joka voisi toimia roolimallina. Voit tehdä kyseisestä henkilöstä esimerkin tai ottaa häneen yhteyttä keskustellaksesi paikallisesta näkökulmasta. Anna esimerkkejä paikallisista hyvistä käytännöistä, jotta myös osallistujat voivat hyötyä niistä.

LUKU 10

Työkaluja, menetelmiä ja ideoita ekologisiin koulutuksiin ja työpajoihin

Tämä luku sisältää työkaluja, pedagogisia työvälineitä ekologisten koulutusten pitämiseen. Kaikki nämä työkalut on luotu käytännön kokemusten kautta ja ne on testattu useiden eri kouluttajien toimesta erilaisille kohderyhmille.

Työkalupakki tarjoaa yleiskatsauksen seuraaviin opetusaiheisiin:

- Ihmisten sitouttaminen paikallisella tasolla
- Ympäristökysymyksiä: ruokahävikki, kierrätys, muovin käytön vähentäminen, ilmansaastet, yksilön vaikutus (liikenne, uunien käyttö jne.) kestävä energia jne.
- Työkalut muovaavat ekologista ajattelua ja asenteita

Kaikki esitetyt aktiviteetit liittyvät permakulttuurin perusteisiin (ks. Luku 6: Permakulttuuria kouluttajille: Kuinka valmistella ja pitää työpajoja permakulttuurin periaatteiden innoittamana

Aktiviteettien kohderyhmien tueksi käytämme seuraavia kuvakkeita:

VAATIVUUS

RYHMÄKOKO

IKÄRYHMÄ

KESTO

PERMAKULTTUURIN PERIAATTEET, JOITA AKTIVITEETTI KÄSITTELEE

Numerot osoittavat aktiviteetissa harjoitettavat periaatteet.

1. Tarkkaile ja vuorovaikuta
2. Kerää ja varastoi energiaa
3. Muista hyötysuhde (Sadonkorjuu-periaate)
4. Tarkastele toimintatapoja ja huomioi palaute
5. Valitse ja vaali uusiutuvia resursseja & palveluita
6. Älä tuota jätettä
7. Suunnittele suurista kokonaisuuksista kohti yksityiskohtia
8. Yhdistä ennemmin kuin erottele
9. Valitse pienet ja hitaat ratkaisut
10. Arvosta ja hyödynnä monimuotoisuutta
11. Käytä reunat ja arvosta rajapintoja
12. Suhtaudu muutoksiin luovasti ja hyödynnä niitä

Ekologinen jalanjälki

Esittäjä Ivana Mariánková, Andragogian tšekkiläisten asiantuntijoiden yhdistys

Haluatko löytää selvittää ja kehittää ekologisessa käyttäytymisessä?

keskitaso

+ 12

4-20

60 min.

1, 4, 7, 9, 11

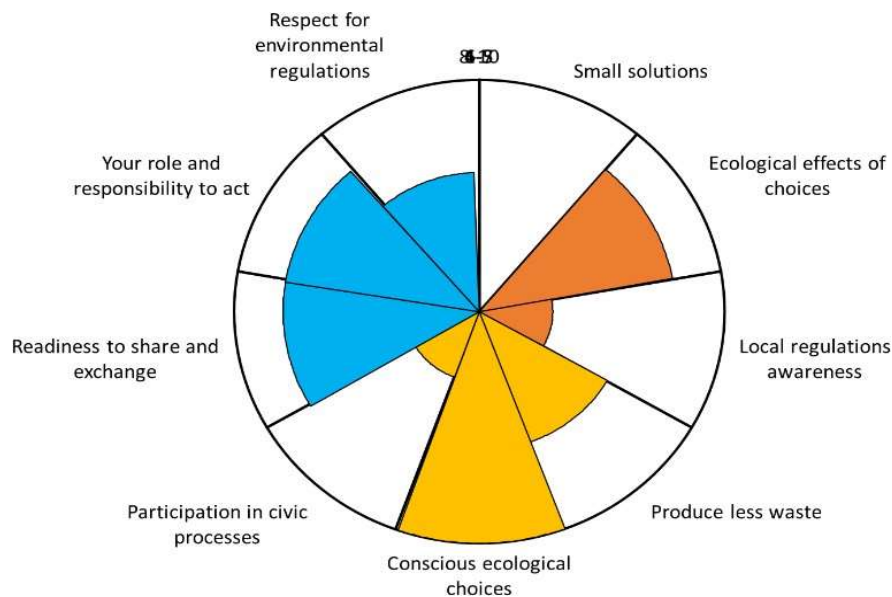
HYÖDYT

- Selvitä miten sijoitut luonnonvarojen käyttäjänä
- Löydät vahvuutesi
- Mahdollisia kehityskohteita ja parannuskohteita voitaisiin tunnistaa

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

Tämän harjoituksen kehittämät tärkeimmät ekologiset taidot:

- Valintojen ekologiset vaikutukset
- Tietoiset ekologiset valinnat
- Valmius jakaa ja vaihtaa
- roolisi ja vastuusi toimia

VAATIVUUS	KESKITASO - Tarvitset jonkin verran aikaa ja materiaaleja tehtävän valmisteluun, ja tarvitset enemmän kokemusta sen toteuttamisesta; saatat tarvita erilaisia materiaaleja ja toiminta tulee selittää osallistujille.
IKÄRYHMÄ	Ala- tai yläikärajaa ei ole, koska työkalua voidaan hyödyntää sekä nuorten (12-vuotiaiden) että aikuisten kanssa.
RYHMÄKOKO	Menetelmää voidaan käyttää vähintään 4 osallistujan ryhmässä, enintään 20 henkilöä.
KESTO	Suosittellemme tälle menetelmälle 60 minuutin aikaa, mukaan lukien selitys ja seurantakeskustelu.
PERMA-KULTTUURIN PERIAATTEET	• Tarkkaile ja vuorovaikuta (1) • Tarkastele toimintatapoja ja huomioi palaute (4) • Suunnittele suurista kokonaisuuksista kohti yksityiskohtia (7) • Valitse pienet ja hitaat ratkaisut (9) • Käytä reunat ja arvosta rajapintoja (11)
MENETELMÄ	Peruskäsitteisiin voidaan tutustuttaa esimerkiksi vapaalla ohjatulla keskustelulla (brainstorming).
KOHDERYHMÄ	Tämän harjoitusmenetelmän käyttäminen sopii kaikentyyppisille osallistujille taidoista riippumatta. Sen käytölle ei ole rajoituksia, edellytyksiä tai suositeltua ympäristöä.
TOIMINNAN TAVOITTEET	• Ymmärrä ekologisen jalanjäljen ja kestävyys käsitteet • Tule tietoisiksi siitä, miten elämäntapa vaikuttaa ekologisen jalanjäljen kokoon • ymmärtää maiden väliset yhteydet ja niiden ekologiset jalanjäljet • Mittaa heidän henkilökohtainen ekologinen jalanjälkensä ja vertaa sitä muihin sekä maansa ja muiden maiden keskimääräiseen jalanjälkeen • Motivoi osallistujia pienentämään omaa ja mahdollisesti perheensä ja ystäviensä ekologista jalanjälkeä
TARVITTAVAT MATERIAALIT	Osa 1: valkotalu tai fläppitalu, tussit, paperit, lyijykynät Osa 2: Internetiin kytketty laite – tietokone, älypuhelin tai tabletti, dataprojektori
TOIMINNAN KUVAUS	Osa 1: Mikä on ekologinen jalanjälki? Osallistujilta kysytään "Miten ymmärrät käsitteen ekologinen jalanjälki?" Kirjaa kaikki ideat valkotaululle tai fläppitalulle. Emme arvioi tai kritisoi. Jos ryhmä on suuri, voimme jakaa sen pienempiin ryhmiin. Toinen vaihtoehto on, että osallistujat ensin "ideoivat" omalla paperillaan ja vertaavat sitten ideoitaan pareittain. Tämän jälkeen ideat kirjoitetaan yhteiselle fläppitalulle. Tämä menettely auttaa ujompia tai hitaampia, jotka muuten eivät ota mahdollisuuttaan ja ovat vain passiivisesti mukana - katsomassa, kuuntelemassa, puhumatta. Kun ideat loppuvat, lajittelemme ne ja vertaamme niitä ekologisen jalanjäljen käsitteen todelliseen sisältöön (Ekologinen jalanjälki on mitta siitä, kuinka kestäviä elämäntapamme ovat, eli millaisen loven/jäljen elämäntapamme ja siihen liittyvä

luonnonvarojen kulutus jättää maailmanlaajuisesti ilmaistuna maailmanlaajuisina hehtaareina henkilöä kohti. Eri puolilla maapalloa asuvat ihmiset luovat erilaisia ekologisia jalanjälkiä). Lisätietoja: www.footprintnetwork.org

Osa 2: Ekologisen jalanjäljen laskeminen

Tämä osa voidaan toteuttaa eri tavoin:

- A. Osallistujat avaavat linkin puhelimillaan ja täyttävät kyselylomakkeen itse (kaikilla osallistujilla on oltava mobiilidata- tai Wi-Fi-yhteys)
- B. Opettaja projisoi kyselylomakkeen dataprojektorilla ja täyttää esimerkiksi osallistujan tai omilla tiedoillaan.

Keskustele tuloksista mutta muista, että kaikki eivät ole valmiita jakamaan omia tuloksiaan. Ole tietoinen mahdollisesta osallistujien välisestä kilpailuasetelmasta – tässä toiminnassa tavoitteena ei ole näyttää, kuka on paras ja pahin. Tavoitteena on tuoda keskustelu esille ja auttaa osallistujia yksilöllisesti löytämään kehitysmahdollisuudet ja myös vahvuutensa alueella.

Osa 3: Kuinka pienentää ekologista jalanjälkeä?

Kannusta osallistujia keskustelemaan:

- Mihin on mahdollista vaikuttaa? Mikä tarjotuista vaihtoehtoista johtaa pienimpään ekologiseen jalanjälkeen ja miksi?
- Mikä on sinulle helpoin/vaikein muuttaa henkilökohtaisen ekologisen jalanjälkesi pienentämiseksi ja miksi?
- Aiotko tehdä muutoksia parempaan suuntaan? Miten ja milloin?

TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

Lisätietoja ja laskin ekologisen jalanjäljen laskemiseksi löytyy **Global Footprint Networkin** verkkosivuilta:

www.footprintnetwork.org

Tiedä tulevaisuutesi! MEGATRENDIKORTIT

Esittelijänä Carla Urbano, Kvs säätiö

Käsittele ekologisia megatrendejä keskustellen

vaativa

10-99

2 – 4 per
keskustelu

30 - 90 min.

7, 8, 12

HYÖDYT

- Lisää tietoisuuttasi tulevaisuuden megatrendeistä.
- Opettaa tunnistamaan monimutkaisia asioita ja kehittämään tietoja ja keskustelutaitoja niistä
- Tutustuttaa vaihtoehtoihin ja ratkaisuihin vaikeisiin kysymyksiin

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

Edistettävät näkökulmat vaihtelevat luotujen ja käytettyjen korttien mukaan.
Edellä mainittuja kompetensseja käsitellään hyvin valituista korteista huolimatta:

YMMÄRRYS

- Valintojen ekologiset vaikutukset
- Pienet ratkaisut

ASENNE

- Roolisi ja velvollisuutesi toimia
- Eläminen ekologisten periaatteiden mukaisesti
- Valmius jakaa ja vaihtaa
- Kulutusvalintojen perustuminen pitkäaikaisvaikutuksiin

TAIDOT

- Tietoiset ekologiset valinnat
- Muiden auttaminen muuttamaan tapojaan

PERMAKULTTUURIN PERIAATTEET

- Suunnittele suurista kokonaisuuksista kohti yksityiskohtia (7)
- Yhdistä enemmän kuin erottele (8)
- Suhtaudu muutoksiin luovasti ja hyödynnä niitä (12)

MENETELMÄ

Käytä Megatrendikortteja valmistautuaksesi kestävästä tulevaisuuden monimutkaisuuteen.

Miltä 2020-luku näyttää? Millä trendeillä on suurin vaikutus tulevaisuuteemme ja millaisia jännitteitä aikamme eri megatrendien välillä on? **Sitran Megatrendit 2020** -lista tarjoaa katsauksen asioihin, joihin meidän tulisi keskittyä tulevina vuosina.

Trendikortit stimuloivat ja laajentavat ajatteluasi ja auttavat sinua keksimään uusia ideoita ja kuvittelemaan, miltä tulevaisuus voisi näyttää. Tarvitset vain trendikortit, kynän, paperin ja pari ystävää! Tarkemmat ohjeet löytyvät ohjekortista.

KOHDERYHMÄ

Kaikki kestävästä tulevaisuudesta kiinnostuneet

TOIMINNAN TAVOITTEET

Yhden megatrendin ymmärtämisen sijaan on tärkeämpää ymmärtää laajempi ilmiö, johon trendi liittyy, ja tapa, jolla se liittyy muihin trendeihin. Orientoituminen kestävästä tulevaisuuteen auttaa ymmärtämään kaikkien permakulttuurin periaatteiden tärkeyden.

Megatrendit korostavat 5 trendiä:

1. Ekologinen jälleenrakentaminen on kiireellinen asia
2. Väestö ikääntyy ja monipuolistuu
3. Suhteellinen voima vahvistuu
4. Teknologia on upotettu kaikkeen
5. Talous hakee suuntaa

Sitran Megatrendikortit sisältävät erilaisia trendejä, joiden uskomme jo vaikuttavan elämäämme ja sitä kautta tulevaisuuteemme. Mukana on myös kuvauksia trendien välisistä jännitteistä.

Megatrendikortteja ei voi käyttää tulevaisuuden ennustamiseen. Sen sijaan korttien käyttö voi stimuloida ja laajentaa ajatteluasi ja auttaa sinua keksimään uusia ideoita ja kuvittelemaan, miltä tulevaisuus voisi näyttää. Tarvitset vain trendikortit, kynän ja paperin. Parin kollegan tai ystävän avun pyytäminen on myös hyvä idea.

TARVITTAVAT MATERIAALIT

Megatrendikortit, kynä, paperi

TOIMINNAN KUVAAUS

Valitse saatavilla olevista Megatrendikorteista ryhmällesi sopivimmat kortit:

1. Mieti, millaisia ympäristötrendejä tai -muutoksia voit nähdä tai ennustaa. Voit ajatella niitä suuressa kuvassa tai pienessä kehyksessä kontekstistasi riippuen
2. Voit myös ehdottaa omaa esimerkkiäsi ryhmälle sopivista korteista.
3. Merkitse nämä trendit tai muutokset kahteen eri ryhmään:
 1. **Jännite** kahden eri vaihtoehdon välillä
 2. Suuri **muutos**, joka voi tapahtua tulevaisuudessa.

Esimerkkejä jännitteistä vs. muutosaiheista:

1. **Jännite** - Kahdella yrityksellä on erilainen visio muovista.
2. **Muutos** - Kaksi yritystä tekee päätöksiä siitä, millaista lounasta ne tarjoavat työntekijöilleen.

3. **Muutos** - Matkustaminen (siirtyminen paikasta toiseen) näkeminen mahdollisuutena harjoitella vs. viettää turhaa aikaa odottamassa jonnekin pääsemistä.
4. **Jännite** - Lemmikkien (kissojen ja koirien jne.) näkeminen ympäristöongelmana vs. tehokkaana työkaluna yksinäisyyttä vastaan.

ESIMERKKI

Ensimmäiseen keskusteluun voit valita materiaaliosioon linkitetty 6 korttia:

1. Luonnon näkeminen resurssina vs. itseisarvona
2. Jätteen määrän kasvu
3. Sään ääri-ilmiöiden lisääntyminen
4. Yritykset vs. hallitukset, jotka päättävät teknisestä kehityksestä
5. Oikeudenmukainen tai epätasa-arvoinen siirtyminen kestävään yhteiskuntaan
6. Ympäristötietoisuus vs. ympäristötoimet

Voit käyttää kortteja 7 eri tavalla:

FIILISTELE. Lue trendikorttipakka läpi ja katso, mitä ajatuksia sinulla on trendeistä ja jännitteistä. Ovatko ne sinulle tuttuja? Mitkä ovat jo ilmeisiä? Mitkä ovat yllättäviä?

ARVOTA. Nosta pakasta 3-6 korttia sattumanvaraisesti ja aseta ne tärkeysjärjestykseen näkemyksesi perusteella. Jos työskentelet yhdessä muiden kanssa, keskustele ja vertaa tapaa, jolla kukin teistä priorisoi trendikortit. Tuoko keskustelusi esiin yhteisiä teemoja? Oletteko samaa mieltä painopisteistä?

LUO TARINA. Ota pakasta 3-6 korttia ja luo niiden avulla tarina tulevaisuudesta. Sisällytä aiheita, jotka liittyvät työhösi tai muihin elämäsi osa-alueisiin. Jaa tarinasi muiden kanssa.

RATKAISE. Valitse pakasta jännitekortti. Mieti, miten jännitys voitaisiin ratkaista: onko toinen jännityksen molemmista puolista vahvempi, voisiko löytää uuden suunnan vai jatkuuko jännitystilä – ja mitä se tarkoittaisi?

UNELMOI. Ota pakasta 3-6 trendikorttia. Luo korttien perusteella kuva parhaasta mahdollisesta tulevaisuudesta kuvaamalla sinulle tärkeän asian tulevaisuutta yhdessä piirtämiesi korttien kanssa.

KEKSI. Ota pakasta 3-6 korttia. Luo korteista saamiesi ideoiden perusteella kiinnostavaan aiheeseesi liittyvä tuleva palvelu, ratkaisu, tuote tai menettely, joka tekisi siitä paremman.

YLLÄTY. Ota pakasta 3-6 korttia ja keksi heille täysin päinvastaisia skenaarioita. Mitä olisi pitänyt tapahtua, jotta päinvastainen skenaario toteutuisi? Löydätkö yllättäviä näkökulmia? Jaa mielenkiintoisimmat ja yllättävimmät ideasi muiden kanssa. Mieti, kuinka ajateltavissa skenaario on.

TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

Megatrendit lyhyesti

<https://www.sitra.fi/aiheet/megatrendit/>

Megatrends 2020

What will the future look like? What trends will have the biggest impact on our future and what risks or tensions exist between the various megatrends of our time? Sitra's Megatrends 2020 too provides an overview of the future we should focus on in the coming years.

Lataa Megatrend-kortit (64 korttia + ohje):

<https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendikortit-2020/>

6 esimerkkikorttia keskusteluun (pdf): [Lataa \(ENG\)](#)

Tarinankerrontakortit ja -taulut

Puolan ruokapankkien liiton esittelemä

Keskitaso

+7

10-25

30-45 min.

1, 8, 9, 10

ESITTELY

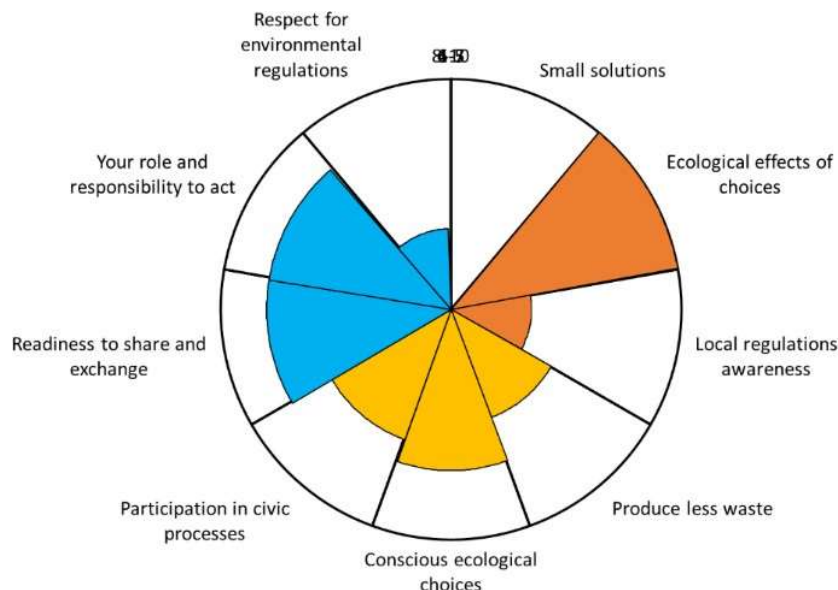
Työkalu on otettu käyttöön kansallisessa koulutushankkeessa nimeltä "EkoMisja" ("EcoMission"), jota osarahoitetaan kansallisesta ympäristö- ja vesiensuojelurahastosta. Luonut Puolan ruokapankkien liitto

HYÖDYT

- Mielikuvituksen kehittäminen
- Anna tilaa tietojen ja kokemusten vaihtamiseen. Voit kohdata ekologiset ideasi tai ratkaisusi muiden osallistujien kanssa
- Opi ja toteuta pieniä, käytännöllisiä ekoratkaisuja arjessa.
- Ole luova ympäristöystävällisessä elämässäsi

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

- Valintojen ekologiset vaikutukset
- Tuota vähemmän jätettä
- Tietoiset ekologiset valinnat
- Osallistuminen kansalaisprosesseihin
- Valmius jakaa ja vaihtaa
- Roolisi ja vastuusi toimia
- Säännösten noudattaminen

PERMAKULTTUURIN PERIAATTEET

- Tarkkaile ja vuorovaikuta (1)
- Yhdistä enemmän kuin erottele (8)
- Valitse pienet ja hitaat ratkaisut (9)
- Arvosta ja hyödynnä monimuotoisuutta (10)

MENETELMÄ

Tarinankerronta on tapa luoda yhteinen kertomus, jolla voi olla kasvatuksellinen vaikutus ja joka toimii myös tapana vaihtaa kokemuksia ja integroitua. Tämän menetelmän tärkein etu on se, että osallistujat voivat omaksua tietoa tunnettujen ja pidettyjen muotojen, kuten lautapeliin tai kuvakorttien, kautta.

Tämä menetelmä mahdollistaa ryhmätyöskentelyn eri taustoista ja kognitiivisista kyvyistä tuleville ihmisille. Tavoitteena on stimuloida osallistujien mielikuvitusta, antaa heidän ehdottaa omia ratkaisujaan ongelmaan ja luoda mahdollisuus keskusteluun.

KOHDERYHMÄ

Käytettävistä korteista tai -tauluista riippuen tämä työkalu sopii parhaiten lapsille (7-12-vuotiaat) tai nuorille ja aikuisille (yli 16-vuotiaat).

TOIMINNAN TAVOITTEET

- Innostaa luovaa ajattelua ja pohdintaa omista tottumuksista ja ympäristövaikutuksista
- Mahdollisuuden luominen tiedon ja kokemusten jakamiseen
- Ekologisen tietoisuuden ja pienten, yksilöllisten elämäntapamuutosten edistäminen

TARVITTAVAT MATERIAALIT

Sarja kuvakäsikirjoituksia tai kortteja, kyniä ja paperia muistiinpanojen tekemiseen.

TOIMINNAN Kuvaus

1. Jaa osallistujat ryhmiin. Anna jokaiselle ryhmälle kaksi pientä kuvakorttia tai tarinataulua.
2. Kannusta ryhmien jäseniä puhumaan kuvissa näkyvistä tilanteista, määrittelemään ne mahdollisimman tarkasti ja keskustelemaan siitä, liittyvätkö ne omiin kokemuksiinsa ja miten.
3. Keskustelun jälkeen tiimit esittävät yhteenvedon käydystä keskustelusta
4. Kaikkien esitysten jälkeen kouluttaja tiivistää harjoituksen näyttämällä yhteenvetokortin, joka sisältää kaikki ryhmille annetut pienemmät kortit ja havainnollistaa ongelmaa kirjaimellisesti suuremmassa kuvassa. Kouluttaja korostaa kohtausten välisiä suhteita, he voivat improvisoida tai käyttää käsikirjoitukseen sisältyviä valmiita kommentteja.

Loppukoontina kouluttaja kannustaa ryhmää kehittämään suosituksia keskusteltujen ongelmien ratkaisemiseksi. Suositukset voi kirjoittaa esim. fläppitaululle.

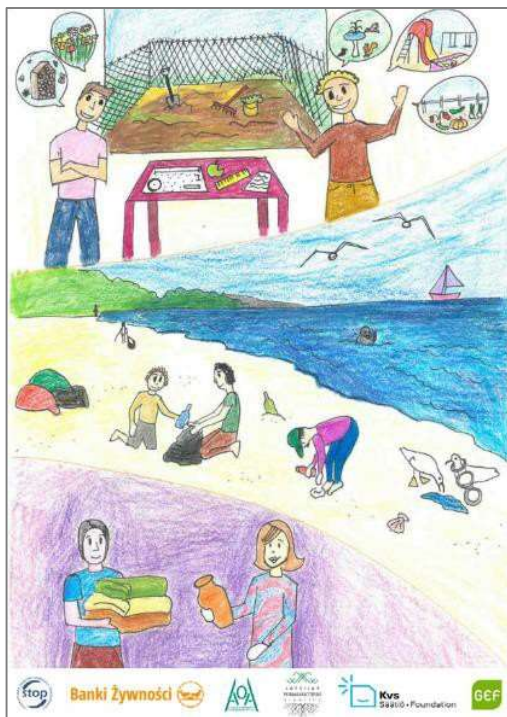
TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

EcoMission-hankkeen verkkosivusto
(puolaksi):

www.niemarnuje.bankizywnosci.pl

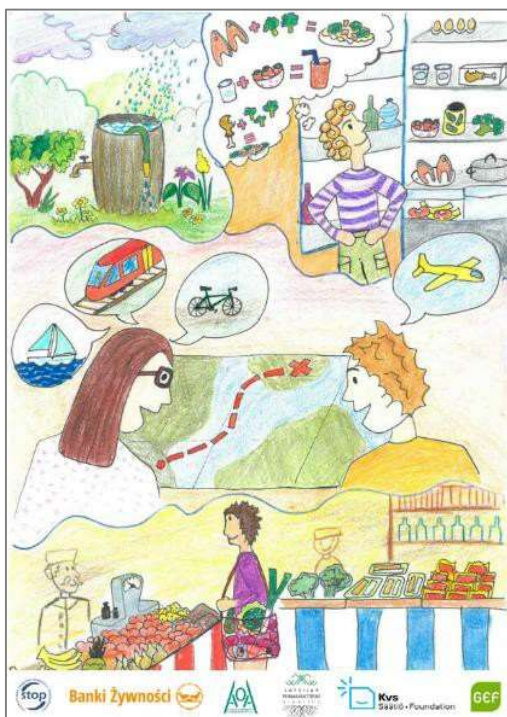
Tarinankerrontakortit: [Lataa 4 korttia \(pdf\)](#)

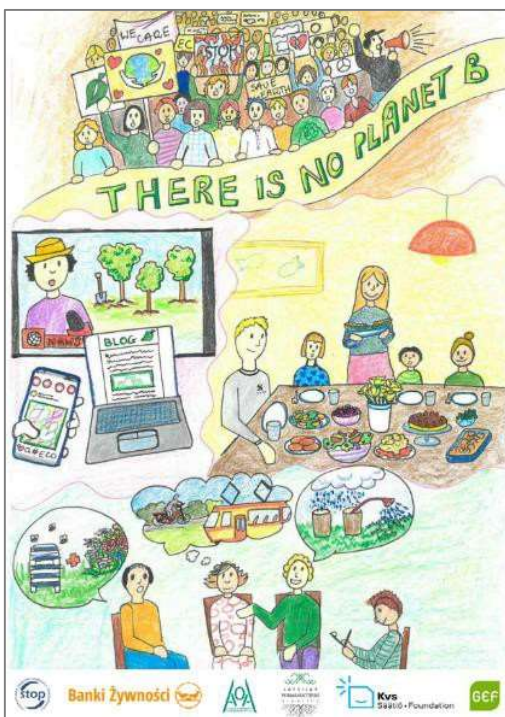
EMPATIA-KORTTI

MINDFULNESS-KORTTI

TIETOISUUSKORTTI

VAIKUTUSKORTTI

Ekofestivaali

Esittelijät: Céline Huart and Weronika Felcis, Latvian Permaculture Association

vaativa

ei rajoituksia

20 - 100 tai
enemmän

1-2,5 päivää

1, 3, 5, 6, 8,
9, 10, 12

HYÖDYT

Osallistumalla ekologiseen festivaaliin voit:

- Inspiroitua työpajojen vetäjien tarinoista/tiedoista/taidoista ja heidän tavoistaan elää (esimerkki: PERMAKULTTUURIN PERIAATTEET paikallisyhteisössä)
- Hankkia käytännön tietoa tekemällä oppien
- Tavata monia kokeneempia osallistujia, keskustella eri näkökulmista, vaihtaa ajatuksia, verkostoitua ja juhlia yhdessä
- Tutustua sivustoon ja osallistu sen kehittämiseen käytännön tuotoksilla
- Kokea mielekkään ekologisen tapahtuman, jonka järjestäminen perustuu vapaaehtoistyöhön

VAATIVUUS

VAATIVA – organisaatiotiimi (vähintään 3-4 henkilöä) on mukana tapahtumasuunnittelussa 7-8 kuukautta etukäteen, tapahtumapaikkaa valmistellaan 1-3 päivää ennen tapahtumaa tarpeista riippuen. Tapahtuman aikana organisaatiotiimin lisäksi tarvitaan 10-15 asiantuntijaa, jotka ohjaavat yhtä tai useampaa toimintaa. Vapaaehtoisia tarvitaan aina ennen festivaalia, sen aikana ja sen jälkeen.

IKÄRYHMÄ

Ala- tai yläikärajaa ei ole, koska toimintaa voidaan tehdä sekä nuorten että aikuisten kanssa. Jotkut aktiviteetit saattavat vaatia paljon toimintapaikalta tai olla fyysisesti vaativia, mutta osallistujat voivat aina valita, mihin työpajoihin ja toimintoihin he osallistuvat aktiivisesti. Tietyt aktiviteetit voidaan kohdentaa vain lapsille.

RYHMÄKOKO

30-200 henkilöä

KESTO

Suosittellemme 1,5 päivän ajanjaksoa.

PERMAKULTTUURIN PERIAATTEET

- Tarkkaile ja vuorovaikuta (1)
- Muista hyötysuhde (Sadonkorjuu-periaate) (3)
- Valitse ja vaali uusiutuvia resursseja & palveluita (5)
- Älä tuota jätettä (6)
- Yhdistä ennemmin kuin erottele (8)
- Valitse pienet ja hitaat ratkaisut (9)

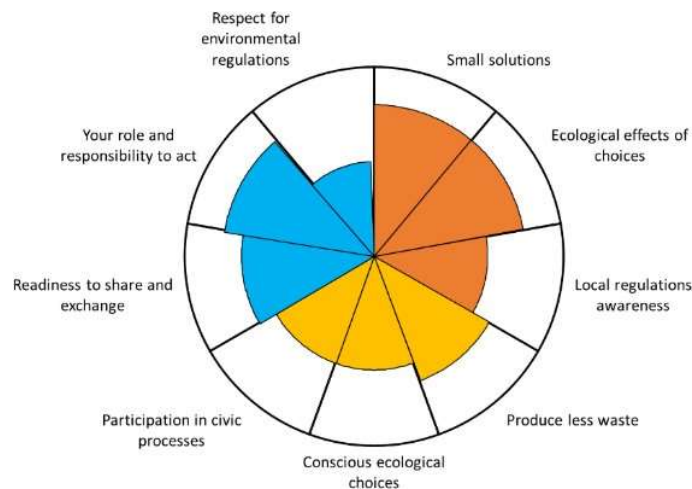
- Arvosta ja hyödynnä monimuotoisuutta (10)
- Suhtaudu muutoksiin luovasti ja hyödynnä niitä (12)

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

Tähän tapahtumaan liittyvät tärkeimmät ekologiset kompetenssit ovat:

PERUSTASO:

- Pienet ratkaisut
- Tietoisuus paikallisista säädöksistä
- Tuota vähemmän jätettä
- Tietoiset ekologiset valinnat
- Valmius jakaa ja vaihtaa
- Roolisi ja vastuusi toimia
- **KOULUTTAJATASO:**
- Ekologisten ratkaisujen asiantuntemus
- Jätteen vähentäminen/kierrätys
- Auta muita muuttamaan tapojaan
- Ekologisten periaatteiden mukaan eläminen

MENETELMÄ

Menetelmä liittyy kokemukselliseen oppimiseen, käytännönläheiseen oppimiseen ja vertaisoppimiseen.

Kokemuksellisella oppimisella tarkoitetaan koko festivaalikokemusta: sessioihin osallistumista, käytännön työn tekemistä, mutta myös tapahtuman kokonaiskokemista: matkustamista, ruokailuja ja yhdessä asumista.

Nämä olosuhteet soveltuvat uusien tietojen ja taitojen oppimiseen, oman elämäntavan pohtimiseen, tapaamisiin ja keskusteluihin muiden ekologisesta elintavasta kiinnostuneiden ihmisten kanssa, sekä inspiroitumiseen ja lopulta tietoisien entistä ekologisempien päätöksiä tekemiseen.

Vertaisoppiminen tapahtuu istuntojen aikana, joissa opetus ja keskustelut vuorottelevat. Kouluttajan otteen on oltava kannustava niin, että jokaisen yksilön tietämystä ja kokemusta arvostetaan. Vertaisoppiminen näkökulma korostuu

esimerkiksi tietyn teeman ympärille rakennetuissa paneelikeskusteluissa. Yhdessä asuminen ja iltaohjelma tarjoavat luontevan mahdollisuuden keskustelujen jatkamiseen.

Käytäntöön perustuva oppiminen tapahtuu työpajoissa, joissa on paikan päällä tapahtuva sovellus. Materiaalit ja työkalut on valmisteltu siten, että mahdollisimman moni henkilö voi olla aktiivinen. Ohjeet ovat minimaaliset ennen aloittamista prosessin ja osallistujien kysymysten perusteella.

KOHDERYHMÄ	Tämä työkalu sopii kaikenikäisille osallistujille iästä tai taidoista riippumatta. Yksi rajoittava tekijä on festivaalille osallistumiseen tarvittava ajallinen sitoutuminen.
TOIMINNAN TAVOITTEET	• Lisätä tietoisuutta ekologisten valintojen vaihtoehtoista ja paikallisista mahdollisuuksista ("tämä on täällä tapahtuvaa todellisuutta") • Antaa inspiraatiota tekemällä yhdessä ja osallistumalla pienillä ratkaisuilla ("tässä kaikki, tehdään näin") • Luoda vauhtia toiminnan ja muutoksen katalysoimiseksi ("tänään olen täällä, huomenna aion ...") • Mallintaa tapahtuman järjestämistä minimaalisella jättemäärällä ja ekologisella asenteella ("jos me voimme tehdä tämän, sinäkin voit")
TARVITTAVAT MATERIAALIT	1. Valmisteluvaiheessa: foorumi tapahtumatietojen levittämiseksi (verkkosivusto, sosiaalinen verkosto, postituslista), yhteistyöasiakirja autojen yhteiskäytön järjestämiseksi. 2. Tapahtumaa varten: tapahtumapaikka, jossa on myös katettua ulkotilaa, wc:t ja käsienvesijärjestelmä, vesipiste, penkkejä tai tuoleja, paikka retkeilyyn ja ruoanlaittoon. • Valinnainen: painettu ohjelma, paikan kartta, tekniset järjestelmät, julisteet ja merkit, kamera.
TOIMINNAN KUVAAUS	ZERO WASTE -FESTIVAALIN PERIAATTEET Ennen tapahtumaa on julkaistava tietoa siitä, mitä osallistujien tulisi tuoda ja miten he voivat sopia yhteisistä kyydeistä. Permakulttuurifestivaaleille otetaan yleensä mukaan: oma lasi/kulho/ruokailuvälineet, ruokaa ilman pakkauksia ja nukkumiseen tarvittavat tarvikkeet. Vettä tarjotaan paikan päällä, peseytymis- ja ruoanlaittopaikkoja järjestetään, jätteiden lajittelu on käytössä. Muistutetaan siitä, että arvostamme jakamista tuhlaamisen sijaan. Sen mainitseminen etukäteen auttaa osallistujia valmistautumaan parhaiten. HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ EKO-FESTIVAALIN RAKENTAMISEEN: 1. Aloita tapahtumapaikasta Järjestä avoin haku, jolloin mahdolliset pitopaikat voivat viestiä halukkuudestaan toivottua festivaali tervetulleeksi. Organisaatiotiimin tulee tutkia, mitkä ovat paikan ominaisuudet ja millaisia taitoja ja mahdollisuuksia paikka tarjoaa. Tämä antaa ideoita tapahtuman yleiselle teemalle ja käytännön ratkaisuihin. (esim. Perinteisten peltojen ympäröimä tilallinen haluaa kehittää luonnollisen tuulensuojan ja on utelias kehittämään metsäpuutarhaa, jolloin festivaali voi sisältää luennon torjunta-aineista, puiden ja pensaiden käytännön istutuksista, ruokametsän suunnittelutalouden ja paneelikeskustelun asiantuntijoiden kanssa muun muassa.)

2. Kokoa erilaisia aktiviteetteja, jotka kattavat eri teemoja, muotoja ja kohderyhmiä

Esimerkkejä: pienryhmätyöpaja sosiaalisesta permakulttuurista, moderoitu paneelikeskustelu ilmastonmuutoksesta suuren yleisön kanssa, käytännöllinen pizzauunityöpaja pienellä ohjauksella, lasten pelit ja leikit hyödyntäen tapahtumapaikan koko pihaympäristöä, käsityötaidon miniworkshoptit 1 tai 2 henkilölle kerralla, osallistujien minipuhe-esitysten sarja, siementenvaihtotila yhden käytettävissä olevan asiantuntijan kanssa, luennot aloittelijoille ja edistyneille siemensäätäjille...)

3. Järjestä ja hyödynnä kulttuuria

Tämä on menestysselementti ihmisten tuomiseksi yhteen ja yhteistyön lisäämiseksi tapahtuman aikana ja sen jälkeen. Esimerkiksi: paikallisten muusikoiden konsertti, opastetut tanssiaskleet, kappaleiden jakaminen nuotion äärellä.

4. Ole luova tapahtuman muodon suhteen

Covid-19-tilanteen vuoksi vuonna 2021 Latvian permakulttuurifestivaali järjestettiin viidessä paikassa ja kahtena eri viikonloppuna. Ilmapiirin havaittiin olevan mukava 30 - 40 osallistujan ryhmissä ja vuorovaikutuksen osallistujien välillä helpompaa kuin 100-200 osallistujan festivaalilla yhdessä paikassa. Vuonna 2022 on päätetty jatkaa useilla sijainneilla, jotka linkitetään kunkin paikan kannalta merkitykselliseen yleiseen teemaan. (Esimerkiksi: metsän ympäröimä alue käsittelee ruokametsää, kestävää metsänhoitoa ja luonnonvaraisia syötäviä kasveja. Pääkaupungissa sijaitseva sivusto käsittelee urbaania permakulttuuria ja eettisten periaatteiden perusteita. Tuottavan maatalan osiossa käsitellään ekologista laajamittaista elintarviketuotantoa. Ekokylässä sijaitseva sivusto käsittelee ekoyhteisössä asumista).

5. Järjestä tukea kokeneiden ja aloittelevien tapahtumajärjestäjien välillä

Aiemmin on ollut vaikeuksia löytää uusia sijainteja, jotka olisivat halukkaita isännöimään festivaalia ja tämä voi johtaa väsymiseen, mikäli festivaalin järjestäminen ajautuu aina saman toimijan ja samojen vapaaehtoisten harteille. Tämä kannusti pienentämään festivaalin kokoa ja vakuuttamaan uudet vapaaehtoistoimijat hakemaan tapahtumaa. Festivaalin 2022 valmistelua varten on 6 organisaatiotiimiä, jotka liittyvät 6 sijaintiin ja 1 henkilö, joka vastaa viestinnästä mediassa, sosiaalisessa verkostossa ja verkkosivustolla. Kaikille yhteinen viestintäalusta auttaa löytämään ratkaisuja muiden tiimien kanssa. Lisäksi kaksi kokenutta järjestäjää liittyi tiimeihin, joilla oli vähemmän kokemusta ryhmän aktivoimiseksi. Kaikki valmisteluvaiheessa olevat ovat vapaaehtoisia ja oma-aloitteisia. Festivaaleilla kerättävä pääsymaksu käytetään isännöintisivuston kulujen kattamiseen.

6. Rakentakaa festivaalin pitkän aikavälin näkymää yhdessä toimien

Toistuva festivaali saman teeman tai kokoavan ajatuksen alla voi toimiva pysyväisluonteisena ankkuritoimintana harjoittajille, jotka tulevat sitten paikalle vuosittain vaihtamaan ajatuksia. Näin toistuvaluonteinen festivaali toimii heille akkujen latauspaikkana ja yhteisönä, jossa arvostetaan sitä, mitä he tekevät, he kuuluvat ryhmään ja tapahtuma voi antaa voimia heille koko vuodeksi. Tapahtuman jatkuvuus on symboli siitä, että käytäntö on voimissaan.

INSPIRAATIOTA JA SOVELLUKSIA

Agrikulttuurin ulkopuolisilla aloilla hyödynnettäviä teemoja ja ehdotuksia tapahtumapaikoiksi:

1. **TAIDE & TEATTERI:** paikan päällä luodut taideteokset (maalatut seinät, veistokset) tai uusi ryhmä, joka oppii tekemään yhteistyötä (teatteriesitys)
2. **KÄSITYÖ PAIKALLISILLA MATERIAALEILLA:** Soitinten, astioiden ja esineiden valmistus paikallisista materiaaleista kuten villa, savi, puu ja muut kasvinosat.
 - **KIERTOTALOUS:** paikalla tuotettuun jätteeseen (esim. muovipulloon) perustuvat kierrätystyöpajat, korjauskahvila, elinkaarianalyysin ryhmätyöt

TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

Latvian permakulttuurifestivaalin verkkosivusto, jossa on aiempien festivaalien ohjelmia (latviaksi):
www.permakultura.lv/festivals

Eko-tutkimusmatka

Esitellyt Agnieszka Borek, kansalaisjärjestöjen kouluttajien yhdistys

vaativa

+12

4-20

muutama viikko

1, 9

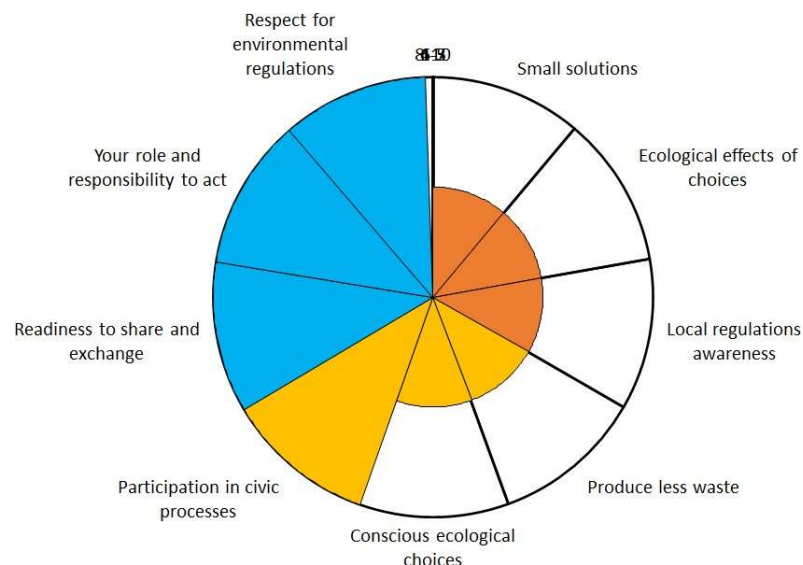
HYÖDYT

Tässä työpajassa tulet:

- kertomaan, jakamaan ja keskustelemaan naapurustossasi kohtaamistasi keskeisistä ympäristöhaasteista,
- päättämään muiden ihmisten kanssa, miten käsitellä esille nousevia ympäristöongelmia, mitä voimme tehdä yhdessä niiden ratkaisemiseksi
- tapaamaan ja viettämään aikaa ihmisten kanssa, jotka haluavat huolehtia naapurustosi ympäristöstä
- valmistautumaan tekemään muutoksia naapurustossasi toimimalla muiden ihmisten kanssa, jotka haluavat huolehtia ympäristöstä haluamallasi tavalla.
-

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

1. Ympäristömääräysten noudattaminen
2. Roolisi ja vastuusi toimia
3. Valmius jakaa ja vaihtaa
4. Osallistuminen kansalaisprosessiin

PERMAKULTTUURIN PERIAATTEET

- Tarkkaile ja vuorovaikuta (1)
- Valitse pienet ja hitaat ratkaisut (9)

MENETELMÄ

Eco-Tutkimusmatka antaa osallistujille mahdollisuuden oppia kokemalla ja kehittämällä eko-osaamista, toimimalla käytännössä kentällä luokkahuoneen ulkopuolella. Osallistajat toimivat ekotutkijoina ja tutkivat paikallisia ongelmia.

KOHDERYHMÄ

Tämä työkalu sopii kaikille osallistujaryhmille. Ei ole olemassa ennakkoehtoja tai suositeltua ympäristöä, jossa sitä voidaan käyttää. Kaikkien osallistujien tulee olla jollakin tavalla osallisena toimintaympäristössä, esimerkiksi asua samassa naapurustossa.

TOIMINNAN TAVOITTEET

- Tärkeimpien paikallisten ympäristöhaasteiden tunnistaminen paikallistasolla (yksi niiden tuloksista on sosiaalisessa mediassa julkaistu luettelo paikallisviranomaisille, paikallisille johtajille ja muille sidosryhmille esitellyistä keskeisistä paikallisista ympäristöongelmista).
- Kansalaisten vuoropuhelu ekologisista kysymyksistä
- Näyttää, mitä jokainen voi tehdä paikallisesti ympäristövaikutuksemme neutraloimiseksi
- Asukkaiden yksilöllisen aloitteellisuuden edistäminen ympäristön suojelemiseksi ja yhteisvastuun tunteen rakentamiseksi luonnosta

TARVITTAVAT MATERIAALIT

Tallennuslaitteet (esim. älypuhelimet) ja muistiinpanojen tekeminen.

TOIMINNAN KUVAUS

SARJA TYÖPAJOJA LUOKKAHUONEEN ULKOPUOLELLA

Tavoitteen saavuttamiseksi voidaan käyttää erilaisia menetelmiä. Yksi niistä on **osallistava video (OV)**, jossa ryhmä luo oman videonsa. Tutkimusmatkan konkreettinen tulos on kuin video (tai kuvat/ artikkeli / muu), jossa osallistujien ääni kertoo heidän näkemyksensä luonnonsuojelukysymyksistä paikallisessa kontekstissa. **Tuotokset käytetään asukkaiden ympäristötietoisuuden lisäämiseen (sosiaalisen median avulla).**

Prosessin suorittamiseen on paljon mahdollisuuksia. Löydät alla yhden vaihtoehdoista. Koko prosessi voidaan jakaa 2-4 kokoukseen.

VAIHE 1 - JOHDANTO (n. 1 h)

1. Johdanto ja valitsemasi orientoiva ryhmäytymisharjoite/toiminta
2. Kouluttaja kertoo tavoitteista ja prosessista ja kerää palautetta ja ehdotuksia osallistujilta:
 - Olemme täällä tunnistaksemme lähiympäristömme tärkeimmät paikalliset ympäristöhaasteet. Työmme tuloksena pitäisi olla luettelo tärkeimmistä paikallisista ympäristöongelmista.
 - Päättämme, miten tätä luetteloa käytetään yhteiskuntamme ja ympäristömme hyväksi. Voimme esimerkiksi harkita sosiaalisessa mediassa julkaistuja esityksiä paikallisille viranomaisille, paikallisille johtajille ja muille sidosryhmille.
 - Miten pidät tästä ajatuksesta?
 - Aloitamme jakamalla ajatuksiamme paikallisista ympäristöongelmista ja -haasteista. Sitten päättämme, miten

haluamme kerätä muiden yhteiskuntamme jäsenten ajatuksia ja mielipiteitä. Minulla on joitain ideoita, jotka haluan esitellä sinulle. Jos pidät niistä, voimme seurata sitä tapaa. Odotan innolla, että saan tietää ideasi ja keskustella niistä. Päättämme yhdessä, miten haluamme edetä. Miten pidät tästä ajatuksesta?

VAIHE 2 - YMPÄRISTÖONGELMIEN KARTOITUS (n. 1 h)

1. Pienryhmätoiminta. Kouluttaja: Mitkä ovat ympäristöongelmat paikallisessa yhteisössämme? Keskustele niistä 3-4 henkilön kanssa. Kirjoita yksi ongelma yhdelle paperiarkille.
2. Ryhmätoiminnan tulosten kerääminen.
3. Keskustelu kartalla isossa ryhmässä. Kouluttaja: Mitä mieltä olet tästä kartasta? Puuttuuko kuvasta jotain? Mitkä ovat mielestäsi polttavimmat ongelmat?

VAIHE 3 - EKOTUTKIMUSMATKAN SUUNNITTELU (N. 1,5 h)

1. Ideoiden kerääminen muiden kansalaisten mielipiteen tuntemiseksi. Kouluttaja: Kerätään muiden ihmisten mielipiteitä ympäristöongelmista. Kuinka voimme tehdä sen? Keneltä pitäisi kysyä? Mitä kysymyksiä haluat kysyä heiltä? Miten haluat tuoda ne esille? (voidaanko harkita joidenkin tallenteiden tekemistä, joidenkin lausuntojen keräämistä niiden levittämiseksi tulevaisuudessa? Miten haluamme esittää sen ja kenelle? Mitä haluamme saavuttaa esittelemällä sen tietyille sidosryhmille?
2. Tutkimusmatkan yksityiskohdista päättäminen: Mitä? Missä? Kuka?
3. Ekotutkimusmatkan toteuttaminen (se voi olla kokouksen toinen osa tai kokouksen aikana).

VAIHE 4 - EKOTUTKIMUSMATKA

1. Kesto riippuu suunnitelmasta ja tavoitetasosta.
2. Ryhmä kerää kansalaisten mielipiteitä suunnitelmansa mukaisesti.

VAIHE 5 - POHDITAAN EKOTUTKIMUSMATKAA

1. Yksilöllisten kokemusten jakaminen. Kouluttaja: Mitä pidit ekotutkimuksesta? Mitkä ovat tunteesi ja ajatuksesi siitä?
2. Joidenkin johtopäätösten tekeminen. Kouluttaja: Mitä tietoa sait ekologisista ongelmista sait tällä tutkimusmatkalla? Mitkä ovat tärkeimmät johtopäätökset?

VAIHE 6 – SOVELTAMINEN JA KÄYTTÖ

1. Seurannan suunnittelu. Kouluttaja: Kuinka voimme käyttää tätä tietoa / aivorihtä paikalliselle yhteiskunnalle ja ympäristölle? Kenen pitäisi tietää johtopäätökset? Miten voimme esittää/levittää niitä?

2. Seurannan yksityiskohdista päättäminen: Mitä? Missä? Kuka?

VAIHE 7 - SEURANTA

1. Suunnitelman toteuttaminen (tarkennettu vaiheessa 6).

VAIHE 8 - ARVIOINTI

1. Ryhmäkeskustelu. Esimerkkejä esitettävistä kysymyksistä:
 1. Mitä opimme?
 2. Mitä saavutimme
 3. Mitä kaipasimme?
 4. Mistä pidit prosessin aikana?
 5. Mistä et pitänyt?
 6. Kuinka voimme käyttää tätä kokemusta tulevassa toiminnassamme?
 7. Mitä uusia toimia ympäristön suojelemiseksi / ympäristöongelmien ratkaisemiseksi meidän pitäisi toteuttaa

TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

Osallistavan videon tekemisen ja soveltamisen periaatteet:

www.storyap.eu/methodologies

Osallistavan videon (OV) tekemisen perusteet ja vinkkejä opettajille:

www.videoineducation.eu/participatory-video

The Game of Principles – Permakulttuurin periaatteet pelaten (PePe -peli)

Esittelijänä Marcin Mitzner, Kansalaisjärjestöjen kouluttajien yhdistys

keskitaso

16+

9-16

180 min.

1-12

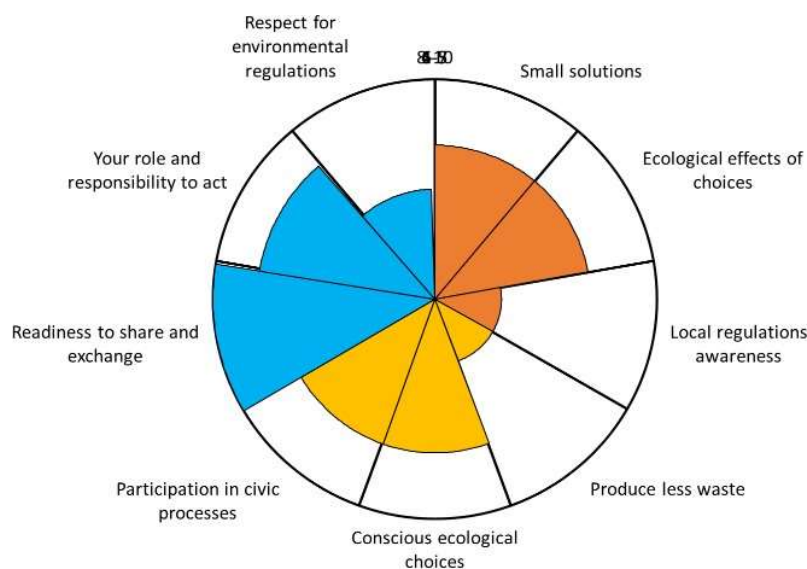
HYÖDYT

Sinä tulet:

- Pitämään hauskaa pelatessasi peliä muiden ihmisten kanssa
- tietämään enemmän ja ymmärtämään enemmän permakulttuurista
- kehittämään ekokompetenssejasi

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

- Valmius jakaa ja vaihtaa
- Rooli ja vastuusi toimia
- Tietoiset ekologiset valinnat
- Osallistuminen kansalaisprosessiin
- Pienet ratkaisut
- Valintojen ekologiset vaikutukset

MENETELMÄ

Peli perustuu Roger Cailloisin (Roger Cailloisin mies, *pelit ja pelit*) luomaan peliteoriaan, kokemukselliseen oppimismalliin ja Dragon Dreaming -metodologiaan.

Lisätietoja:

- [Pelisuunnittelun periaatteet: Caillois's Kategoriat](#) (YouTube)
- Mitä on kokemuksellinen oppiminen?
www.experientialearninginstitute.org
- Dragon Dreaming -metodologia www.dragondreaming.org

KOHDERYHMÄ

Eko-aloittelijat, kansalaisjärjestöjen työntekijät ja vapaaehtoiset, projektiryhmät

TOIMINNAN TAVOITTEET

- Tutustuminen toisiin
- Permakulttuurin periaatteiden käytännön vaikutusten ymmärtäminen
- Kompromissin saavuttaminen ympäristömuutoksessa
- Uuden tilanteen, sen kontekstin ja dynamiikan tulkinta

TARVITTAVAT MATERIAALIT

1. Paperi, tussit, fläppitaulu
2. Painetut kortit, joissa on (tarvittavien korttien lukumäärä ko. kortin kohdalla, tulosta alla olevien ohjeiden mukaisesti):
 - Permakulttuurin periaatteet (12)
 - Pelin esittely (1)
 - Uusi vaihe (1)
 - Vastauskortit (5)
 - Seurantakortit (5)
 - Kriisikortit (8)

TOIMINNAN KUVAUS

PePe-peli on jaettu kuuteen päävaiheeseen (I-VI). Johdantoon, neljään päävaiheeseen, jotka ovat saaneet inspiraationsa Dragon Dreaming -tekniikasta, sekä yhteenvetoon.

1. JOHDANTO - 15 minuuttia

Pelin rakenteen esittely ja perussääntöjen läpikäynti.

1. DREAMING - 45 minuuttia

Kortit: 1. Permakulttuurin periaatteet (yksi kortti jokaiselle osallistujalle) 2. Pelin esittely (1 per ryhmä) 3. Uusi luku (1 per ryhmä)

1. Jaa pelaajat 3-5 hengen ryhmiin.
2. **Anna jokaiselle** ryhmäläiselle yksi oma permakulttuurin periaatteet -kortti. Se voi olla satunnainen tai sinun valitsemasi ennen peliä. Periaatteiden tarkoituksena on auttaa pelaajia kuvittelemaan ja kuvaamaan pelimaailmaa.
3. **Lue** seuraava pelin esittely pelaajille:

Kaspianmeren rannalla asuu rauhallisten torakoiden siirtomaa. Useat sadat yksilöt hyötyivät keitaasta, jossa oli runsaasti ruokaa, vettä ja

turvallisuutta, kaikkina vuodenaikoina ja monen vuodenkierron ajan. Vailla vakavampia uhkia torakat ovat kehittäneet tasa-arvoon, keskinäiseen tukeen ja ymmärrykseen perustuvan yhteisön. Teistä tulee nyt tämän yhteisön aikakirjojen kirjoittajia.

4. Kouluttaja/fasilitaattori: **Lukekaa yhdessä** ryhmässänne saamanne periaatekortit. Miten ymmärrät ne? Millaisena näet heidän roolinsa? Kuvaavako periaatteet, miten yhteisö toimii vai ei? Kuvaile näkemystäsi tästä maailmasta. Voit luoda kartan tai kirjoittaa tarinan pääelementit isolle paperille (esim. fläppitaulun vihko).
5. Pyydä 30 minuutin kuluttua osallistujia **kertomaan** visioistaan muulle ryhmälle. "Näin he loivat siirtokuntansa ja aloittivat tarinansa."
6. Luo yhdessä **osallistujien kanssa yhteinen luettelo 12 PERMAKULTTUURIN PERIAATTEESTA** - kirjoita ne kaikki taululle ja pyydä heitä kehittämään ymmärrystään tietyistä lauseista. Prosessissa luot yhteisen sanakirjan pelin periaatteista.
7. Lue sitten seuraava kuvaus uudesta vaiheesta:

Eräänä päivänä tilanne muuttui dramaattisesti "... Kaikki alkoi unikoiden kasvaessa tavallista matalammiksi, sitten ruoho muutti väriä ja menetti elinvoimansa. Muutaman päivän kuluttua siirtokunnan ympärillä levisi häiritseviä uutisia - joki, joka kuljetti elämää antavaa vettä, alkoi kadota. Ilman juomavettä keidas muuttuu karuksi autiomaaksi. Yhteisö kokoontuu yhteen - on aika päättää, mitä tehdä tälle ongelmalle."

I. SUUNNITTELU - 45 minuuttia

Kortit: Vastauskortti (5 korttia per ryhmä)

Anna kullekin ryhmälle viisi vastauskorttia. Tämä osa alkaa **ryhmäkeskusteluilla mahdollisista vastauksista kriisiin**. Ryhmä yrittää valita vastauksen yhteisönsä kuvauksen ja permakulttuurin periaatteet -korttiansa perusteella. He voivat valita seuraavista vaihtoehdoista:

1. Siirtolaisuus

Maa antaa merkkejä, niitä on kunnioitettava. Veden katoaminen on uhka meille kaikille. Ainoa vastaus on matkustaa uuteen kotiin. Sinun on valittava suunta ja mentävä toivoen, että löydämme uuden asuinpaikan.

2. Jokiuoman muutos

Joen antaman hälytysmerkit ovat kannustin muutokseen. Älkäämme panikoiko, meidän on aloitettava taistelu kotimme puolesta. Satoja metrejä maanalaisia tunneleita, monimutkaisia rakenteita ja monien sukupolvien siirtomaita ovat kaikki vaakalaudalla. Ympäri on elämää, sinun täytyy etsiä muita jokia ja ohjata vedet meitä kohti. Emme voi tehdä sitä yksin? Löydämme varmasti liittolaisia! Mennään etsimään.

3. Kulutuksen uudelleenjärjestely

Uskomme, että tämä muutos on vain väliaikainen ongelma. Sateet tulevat palaamaan, aurinko piiloutumaan pilvien taakse ja kotimme uudistuu. Hermostunut reaktio olisi virhe. Meidän on valmistauduttava vaikeaan aikaan, mutta se on parempi hetken kuluttua. Meidän on vähennettävä vedenkulutusta ja aloitettava säännöstely.

4. Etsi ongelman lähde

Se, että vettä ei ehkä ole tarpeeksi, on tosiasia. Jos tällainen riski on olemassa, asialle on tehtävä jotain. Ajatus kodin hylkäämisestä on kuitenkin liian suuri uhraus, emmekä saa antaa kenenkään kuolla tämän tragedian seurauksena. Meidän on valmisteltava partioryhmä ja lähetettävä se joelle ja katsottava, mitä olisi voinut tapahtua. Tämän ansiosta voimme reagoida vastaavasti.

5. Luonnollinen valinta

On aika elää, on aika kuolla ja mitä on, on sillä välillä. Vähemmän vettä tarkoittaa vähemmän elämää. Mutta onko se väärin? Miksi taistella väistämätöntä vastaan? Kohdataan pelkomme ja tehdään rauha sen kanssa.

On tärkeää, että **valinta liittyy niihin permakulttuurin periaatteisiin, jotka kukin ryhmä sai korteissaan pelin ensimmäisessä osassa**. He voivat valita useita vastauksia, sekoittaa ne ja priorisoida.

Ryhmätyöskentelyn jälkeen, pyydä tiimejä **esittämään valintansa** perusteluineen.

II. TOIMINTA - 45 minuuttia

Kortit: Seuranta (5 korttia per ryhmä), valinnainen - Kriisi (8 korttia per ryhmä)

Jokainen ryhmä saa kysymyksiä, jotka liittyvät heidän valitsemaansa vastaukseen kriisiin. Pyydä osallistujia vastaamaan valitsemiinsa (mahdollinen monikko).

1. Siirtolaisuus

1. Miten valmistaudut matkaan?
2. Mitä jätät taaksesi?
3. Miten valitset suunnan?
4. Miten muutos vaikuttaa yhteisöön?
5. Minne olet menossa?

2. Jokuoman muutos

1. Miten järjestät veden saannin?
2. Mitä lupaat muulle siirtokunnalle?
3. Miten haluat ohjata joen uudelleen?
4. Mitä pystyt uhraamaan?

3. Kulutuksen uudelleenjärjestely

1. Miten priorisoit vedenjakelun?

2. Miten ylläpidät toivoa ja järjestystä?
3. Entä jos tilanne ei parane?
4. Mikä voi muuttua tämän päätöksen seurauksena?
5. Entä jos vedenpinta laskee edelleen?

4. Etsi ongelman lähde

1. Miten järjestät matkan?
2. Kuinka paljon toivoa yhdistät matkaan?
3. Entä jos et löydä ongelman lähdeä?
4. Mikä olisi voinut aiheuttaa vedenkorkeuden häiriön?
5. Kuinka ratkaiset tämän ongelman?

5. Luonnonvalinta

1. Mikä on tämän päätöksen vaikutus?
2. Onko hyväksyminen riittävä vastaus? Kuinka pitkään?
3. Entä jos vedenpinta laskee edelleen?
4. Mikä voisi muuttaa tätä päätöstä?

Kun olet työskennellyt ryhmissä, pyydä tiimejä **esittelemään valintansa perusteluineen**.

VALINNAINEN (kriisikortit)

Jos ryhmä toimii hyvin ja tehokkaasti, voit esittää heille lisää ratkaistavia ongelmia (Se riippuu sinusta tai ryhmästä, kuinka monta kriisikorttia he haluavat, esimerkiksi yksi, kaksi tai kolme):

1. **Kapina** - yhteisö ei halua noudattaa valittuja menetelmiä kriisin ratkaisemiseksi
2. **Sairaus** - salaperäinen virus tuhoaa yhteisön
3. **Sota** - toisen heimon äkillinen hyökkäys tekee mahdottomaksi toteuttaa tehtyjä valintoja
4. **Nälkä** - Resurssit ehtyvät paljon odotettua nopeammin
5. **Tulvat** - äkilliset sateet johtavat tulviin koko alueella
6. **Uusi idea** - joku sanoo, että kriisi voidaan ratkaista eri tavalla ja yhteisö on jakautunut
7. **Hallitsevat lajit** - vahvempi laji esiintyy yhteisössä ja se on uhka, mutta ei hyökkää
8. **Uusi ympäristö** - lämpötila laskee alle kriittisen tason, pakkasia esiintyy ja resurssit ovat yhä niukempia

III. JUHLIMINEN - 45 minuuttia

1. Pyydä ryhmiä luomaan **yhteiskuntansa tarinasta yhteenveto**.
Miten kaikki päättyi? Kuinka yhteisö juhli kriisin loppua (tai sen vaihetta).
Jokainen ryhmäyhteisö valmistelee oman näkemyksensä lopputuloksesta. Pyydä heitä puhumaan ryhmälle matkastaan. Mitkä olivat sen vaikeimmat osat? Mistä pidit eniten pelissä? Miten ryhmälle

annetut permakulttuurin periaatteet vaikuttivat siihen?

2. Ryhmätyöskentelyn jälkeen, pyydä tiimejä **esittämään valintansa perusteluineen.**

Nyt on kunnon **juhlan aika**. Pyydä jokaista ryhmää miettimään tapaa juhlistaa pelin loppua yhdessä. He voivat käyttää mitä tahansa haluamaansa menetelmää, esimerkiksi: tanssia, laulaa, huutaa, puhua, piirtää jne.

IV. YHTEENVETO - kesto ryhmän tarpeen mukaan

Kerää lopuksi kaikki pelaajat yhteen ja pyydä heitä jakamaan vaikutelmansa pelistä. Mitä he saavat siitä? Mikä oli sen tärkein osa ja mikä vaikein? Missä määrin permakulttuurin periaatteet voivat olla hyödyllisiä osallistujille heidän päivittäisessä työ- ja yksityiselämässään?

TIEDOSTOT JA
MATERIAALIT
TYÖKALUUN
LIITTYEN

Pepe-pelin ohjeet ja esittely: [DOWNLOAD \(.zip\)](#)

Vuori

Esittäjä Ivana Mariánková, Andragogiikan tšekkiläisten asiantuntijoiden yhdistys

Haluatko tietää, miten voit saavuttaa ympäristötavoitteesi paremmin?

helpo

ei rajoituksia

6-20

40-60 min.

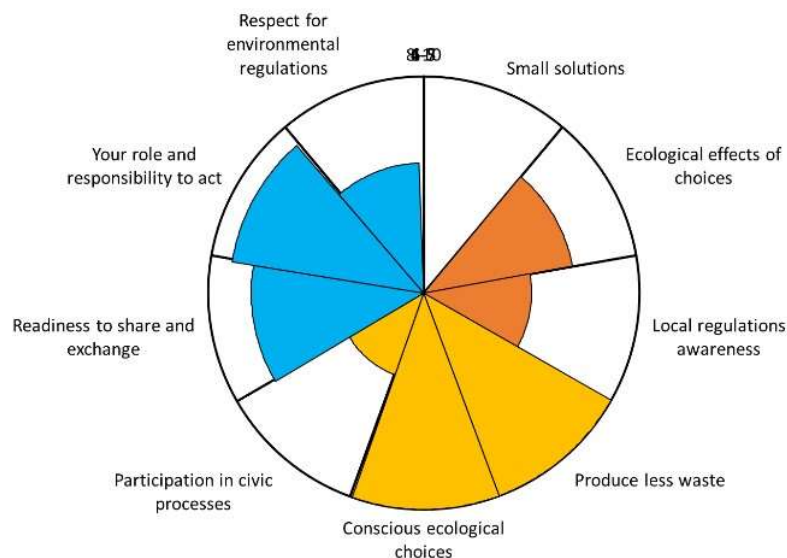
1, 7, 9, 11

HYÖDYT

1. Prosessin selkeä visualisointi
2. Välitavoitteiden asettaminen helpottuu
3. Tietoisuus mahdollisista esteistä
4. Lisää motivaatiota aloittaa toiminta ja saavuttaa tavoite

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

- Valintojen ekologiset vaikutukset
- Tietoiset ekologiset valinnat
- Valmius jakaa ja vaihtaa
- Roolisi ja vastuusi toimia
- Tuota vähemmän jätettä

VAATIVUUS

YKSINKERTAINEN - Et tarvitse paljon materiaalia, valmistelua tai kokemusta. Tarvitaan vain paperia ja kyniä, sinun ei tarvitse valmistella luokkahuonetta tai pelisäännöt/harjoitus ovat melko yksinkertaisia.

IKÄRYHMÄ	Ala- tai yläikärajaa ei ole, koska toimintaa voidaan tehdä sekä nuorten että aikuisten kanssa.
RYHMÄKOKO	Menetelmää voidaan käyttää ryhmässä (jokainen osallistuja piirtää "vuorensa" samanaikaisesti ja esittää sitten tulokset toisilleen) tai erikseen (henkilökohtainen kouluttaja / osallistuja).
KESTO	Suosittellemme tälle menetelmälle 45-60 minuutin kesto, mukaan lukien selitys ja seurantakeskustelu.
PERMA-KULTTUURIN PERIAATTEET	• Tarkkaile ja vuorovaikuta (1) • Suunnittele suurista kokonaisuuksista kohti yksityiskohtia (7) • Valitse pienet ja hitaat ratkaisut (9) • Käytä reunat ja arvosta rajapintoja (11)
MENETELMÄ	Vuori on metaforinen työkalu, jonka avulla osallistujat voivat paremmin visualisoida tavoitteensa ja tuoda laajemman ympäristön tilanteeseen. Lisäksi tavoitteen ja siihen johtavan polun luovat esitykset, esimerkiksi graafisten symbolien käyttäminen edustamaan matkan varrella olevia esteitä, herättävät syvemmän kokemuksen ja lisäävät motivaatiota. Työkalua suositellaan hyödynnettäväksi ajatuksen kuvalliseen hahmottamiseen. Menetelmä voi paljastaa näkökohtia, jotka muuten saattaisivat jäädä huomaamatta. Tekniikka saa osallistujat myös entistä tietoisemmiksi siitä, että he pitävät ohjia omissa käsissään, että monet asiat on jo saavutettu ja että he ovat matkalla ratkaisuun. Halutun tilan kuvittelu vuoren huipulla tai tien päässä pyrkii edistämään osallistujien motivaatiota muuttaa elämäänsä ja luoda jotain uutta.
KOHDERYHMÄ	Tämän harjoitusmenetelmän käyttäminen sopii kaikenikäisille osallistujille iästä tai taidoista riippumatta. Sen käytölle ei ole rajoituksia, edellytyksiä tai suositeltua ympäristöä. Se on menetelmä, joka osallistujien on helppo ymmärtää ja myös helppo visualisoida.
TOIMINNAN TAVOITTEET	• Osallistujien edistymisen seuranta • Ratkaisun löytäminen ongelmaan • Osallistujien taitojen ja kykyjen arviointi • Tietoisuus siitä, mitä osallistujat ajattelevat, kuvaavat ja ilmaisevat • Motivaation lisääminen (tiedän miksi teen tämän)
TARVITTAVAT MATERIAALIT	Tarvitset vain tyhjän paperiarkin + lyijykynän, värikynät, tussit.
TOIMINNAN KUVAAUS	Menetelmää voidaan käyttää minkä tahansa tyyppisessä työpajassa, minkä tahansa aiheen kanssa. Voit esimerkiksi kysyä: Mitä voin tehdä ollakseni ekoaktiivisempi (työssäni, perheessäni)? Kouluttaja kannustaa osallistujaa piirtämään vuoren tai kukkulan. Sitten kouluttaja esittää kysymyksiä seuraavasti: 1. Jos kiipeäisit tuolle vuorelle, mikä olisi sen huipulla? Piirrä (esim. jätteiden lajittelun parantaminen)

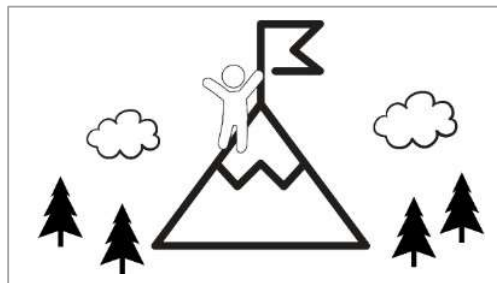
Vaihtoehtoisesti - Jos tämä vuori edustaisi harjoitteluamme ja vuoren huippu edustaisi tavoitettasi, mikä olisi aivan huipulla? Piirrä se.

2. **Missä olet nyt?** Missä osassa olet kiipeämismatkallasi? Piirrä hahmo itsestäsi vuorenrinteelle. (esim. olen päättänyt aloittaa jätteiden lajittelusta)
3. **Mitä näet tältä korkeudelta?** Piirrä se.
4. **Miltä sinusta tuntuu kun pääset huipulle?** Piirrä se (esim. ilme emojiina - surullinen, onnellinen, neutraali, yllättynyt, peloissaan...).
5. **Miten nousit niin korkealle?**
6. **Mikä auttoi** sinua pääsemään sinne?
7. **Mitä esteitä** sinun oli voitettava? (esim. minun piti hankkia astiat jokaiselle jätelajille)
8. Mikä saa sinut **vielä** korkeammalle? / Mitä aiot tehdä päästäksesi korkeammalle?

Osallistujat voivat **piirtää symboleja, luonnoksia tai sanoja** visuaalisiksi muistutuksiksi asioista, jotka tulevat esiin vastauksena yllä oleviin kysymyksiin.

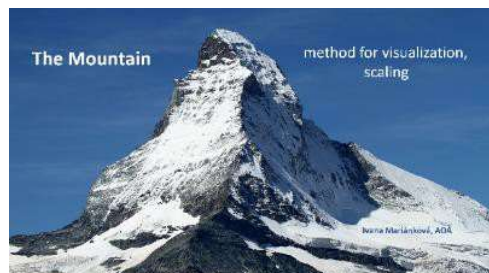
Jonkin ajan kuluttua (jatkokoulutuksessa) on hyödyllistä tarkistaa liike vuorella / kukkulalla, palata kuvaan ja kysyä merkityksessä:

1. Missä vuoren piirtäminen auttoi sinua?
2. Missä olet nyt?
3. Mikä sai sinut liikkumaan niin kuin teit?
4. Onko tavoite (vuoren huippu) edelleen sama vai onko se muuttunut? jne.

Esimerkki yksinkertaisesta lopullisesta kuvasta

TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

Työkalu on kuvattu: [Valmennus ja oppiminen kouluissa, käytännön opas](#), Sarah Gornall, Mannie Burn

Vuori-esitysmateriaali: [LATAA](#)

Tiedon muruja – hävikkiruokatyöpaja tietoisuuden tvistillä

Esitellyt Łukasz Jaroń, Puolan ruokapankkien liitto

**keskitasosta
vaativaatn**

7 - 107

3-15

1-3 tuntia

1, 5, 6

ESITTELY

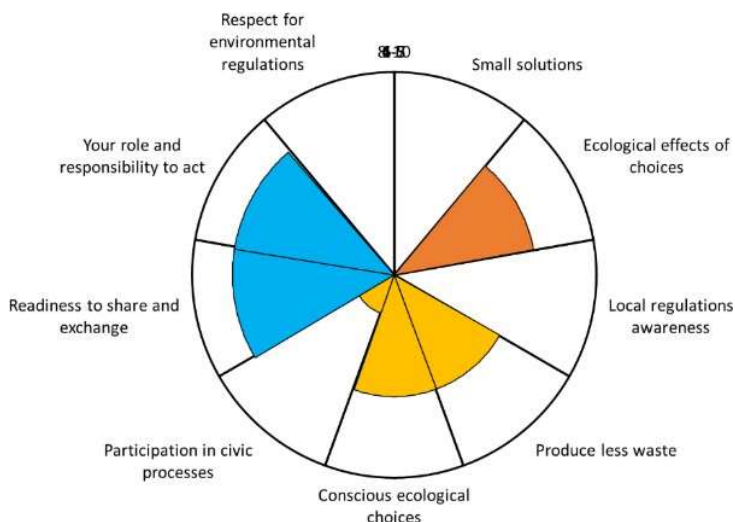
Tätä työkalua on käytetty EU:n FEAD-rahaston 2014–2020 hankkeen yhteydessä ja muissa koulutushankkeissa, jotka on suunnattu erityisesti vaikeasti tavoitettaville ryhmille.

HYÖDYT

Olitpa sitten kotikokki tai Michelin-tähden haltija, parantamisen varaa on aina. Kokoonnutaan yhdessä oppimaan toisiltamme ja täydentämään vähemmän jätettä tuottavan ruoanlaiton taitoa. Se on terveellistä meille, planeetalle ja lompakollemme. Ja myös, kukapa voisi sanoa ”ei” herkulliselle ilmaiselle aterialle!

EKOLOGISET TOIMINTATAVA T JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

1. Valintojen ekologiset vaikutukset
2. Tuota vähemmän jätettä
3. Tietoiset ekologiset valinnat
4. Valmius jakaa ja vaihtaa
5. Roolisi ja vastuusi toimia

PERMA KULTTUURIN PERIAATTEET	• Tarkkaile ja vuorovaikuta (1) • Valitse ja vaali uusiutuvia resursseja & palveluita (5) • Älä tuota jätettä (6)
MENETELMÄ	Harjoitus perustuu perinteiseen ja erittäin tehokkaaseen tapaan hankkia tietoa, eli havainnointiin ja tekemiseen. Se korostaa myös mahdollisuutta, jonka ruoan yhteisöllinen valmistus luo: seurustella ja vaihtaa tietoa. Kun opetat ihmisille terveellistä ruokavaliota ja jätteetöntä ruoanlaittoa, on hyödyllisintä tehdä se esimerkillä, antamalla heille heti maistiaisista tiedoista ja taidoista, joita siihen tarvitaan.
KOHDERYHMÄ	Tämä työpaja sopii kaikille osallistujaryhmille. On suositeltavaa ottaa etukäteen selvää mahdollista ruokavaliorajoituksista, joita osallistujilla voi olla. Mukavien työolosuhteiden tarjoamiseksi on suositeltavaa, että työpajat järjestetään tilassa, jossa on ruoanlaittovälineet, pääsy juoksevaan veteen ja sähköön jne.
TOIMINNAN TAVOITTEET	• Turvallisen ja ystävällisen tilan luominen oppimiselle ja elämäkokemusten vaihdolle • Ruoanlaiton ja terveellisen ruokavalion opettaminen mukaansatempaavalla ja tehokkaalla tavalla • Ympäristöystävällisen ruoanlaiton ja kasvis-/vegaaniruokavalion edistäminen
TARVITTAVAT MATERIAALIT	Tuoretta ruokaa, mausteita ja muuta ruoanlaittoon tarvittavaa, keittiövälineet, kynät ja paperi muistiinpanojen tekemiseen.
TOIMINNAN KUVAUS	1. Työpajaa suunnitellessaan kouluttaja määrittelee teeman, mm. ravitsevat salaattit, lihavaihtoehdot, terveelliset aamiaisideat jne. Kouluttaja valmistelee ruokalistan ja hankkii tuotteita riittävinä määrinä kaikkien osallistujien ruokkimiseksi ottaen huomioon työpajan jätteettömyyspolitiikan. 2. Työpajan tila on järjestettävä vuorovaikutuksen mahdollistavalla tavalla, esimerkiksi yksi yhteinen pöytä kaikille osallistujille ja kouluttajalle työskentelyyn, syömiseen ja keskusteluun. 3. Kun kaikki osallistujat saapuvat, kouluttaja opastaa heitä työpajan teemasta ja kuvailee valmistamiensa aterioiden etuja. Sitten hän jakaa tehtävät:siivousta, pilkkomista, paistamista, ruoanlaittoa jne., jotta jokaisella osallistujalla on jotain tekemistä. 4. Ruuan laiton ohessa kouluttaja aloittaa kollektiivisen keskustelun (tai fasilitoi keskusteluja pienemmissä ryhmissä) tietyistä aiheista ja/tai antaa osallistujille ruokavalio- ja ruoanlaitto-ohjeita. 5. Kun ateria on valmis, jokainen osallistuja saa annoksen ruokaa. Pöydän ääressä istuen osallistujia kannustetaan jakamaan mielipiteensä aterian ja sen valmistusprosessista. Kouluttaja korostaa aterian terveellistä arvoa ja sitä, että sen valmistuksen aikana panostettiin paljon liiallisen jätteen välttämiseen.

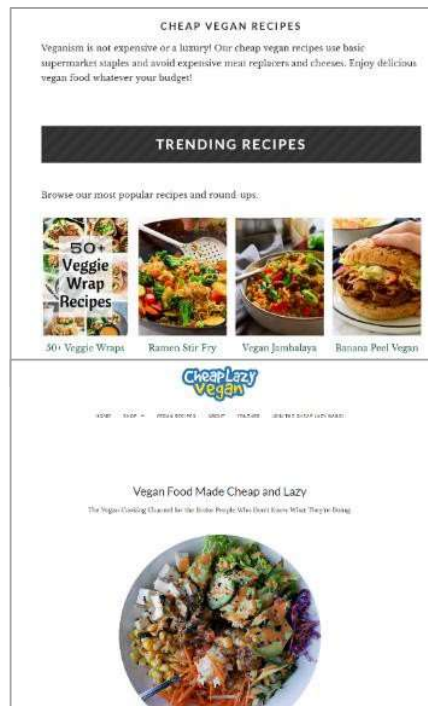
VINKKEJÄ JA EHDOTUKSIA

Työpaja voi koostua **yhdestä tai useammasta ruokalajista** valitusta teemasta riippuen. On tärkeää antaa osallistujille aikaa seurustella ja esitellä tiukasti "koulutuksellinen" osa hienovaraisella tavalla. Kouluttaja voi myös päättää, haluaako hän asettaa keskusteluteeman etukäteen, esimerkiksi "Tänään jaamme vegaanisia aamiaisideoita ja puhumme aamiaisen tärkeydestä terveellisessä ruokavaliossa".

Ateriat **eivät saa olla liian vaikeita** valmistaa ja niiden tulee olla **edullisia**, jotta pienituloisilla osallistujilla olisi niihin varaa. On myös suositeltavaa **käyttää paikallisia tuotteita**, jotta osallistujat voivat helposti toistaa aterian niiden läheisyydessä saatavilla olevilla ainesosilla.

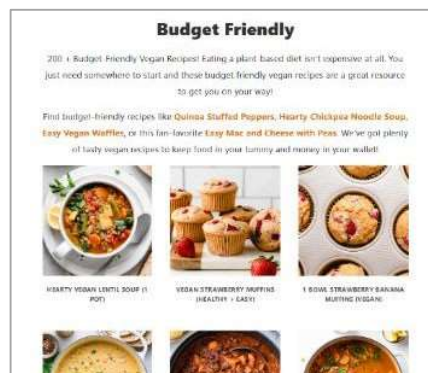
TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

Vegaanisten, jätteettömien aterioiden reseptejä löytyy kaikkialta Internetistä, mutta tässä on joitain ehdotuksia:

The Stingy Vegan:

www.thestingyvegan.com

The Simple Veganista:

www.simple-veganista.com

Kestävä liikenne

Introduced by Carla Urbano, The Finnish Lifelong Learning Foundation

helppo

aikuisille

3-10

30 min

1, 8, 11

HYÖDYT

- Keskusteluissa olevan kestävän liikkumisen ymmärtäminen
- Ymmärrys eri näkökulmista ja niiden taustalla olevista syistä
- Yhteinen keskustelu aiheista ennen päätöksentekoa tai osana valmistelua
- Osallisuuden tunteen vahvistaminen eri taustoista tai organisaatioista tulevien ihmisten keskuudessa
- Ihmisten sitouttaminen käsiteltävään aiheeseen
- Konfliktitilanteen ehkäiseminen tai sovittelu

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

TIETO

- Valintojen ekologiset vaikutukset
- Pienet ratkaisut

TAIDOT

- auttaa muita muuttamaan tapojaan
- Tietoiset ekologiset valinnat

ASENNE

- ekologisten periaatteiden mukaan eläminen
- Valmius jakaa ja vaihtaa
- roolisi ja vastuusi toimia

PERMAKULTTUU RIN PERIAATTEET

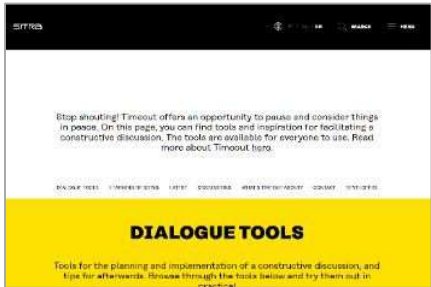
- Tarkkaile ja vuorovaikuta (1)
- Yhdistä ennemmin kuin erottele (8)
- Käytä reunat ja arvosta rajapintoja (11)

MENETELMÄ

Harjoitus voidaan suunnitella osaksi koulutuksen johdantoa, tai missä tahansa kurssin vaiheessa. Harjoituksen aikana käytetään kortteja keskustelun helpottamiseksi (Erätauko-keskustelu).

Roolileikki tavoista, joilla teemme päätöksemme kuljetustavasta - keskustelu tai vain istuminen takan ympärillä (SITRA)

Mahdollisuus keskustella muiden osallistujien kanssa heidän valinnoistaan kuljetustapojen valinnassa.

KOHDERYHMÄ	Tämän harjoituksen kanssa työskentely sopii kaikille osallistujaryhmille.	
TOIMINNAN TAVOITTEET	• Rakentavan keskustelun taidot • Kaikkien osallistujien sitouttaminen ottamalla molemmat roolit, opettajan ja oppijan roolit • Menetelmässä tarvittavien taitojen oppimisen lisäksi harjoitus toimii jäänmurtajana ja ryhmäytymistoimintana	
TARVITTAVAT MATERIAALIT	Esimerkkiroolit tai henkilöryhmä: Fasilitaattori, 1-2 henkilöä, ekoaktiivinen henkilö, ei ekoaktiivista henkilöä, aktiivinen henkilö, ei-aktiivinen henkilö	
TOIMINNAN KUVAUS	1. Tulosta ja tutki Erätauko - kortteja etukäteen. Korttipakka sisältää käyttöohjeet. 2. Tee muistiinpanoja: Mitkä ovat asiat, jotka haluat tuoda esiin ennen keskustelun aloittamista. 3. Valmistaudu vaikeisiin hetkiin etukäteen. Erätaukokorteissa on monia hyviä vinkkejä 4. Fasilitaattori kirjoittaa taululle erilaisia rooleja (esimerkkejä yllä) ja keskustelun teeman: Kestävä liikenne 5. Roolien valitseminen. Ryhmä voi myös koostua samassa roolissa olevista. Aktiivisia osallistujia (tai ryhmiä) voi olla 2-6 ja muut voivat havainnoida ja kommentoida myöhemmin 6. Fasilitaattori selittää/muistuttaa osallistujia rakentavan keskustelun pelisäännöistä: dialogi on rakentava ja tasa-arvoinen tapa keskustella. Sen tarkoituksena on ymmärtää muita, mutta ei saavuttaa yksimielisyyttä. Parhaimmillaan dialogi synnyttää arvaamattomia oivalluksia ja uutta ajattelua. 7. Nauti rakentavasta keskustelusta ja älä unohda olla vain oma itsesi!	
TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN		SITRA – Erätauko -työkalu: www.eratauko.fi

Kortit Erätauko -keskustelun fasilitointiin:
[Erätauko kortit](#)

Permakulttuurin periaatteet tutuksi toimien

Kuvaus Joanna Zaremba, Kansalaisjärjestöjen kouluttajayhdistys

helppo/keskitaso

nuoret, aikuiset

8 - 30

60 min.

1-12

EKOLOGISET TOIMINTATAVAT JOITA TYÖKALU EDISTÄÄ

- Kyky ajatella kriittisesti ja tehdä ympäristöystävällisiä päätöksiä jokapäiväisessä elämässä
- Kyky elää joidenkin ekologisen elämäntavan periaatteiden mukaisesti

MENETELMÄ

Harjoituksen tavoitteena on näyttää ja esitellä permakulttuurin pääperiaatteet hausalla ja helpolla tavalla, jotta jokainen niistä voidaan omaksua paremmin ja nopeammin.

Työskentely pienryhmissä mahdollistaa erityisesti kansainvälisessä tiimissä paitsi paremman keskinäisen tutustumisen, uusien materiaalien tutkimisen ja uusia nimiä, myös tiimin muodostamisen vaiheiden tarkkailemisen metatasolta, luonnollisen johtajuuden syntyminen, ryhmän elinkaaren vaihtelun.

KOHDERYHMÄ

Tämän harjoituksen kanssa työskentely sopii kaikille osallistujaryhmille. Ei ole olemassa ennakkoehtoja tai suositeltua ympäristöä, jossa sitä voidaan käyttää. Tarvitaan tiloja sisällä tai ulkona, jotta jokainen ryhmä voi työskennellä vapaasti häiritsemättä toisiaan.

TOIMINNAN TAVOITTEET

- Osallistujien keskinäinen tutustuminen, mahdollisuus työskennellä sekalaisessa monikulttuurisessa tiimissä, johon tuo lisäarvoa mahdollisesti erilainen ymmärrys permakulttuurin eri periaatteista.
- Muiden ryhmien esitysten havainnointi, kommentointi ja arvaaminen johtaa uusien käsitteiden vakiintumiseen ja uusien, omista eroavien, näkemyksien havainnointiin.
- Kunkin ryhmän draamaelementeistä ja niiden esitystavasta sopiminen on lisäelementti ryhmä- ja ryhmätyöharjoituksessa.

TARVITTAVAT MATERIAALIT

Kuvaus permakulttuurin yksittäisistä periaatteista, jotka on jaettu kortille tai lähetetty osallistujien puhelimeen

TOIMINNAN KUVAUS

1. Jaa tulostamasi kortit permakulttuurin periaatteista (tai kierrätä kuvaa osallistujien keskuudessa älypuhelimilla).
2. Anna ohjeet harjoitukseen (pidä sanasto mahdollisimman yksinkertaisena - niin, että kaikki kielitasosta riippumatta ymmärtävät ohjeet)
3. Jaa osallistujat ryhmiin (valitse houkutteleva jakomenetelmä). Jokaisen ryhmän on esitettävä saatu permakulttuurin periaate sanaleikkien avulla tai vaikkapa pantomiimilla tai muulla draaman työskentelymenetelmällä, jotta muut ryhmät voivat arvata sen. Arvattavien periaatteiden määrä riippuu ryhmien määrästä ja ajasta, joka sinulla on.
4. Työskentele ryhmissä 20 minuuttia ja esitä sitten toiselle ryhmälle kyseisen periaatteen esitys. Muut ryhmät seuraavat esitystä ja arvaavat, mitä permakulttuurin periaatetta ajat takaa.
5. Kun kaikki ryhmät ovat esittäneet tuotoksensa, voit tiivistää permakulttuurisäännöt uudelleen (tarvittaessa).

TIEDOSTOT JA MATERIAALIT TYÖKALUUN LIITTYEN

Permakulttuurin periaatteet
suunnittelussa:

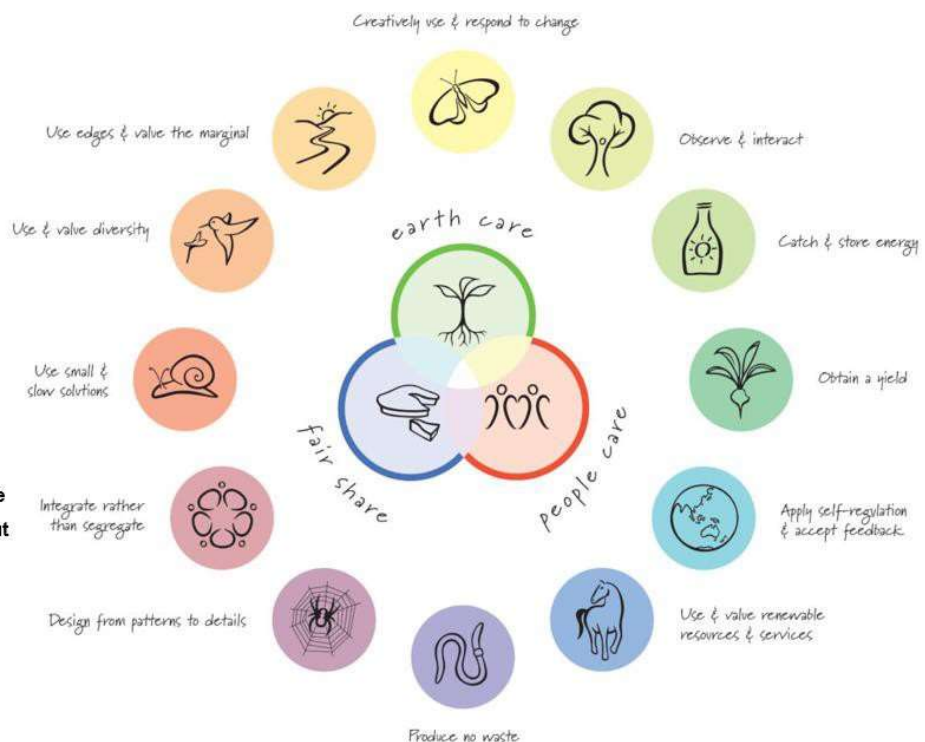
www.permacultureprinciples.com

Permakulttuurin olemus - yhteenveto
permakulttuurin käsitteestä ja
periaatteista [LATAA](#)

Permakulttuurin periaatteet

1. Tarkkaile ja vuorovaikuta
2. Kerää ja varastoi energiaa
3. Kerää sato (Sadonkorjuu)
4. Tarkastele toimintatapoja ja huomioi palaute
5. Valitse ja arvosta uusiutuvia resursseja ja palveluita
6. Älä tuota jätettä
7. Suunnittele suurista kokonaisuuksista kohti yksityiskohtia
8. Yhdistä enemmän kuin erotele
9. Valitse pienet ja hitaat ratkaisut
10. Arvosta ja hyödynnä monimuotoisuutta
11. Käytä reunat ja arvosta rajapintoja
12. Suhtaudu muutoksiin luovasti ja hyödynnä niitä

Keskiössä ihmisitä välittäminen, maapallosta välittäminen ja reilu jakaminen

Loppusanat

Toivomme että olemme rohkaisseet sinua katsomaan ympäristöäsi uusin silmin ja löytämään sieltä asioita, jotka voisit huomioida paremmin ja joiden puolesta voisit jatkossa myös toimia niin henkilökohtaisella kuin paikallisella tasolla.

Haluamme täyttää roolimme vastuullisina toimijoina siinä, miten voimme koulutustyöllä saada ihmiset huomaamaan, miten jokaisen yksilön pienetkin panostukset ympäristön suojelemiseksi yhdistyvät suureksi ja vaikuttavaksi muutosvoimaksi planeettamme suojelutyössä.